

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Magistrsko delo

**ANALIZA SODNE PRAKSE O VROČANJU V
PREKRŠKOVNIH POSTOPKIH**

Maja Cuder

Ljubljana, julij 2020

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Magistrsko delo

**ANALIZA SODNE PRAKSE O VROČANJU V
PREKRŠKOVNIH POSTOPKIH**

Kandidatka: Maja Cuder
Vpisna številka: 04039191
Študijski program: Magistrski študijski program Uprava 2. stopnja
Mentor: prof. dr. Polonca Kovač

Ljubljana, julij 2020

IZJAVA O AVTORSTVU MAGISTRSKEGA DELA

Podpisana, Maja Cuder, študentka Magistrskega študijskega programa Uprava 2. stopnja, z vpisno številko 04039191, sem avtorica magistrskega dela z naslovom *Analiza sodne prakse o vročanju v prekrškovnih postopkih*.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela;
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem poskrbela, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu literature in virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to tudi jasno zapisala v predloženem delu;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorski in sorodnih pravicah, Uradni list RS, št. 21/95), kršitev pa se sankcionira tudi z ukrepi po pravilih Univerze v Ljubljani in Fakultete za upravo;
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za upravo;
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko magistrskega dela ter soglašam z objavo dela v zbirki »Dela FU«.

Magistrsko delo je lektoriral Matej Horzelenberg, Lectour.

Ljubljana, julij 2020

Podpis avtorice:

POVZETEK

Vročanje je nadvse pomemben del vsakega postopka, saj v primeru, da akti prekrškovnega ali sodnega organa niso vročeni, ne nastopijo njihovi pravni učinki, kar pa ni v skladu z javnim interesom kot ključno lastnostjo tega javnopravnega razmerja.

Tema analiza sodne prakse o vročanju v prekrškovnih postopkih sem izbrala, ker se mi zdi zanimiva in uporabna, saj ponuja dovolj primerov za analizo stanja in trendov na področju težav in uporabljenih rešitev pri vročanju v prekrškovnih zadevah. Namen magistrskega dela je bil opraviti poglobljeno študijo uporabe določil ZUP o vročanju v postopku o prekršku in ugotoviti, v katerih primerih se uporabljajo pravila ZP-1 in ZUP, tako na splošno kot pri delu v splošno korist. V ta namen sem preučila in analizirala slovensko sodno prakso s področja vročanja v postopku o prekršku. Analiza je vsebovala odločbe višjih sodišč, Vrhovnega sodišča RS in Ustavnega sodišča RS, izdanih v obdobju od 2014 do junija 2020.

Rezultati empirične raziskave so pokazali, da so določbe ZUP in ZP-1 jasne, zato je sodna praksa tudi na prekrškovnem področju glede vročanja enotna na vseh ravneh. V raziskavi je bilo ugotovljeno, da element obravnave vročanje po pooblaščenca poleg elementa obravnave fiktivne vročitve predstavlja najbolj sporno dilemo v sodnih odločbah, medtem ko to ne velja za vročanje v tujino. S pomočjo primerjalne analize sem preučila tudi nemško pravno ureditev o vročanju v postopku o prekršku. Rezultati raziskave so pokazali, da je ureditev vročanja v nemškem in slovenskem pravnem sistemu primerljiva, razlike so predvsem pri določitvi okoliščin fiktivne vročitve, kjer je slovenska zakonodaja bolj zadržana. Rezultati so uporabni kot analitičen prispevek k upravno-pravni znanosti, zlasti pa za izboljšave predpisov z vnosom bolj fleksibilnih norm ob ohranitvi pravne varnosti in enotne prakse.

Ključne besede: postopek o prekršku, vročanje, uporaba določb ZUP, delo v splošno korist

ABSTRACT

THE ANALYSIS OF CASE-LAW ON SERVING OF DOCUMENTS IN MISDEMEANORS PROCEEDINGS

Service or delivery of documents is an extremely important part of any procedure, because if the acts of the misdemeanour or judicial body are not served, their legal effects do not occur, which is not in the public interest as a key feature of this public law relationship.

I have chosen the topic of case-law analysis on service in misdemeanour proceedings because I find it interesting and useful, as it offers enough examples to analyse the situation and trends in the field of problems and solutions used in service in misdemeanour cases. The purpose of the master's thesis was to conduct an in-depth study of the application of the provisions of the General Administrative Procedure Act (GAPA) on service in misdemeanour proceedings and to determine in which cases the rules of Misdemeanour Act and GAPA apply, both in general and in work in the general interest. For this purpose, I have studied and analysed the Slovenian case-law in the field of service in misdemeanour proceedings. The analysis included decisions of higher courts, the Supreme Court and the Constitutional Court of the Republic of Slovenia, issued in the period from 2014 to June 2020.

The results of the empirical research have shown that the provisions of GAPA and MA are clear, so the case-law in the area of misdemeanour regarding service is uniform at all levels. The study has found that the element of consideration is service by proxy in addition to the element of consideration of fictitious service represents the most controversial dilemma in court decisions, while this does not apply to service abroad. With the help of a comparative analysis, I also examined the German legal system on service in misdemeanour proceedings. The results of the research showed that the regulation of service in the German and Slovenian legal systems is comparable; the differences are mainly in determining the circumstances of fictitious service, where Slovenian legislation is more restrained. The results are useful as an analytical contribution to administrative-legal science, and in particular, to serve to improve regulations by introducing norms that are more flexible while maintaining legal certainty and uniform practice.

Key words: misdemeanour proceedings, service (delivery), application of the provisions of the GAPA, work in the general interest

KAZALO

IZJAVA O AVTORSTVU MAGISTRSKEGA DELA	iii
POVZETEK	iv
ABSTRACT	v
KAZALO	vi
KAZALO GRAFIKONOV	viii
KAZALO TABEL	viii
1 UVOD	1
2 TEORETIČNI OKVIR PREKRŠKOVNEGA RAZMERJA IN POMENA VROČANJA.....	4
2.1 RAZMERJE MED PREKRŠKOM, UPRAVNIMI ZADEVAMI IN KAZNIVIM DEJANJEM	4
2.2 RAZVOJ PREKRŠKOVNEGA RAZMERJA MED UPRAVNIM IN KAZNOVALNIM PRAVOM	5
2.3 TEORETIČNA ŠTUDIJA VRST POSTOPKA O PREKRŠKU IN PRISTOJNIH ORGANOV.....	8
2.4 KRATKA ANALIZA GLAVNIH FAZ POSTOPKA O PREKRŠKU.....	10
2.4.1 Hitri postopek o prekršku	10
2.4.2 Redni sodni postopek.....	14
2.5 UČINKI VROČITVE ODLOČB IZDANIH V POSTOPKU O PREKRŠKU IN PRAVNA SREDSTVA	15
2.5.1 Odločbe, izdane v hitrem postopku o prekršku, in pravna sredstva	16
2.5.2 Odločbe, izdane v rednem sodnem postopku, in pravna sredstva	19
3 NORMATIVNA ANALIZA INSTITUTA VROČANJA V POSTOPKU O PREKRŠKU	22
3.1 ANALIZA TEMELJNIH NAČINOV VROČANJA V POSTOPKU O PREKRŠKU	22
3.1.1 Kraj in čas vročanja.....	22
3.1.2 Temeljni načini vročanja po ZUP	24
3.1.2.1 Vročanje po elektronski poti (e-vročanje)	24
3.1.2.2 Fizična vročitev dokumenta po pošti ali drugem vročevalcu.....	25
3.1.3 Vročanje v primeru spremembe naslova	29
3.1.4 Posebni primeri vročanja	30
3.1.4.1 Vročanje z javnim naznanilom	30
3.1.4.2 Vročanje zakonitemu zastopniku ali pooblaščenцу	32
3.1.4.3 Vročanje pooblaščenцу za vročitve.....	32
3.1.4.4 Vročanje pravnim osebam in fizičnim osebam, registriranim za opravljanje dejavnosti.....	36
3.1.4.5 Vročanje državnim organom in organom samoupravnih lokalnih skupnosti.....	37
3.1.5 Vročanje naslovniku, ki odkloni sprejem dokumenta.....	37
3.1.6 Vročilnica in pomote pri vročanju.....	38
3.2 PROBLEMATIKA VROČANJA OSEBAM Z NEZNANIM DEJANSKIM PREBIVALIŠČEM.	39
3.3 VROČANJE V TUJINO.....	41

4	ANALIZA NAČINA VROČANJA V PREKRŠKOVNIH ZADEVAH V NEMČIJI	45
4.1	ANALIZA PRAVNE UREDITVE VROČANJA V PREKRŠKOVNI ZADEVAH V NEMČIJI	45
4.2	STIČNE TOČKE IN RAZLIKE MED SLOVENSKO IN NEMŠKO UREDITVIJO GLEDE VROČANJA V PREKRŠKOVNIH POSTOPKIH.....	48
5	ŠTUDIJA VROČANJA V POSTOPKU IZVRŠEVANJA DELA V SPLOŠNO KORIST	51
5.1	INSTITUT DELA V SPLOŠNO KORIST	51
5.2	ANALIZA POSTOPKA IZVRŠEVANJA DELA V SPLOŠNO KORIST.....	53
5.3	PROBLEMATIKA VROČANJA V POSTOPKU IZVRŠEVANJA DELA V SPLOŠNO KORIST	57
6	EMPIRIČNA ANALIZA VROČANJA V SLOVENSKI PREKRŠKOVNI PRAKSI.....	59
7	REZULTATI RAZISKAVE	67
7.1	PREVERITEV HIPOTEZ.....	69
7.2	PRISPEVKI K STROKI IN UPRAVNO-PRAVNI ZNANOSTI TER PRAKSI.....	72
8	ZAKLJUČEK	73
	LITERATURA IN VIRI	75
	LITERATURA	75
	VIRI	76
	PRAVNI VIRI	77

KAZALO PONAŽORITEV

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Odločbe Višjih sodišč RS, Vrhovnega sodišča RS in Ustavnega sodišča RS glede na element obravnave v zvezi z uporabo določil ZUP v postopku o prekršku.....	60
Grafikon 2: Odločbe Višjih sodišč RS glede na element obravnave v zvezi z uporabo določil ZUP v postopku o prekršku	61
Grafikon 3: Ugotovitev kršitve pravil o vročanju v analiziranih odločbah Višjih sodišč RS.	62
Grafikon 4: Odločbe Vrhovnega sodišča RS glede na element obravnave v zvezi z uporabo določil ZUP v postopku o prekršku.....	63
Grafikon 5: Ugotovitev kršitve pravil o vročanju v analiziranih odločbah Vrhovnega sodišča RS.....	64
Grafikon 6: Odločbe Ustavnega sodišča RS glede na element obravnave v zvezi z uporabo določil ZUP v postopku o prekršku.....	65
Grafikon 7: Ugotovitev kršitve pravil o vročanju v analiziranih odločbah Ustavnega sodišča RS.....	65
Grafikon 8: Ugotovitev kršitve pravil o vročanju v analiziranih odločbah sodne prakse....	65

KAZALO TABEL

Tabela 1: Primerjava slovenske in nemške ureditve vročanja v postopku o prekršku	49
Tabela 2: Tabela 2: Odločbe glede na element obravnave v zvezi z uporabo določil ZUP v postopku o prekršku.....	59
Tabela 3: Odločbe Višjih sodišč RS glede na element obravnave v zvezi z uporabo določil ZUP v postopku o prekršku	61
Tabela 4: Odločbe Vrhovnega sodišča RS glede na element obravnave v zvezi z uporabo določil ZUP v postopku o prekršku.....	63
Tabela 5: Odločbe Ustavnega sodišča RS glede na element obravnave v zvezi z uporabo določil ZUP v postopku o prekršku.....	64
Tabela 6: Število analiziranih odločb glede na leto izdaje	66

1 UVOD

Vročanje upravnih ali sodnih odločb je zelo pomembna faza postopka o prekršku, saj se z vročitvijo posameznih odločb udeleženci postopka seznanijo z odločitvami prekrškovnih organov in sodišč. Udeležencu postopka o prekršku se z vročitvijo odločbe omogoči pravica do sodelovanja v postopku in pravica do vložitve pravnega sredstva. Poleg tega je vročanje eno ključnih procesnih dejanj, ki vpliva tudi na nadaljnje postopanje organa, na nastanek pravnomočnosti in izvršljivosti odločb.

Tema analiza sodne prakse o vročanju v prekrškovnih postopkih se mi zdi zanimiva, ker se v poklicnem življenju pri opravljanju svojega dela velikokrat srečam z vprašanjem o pravilni uporabi določb Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP, Uradni list RS, št. 80/99-ZUP, 70/00-ZUP-A, 52/02-ZUP-B, 73/04-ZUP-C, 22/05-UPB1, 119/05-ZUP-D, 24/06-UPB2, 105/06-ZUS-1, 126/07-ZUP-E, 65/08-ZUP-F, 47/09 Odl. US: U-I-54/06-32, 8/10-ZUP-G, 82/13-ZUP-H) in določb Zakona o prekrških (ZP-1, Uradni list RS, št. 7/03-ZP-1, 92/03 Odl. US: U-I-319/00-21, 86/04-ZP-1A, 23/05-UPB1, 34/05 Odl. US: U-I-19/05-11, 44/05-ZP-1B, 55/05-UPB2, 40/06-ZP-1C (popravljen 51/06), 70/06-UPB3, 115/06-ZP-1D, 139/06 Odl. US: U-I-69/06-16, 3/07-UPB4, 29/07 Odl. US: U-I-56/06-31, 58/07 Odl. US: U-I-34/05-9, 17/08-ZP-1E (popravljen 21/08), 108/09-ZP-1F, 109/09 Odl. US: U-I-56/08-15, 9/11-ZP-1G, 29/11-UPB5, 43/11 Odl. US: U-I-166/10-8, 21/13-ZP-1H, 11/13-ZP-1I, 74/14 Odl. US: U-I-94/13-14, 92/14 Odl. US: U-I-12/12-22, 32/16-ZP-1J, 15/17 Odl. US: U-I-173/14-19, 3/18 Odl. US: U-I-89/15-13), ki urejajo področje vročanja v postopku o prekršku.

Namen magistrskega dela je opraviti poglobljeno študijo uporabe določil ZUP in ZP-1 o vročanju in njihovo uporabo v postopku o prekršku. V postopku o prekršku gre za širok krog uporabnikov določb o vročanju, zato se v praksi pojavijo dileme o pravilni uporabi le-teh. Pri uporabi določil vročanja je zato pomembna tudi sodna praksa, ki te dileme, če obstajajo, odpravlja.

Za namen raziskave sem postavila sledeče hipoteze:

- **Hipoteza 1:** Določbe ZUP in ZP-1 ter povezanih predpisov so jasne, zato je sodna praksa tudi na prekrškovnem področju glede vročanja enotna na vseh ravneh.
- **Hipoteza 2:** Odločitve instančnih sodišč (višja sodišča, Vrhovno sodišče RS in Ustavno sodišče RS) v zadnjih petih letih kažejo, da so najbolj sporne dileme glede vročanja v prekrškovnih postopkih vprašanja o vročanju v tujino in vročanje pooblaščenecem.
- **Hipoteza 3:** Pravna ureditev o vročanju v prekrškovnih postopkih v Sloveniji je primerljiva z nemško ureditvijo.

Na podlagi analize odločb slovenske sodne prakse je prvi cilj ugotoviti ali določbe zakonov oziroma njihove razlage potrebujejo morebitno jasnejše normiranje. Drugi cilj raziskave je ugotoviti, katera določila ZUP, ki urejajo področje vročanja v postopku o prekršku so najbolj pogost predmet obravnave v sodnih odločbah višjih sodišč, Vrhovnega sodišča Republike Slovenije in Ustavnega sodišča Republike Slovenije. Tretji cilj je s pomočjo primerjalne analize ugotoviti, katere so stične točke in razlike med slovensko in nemško ureditvijo vročanja v prekrškovnih postopkih.

Končni cilj je z izsledki raziskave seznaniti ustrezne deležnike, da bi se pravna ureditev, tako obstoječa kot morebitna spremenjena, tolmačila pravilno in enotno.

V magistrskem delu sem preučila strokovno literaturo, članke, publikacije, zakonodajo s področja prekrškovnega in upravnega prava ter sodno prakso. V teoretičnem delu sem za opis pojmov uporabila deskriptivno metodo, za preučitev zakonodaje, pisnih in internetnih virov sem uporabila metodo analize in za povzemanje ugotovitev drugih avtorjev metodo kompilacije. Pri primerjalni analizi slovenskega in nemškega načina vročanja v postopku o prekršku sem uporabila komparativno metodo za ugotavljanje glavnih stičnih točk in razlik med državama. Pri empirični analizi vročanja v slovenski prekrškovni praksi sem za analizo sodb uporabila analitično-sintetično metodo.

V drugem poglavju sem opredelila pojem prekrška, ki je eden od temeljev prekrškovnega prava, njegovo razmerje med upravnimi zadevami in kaznivimi dejanji ter njegov razvoj. V nadaljevanju sem navedla primere obravnavanja prekrškov v nekaterih evropskih državah. V tem poglavju sem še predstavila vrste prekrškovnih postopkov in pristojne organe. Sledi kratka analiza glavnih faz postopka o prekršku, kjer sem obravnavala hitri postopek o prekršku in redni sodni postopek. Nato sem pojasnila načine vročitve odločb o prekršku, z navedbo katera pravna sredstva se lahko zoper te odločbe vložijo.

V tretjem poglavju sem najprej obravnavala temeljne določbe ZUP o vročanju, ki določajo kraj in čas vročitve, vročanje po elektronski poti, fizična vročitev dokumenta po pošti, vročanje v primeru spremembe naslova. Med posebnimi primeri vročanja sem obravnavala vročanje z javnim naznanilom, vročanje zakonitemu zastopniku ali pooblaščenцу, vročanje pooblaščenцу za vročitve, vročanje pravnim osebam, vročanje državnim idr. organom. Sledi obravnava določbe o odklonitvi dokumenta in pomote pri vročanju. Nadalje sem v okviru postopka o prekršku pojasnila problematiko vročanja osebam z neznanim prebivališčem in vročanje v tujino. Delovanje instituta vročanja v postopku o prekršku sem obravnavala na podlagi preučevane sodne prakse, izdane v obdobju od leta 2014 do junija 2020.

V četrtem poglavju sem analizirala pravno ureditev vročanja v prekrškovnih zadevah v Nemčiji. V nadaljevanju sem ugotavljala stične točke ter razlike med slovensko in nemško ureditvijo vročanja v postopku o prekršku.

V petem poglavju sem predstavila institut dela v splošno korist, ki predstavlja alternativni način izvrševanja globe, izrečene v postopku o prekršku. Sledi analiza postopka izvrševanja dela v splošno korist. Nazadnje pa sem izpostavila problematiko vročanja v postopku izvrševanja dela v splošno korist, s katero sem se srečala tudi v praksi.

V šestem poglavju sledi empirična analiza vročanja v slovenski prekrškovni praksi.

V sedmem poglavju so predstavljeni ugotovljeni rezultati raziskane teme magistrskega dela.

V osmem poglavju sledi zaključek.

2 TEORETIČNI OKVIR PREKRŠKOVNEGA RAZMERJA IN POMENA VROČANJA

2.1 RAZMERJE MED PREKRŠKOM, UPRAVNIMI ZADEVAMI IN KAZNIVIM DEJANJEM

Pravno opredelitev pojma prekrška določa 6. člen ZP-1 po katerem je prekršek dejanje, ki pomeni kršitev zakona, uredbe vlade, odloka samoupravne, lokalne skupnosti, ki je kot tako določeno kot prekršek in je zanj predpisana sankcija za prekršek (6. člen ZP-1). Kot razlaga Selinšek (2018, str. 56), gre za novo opredelitev pojma prekrška kot kršitev prava, ki izhaja iz formalne koncepcije. Večina predhodnikov sedaj veljavnega ZP-1 je pri vsebinski opredelitvi prekrška izhajala iz materialno-formalne koncepcije ter v okviru materialnega dela definicije prekršek opredeljevala kot kršitev javnega reda. Javni red je raztegljiv in nedoločen pravni pojem in ni primeren za definicije, zato se je sčasoma takšna opredelitev definicije prekrška izkazala za neustrezno (Selinšek, Čas idr., 2018, str. 56).

Upravno pravo je del javnega prava. Javno pravo predstavljajo zakonska določila, ki upoštevajo posameznika kot člana kakšne javne skupnosti, njegovo bistvo pa je v prisilni naravi. Bistvena značilnost javnega prava je v tem, da volja strank ne more spremeniti njegovih zakonskih določil tako, kot je to mogoče v zasebnem pravu (Tratar, 2002). »Upravni postopek je eden ključnih procesov javnega upravljanja v naddržavnih, državnih in ožjih družbenih skupnostih, prek katerega se izvršuje javne politike (v javnem interesu) in varuje temeljne človekove pravice.« (Jerovšek in Kovač, 2019, str. 3). Upravni postopek se nanaša na upravno pravno razmerje, ki je nujno pravno določeno. To je razmerje fizične ali pravne osebe do oblasti (Jerovšek in Kovač, 2019, str. 10). Upravna zadeva je pravica ali obveznost ali pravna korist, določena z materialnim upravnim predpisom (na primer pravica do izdaje gradbenega dovoljenja ali dolžnost plačati davek (Jerovšek in Kovač, 2019, str. 18).

Pri opredelitvi kaznivega dejanja veljavna zakonodaja še vedno temelji na materialno-formalni koncepciji. Po 16 členu Kazenskega zakonika RS (KZ-1, Uradni list RS, št. 50/12-KZ-1-UPB2, 6/16 popravek, 54/15-KZ-1C, 38/16-KZ-1D, 27/17-KZ-1E, 23/20-KZ-1F) je kaznivo dejanje človekovo protipravno ravnanje, ki ga zakon zaradi nujnega varstva pravnih vrednot določa kot kaznivo dejanje in hkrati določa njegove znake ter kazen za krivega storilca (16. člen KZ-1). V nekoliko drugačnem obsegu obveznost določitve znakov smiselno velja tudi za prekrške. Pri odločanju, ali se šteje določeno protipravno dejanje kot kaznivo dejanje ali kot prekršek, pa mora zakonodajalca prvenstveno voditi nujnost varstva pravnih vrednot (Selinšek, Čas idr., 2018, str. 56).

Po navedbah Tratar (2002) dilema, v katerem sklopu prava naj se obravnavajo prekrški v slovenskem pravnem prostoru, ni niti teoretično niti pozitivnopravno povsem dokončno oblikovana. S tem vprašanjem so se predlagatelji soočili leta 2002 ob pripravi novega systemskega zakona, ki ureja področje prekrškov, to je ZP-1 (Uradni list št. 7/03, ZP-1). Pri pripravi predloga zakona so predlagatelji izhajali iz izoblikovanih stališč stroke in prakse Evropskega sodišča za varstvo človekovih pravic, da sodijo prekrški v okvir kaznovalnega prava (Tratar, 2002).

Tudi Selinšek (2018, str. 52) razlaga, da je pravo o prekrških teoretično nenehno razpeto med kazensko in upravno pravo. V katero področje se bo umestilo, je povezano s systemsko zavzetim stališčem, kaj predstavlja pojem prekršek, odvisno pa je tudi od strukture organov, ki odločajo o prekrških, in od njihove izvedbe postopka odločanja. Ta dilema je bila sprva na videz rešena, saj je bil po starejši teoriji drug izraz za pravo o prekrških upravno-kazensko pravo. Z naraščanjem pomena varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin pa se je izkazalo, da upravno in kazensko pravo nista povsem združljivi panogi, vsaj na področju odgovornosti fizičnih oseb. Izkazalo se je, da gre za različne ravni procesnih garancij v kazenskem in upravnem postopku. ZP-1, vsaj kar zadeva njegove materialnopravne vidike, šteje prekrške za del kazenskega prava v širšem pomenu (Čas idr., 2018, str. 52).

Prekrškovno pravo, upravno pravo in kazensko pravo so del javnega prava. Javni interes je med drugim usmerjen tudi v zagotovitev javnega reda, ki je po navedbah Selinšek (2018, str. 56) raztegljiv in nedoločen pravni pojem (Čas idr., 2018, str. 56). Pravo o prekrških se mora namreč nenehno prilagajati spremembam na gospodarskem, ekonomskem, družbenem in kulturnem področju države. To lahko vpliva tudi na spremembo strukture organov, ki odločajo o prekrških, in na njihovo izvedbo postopka. Posledično bi se lahko zopet izpostavila dilema, ali je pravo o prekrških del upravnega ali kazenskega prava.

2.2 RAZVOJ PREKRŠKOVNEGA RAZMERJA MED UPRAVNIM IN KAZNOVALNIM PRAVOM

Po drugi svetovni vojni so leta 1947 na slovenskem ozemlju posebni upravni organi na podlagi takrat sprejetega temeljnega zakona o prekrških za lažje kršitve pravnih dobrin izrekli upravne kazni (Bele, 2002). Čas po drugi svetovi vojni je zaznamoval spremembe upravnega prava. V tem času so se tudi v nemškem pravnem redu preoblikovale meje upravnih ukrepov, kar je dodatno vplivalo na preoblikovanje iz avtoritativnega v liberalni sistem države (Becker, 2016, str. 465–466). Z večkratnim noveliranjem tega temeljnega zakona se je pojem prekrška premaknil iz sfere upravnega prava v sfero kazenskega prava v širšem pomenu. S tem se je postopoma opuščal pojem upravne kazni kot sankcije za prekršek (Selinšek, Čas idr., 2018, str. 56). Leta 2000 so bili preneseni v prekrške tudi vsi

gospodarski prestopki, kar še dodatno zmanjšalo možnost vrnitve prekrškov v sfero upravnega prava (Bele, 2002).

Na oblikovanje doktrinarnih stališč o pojmu, pravni naravi in vlogi prekrškov v pravnem redu posamezne države sta imela bistven vpliv predvsem francoski in nemški pravni sistem. Francoski Code penale je leta 1810 je poznal tridelni sistem kaznivih ravnanj, ki jih je delil na zločine, prestopke in prekrške. Navedena delitev je bila leta 1852 sprejeta tudi v nemški pravni sistem (Selinšek, Čas idr., 2018, str. 54).

Danes pravni sistemi držav poznajo različne kategorije kaznivih ravnanj. Nekateri pravi sistemi prekrške obravnavajo kot kazniva ravnanja, nekateri pa jih obravnavajo v posebni kategoriji prekrškovnih dejanj. Nekateri države poznajo tridelno delitev kaznivih ravnanj, nekatere dvodelno delitev. Obstajajo tudi države, ki ne poznajo niti tridelne niti dvodelne delitve, saj v njihovih pravnih sistemih prekrški ne pomenijo kaznivih ravnanj, ker po svoji kvantiteti in kvaliteti ne dosežajo zadostne stopnje družbene nevarnosti. V tem primeru se govori o tako imenovanem upravnem kazenskem pravu (Tratar, 2002).

O upravnih kršitvah je nekajkrat odločalo tudi Evropsko sodišče za človekove pravice (ESČP). Evropska konvencija za človekove pravice v 6. členu zagotavlja pravico do poštenega sojenja, kjer je pojem kazenske zadeve opredeljen zelo široko. Pravica do poštenega sojenja se sicer nanaša na posameznika zoper katerega je vložena kazenska obtožba, vendar je ESČP v svojih odločitvah zavzelo stališče, da morajo temeljna načela kazenskega prava in temeljna procesna zagotovila v njem veljati ne le za kazniva dejanja strictu sensu, temveč tudi za vse tiste vrste kaznivih ravnanj, ki so po naravi kazenske zadeve, torej tudi za prekrške (Tratar, 2002).

Danes prekrški v slovenskem pravnem redu ne sestavljajo sistema upravnega kazenskega prava, temveč se uvrščajo v sistem kaznovalnega prava kot posebna kategorija kaznivih ravnanj (Tratar, 2002). Kot razlaga Tratar (2002) bi v primeru opredelitve prekrškov kot upravnih zadev imela stranka že po ZUP pravico do pritožbe (237. člen ZUP). Stranka ima tudi pravico do pritožbe v upravnem sporu, kjer gre za dvostopenjski postopek. Tako bi se z opredelitvijo prekrškov kot vrsto upravnih zadev o prekrških odločalo štirikrat, posledično bi postopki postali dolgotrajni, dragi, obstajala pa bi tudi možnost zastaranja (Tratar, 2002).

Razmejevanje med kaznivimi dejanji in prekrški je v prvi vrsti naloga zakonodajalca. Ta določi ali bo kršitev neke prepovedi oziroma zapovedi sankcionirana kot prekršek ali kot kaznivo dejanje (Selinšek, Čas idr., 2018, str. 88).

»Razmejevanje med prekrški in kaznivimi dejanji je v prvi vrsti naloga zakonodajalca, ki mora pri tem upoštevati, katere človekove pravice in temeljne svoboščine oziroma druge pravne vrednote in dobrine so s posameznim ravnanjem prizadete (kvalitativni kriterij) oziroma s kakšno intenzivnostjo so te vrednote napadene (kvantitativni kriterij)« (Selinšek, Čas idr., 2018, str. 55).

Pri prekrških gre predvsem za kršitve poostrenih prepovedi ali zapovedi upravne narave, kar pomeni, da naj bi praviloma varovali dobrine s področja javnega prava. Lahko se zgodi, da storilčevo dejanje ustreza tako znakom kaznivega dejanja kot tudi znakom prekrška. V slovenskem pravnem redu velja pravilo, da je v takšnih primerih logična nadvlada kaznivega dejanja kot težje oblike in se zadeva obravnava v kazenskem postopku (Selinšek, Čas idr., 2018, str. 55).

V zvezi z načelom prepovedi ponovnega sojenja v isti zadevi (ne bis in idem) opozarja Fišer (2018) na problem, če inkriminacije kaznivih dejanj zajemajo tudi prekrške: »Tu gre za napako zakonodajalca, ki kazniva dejanja neredko opisuje tako, da enako izvršitveno dejanje predvideva tako pri prekršku kot tudi pri kaznivem dejanju. Dejanja se morajo razlikovati po znakih, ki so določeni v predpisu, ne po odločitvi odločevalca. Zanaša se, da bo organ, ki bo odločal o pregonu, začrtal pravo ločnico med tistimi dejanji, ki naj se preganjajo kot kazniva dejanja in tistimi, ki naj bodo prekršek.« (Fišer, 2018).

Iz analize razvoja prekrškovnega razmerja med upravnim in kaznovalnim pravom ugotovim, da so na slovenskem ozemlju sprva za lažje kršitve pravnih dobrin izrekli upravne kazni, kot razlaga Bele (2002). Navedeno dokazuje, da je bil pojem prekrška sprva del upravnega prava, spremembe temeljnega zakona o prekrških pa ga je kot razlaga Selinšek (2018, str. 56) premaknil v sfero kazenskega prava. Strinjam se s predstavljenimi stališči navedenih avtorjev, da se trenutno prekrški v slovenskem pravnem redu uvrščajo v sistem kaznovalnega prava (Čas idr., 2018, str. 56).

Primeri obravnavanja prekrškov v nekaterih evropskih državah

V Avstriji so prekrški obravnavani v različnih upravnih zakonih. Zakon o upravnem kazenskem postopku (Verwaltungsstrafgesetz, VStG) določa splošni del upravnega kazenskega prava kot tudi pravila upravnokazenskega postopka. Pojem upravnega prekrška je opredeljen kot manj huda kršitev kot kaznivo dejanje. Na prvi stopnji odločajo o prekrških upravni organi. Pritožbeni organ, razen za davčne prekrške, so neodvisni upravni senati, njihov status pa je podoben sodišču. Pritožbe zoper odločbe, ki jih izdajo neodvisni upravni senati, obravnava Višje upravno sodišče ali Vrhovno ustavno sodišče (Tratar, 2002).

V Franciji sta si pristojnost za obravnavanje prekrškov sprva delila kazensko sodišče in policijsko sodišče za prekrške (tribunal de police). Od leta 2017 je za odločanje o vseh prekrških pristojno tako imenovano policijsko sodišče za prekrške, ki ima sedež na okrožnem sodišču (portal e-justice.europa.eu).

Italija ne pozna izraza upravne kršitve. Upravni in kazenski prekršek se med seboj razlikujeta glede na naravo naložene sankcije (upravna ali kazenska sankcija) in organ, ki predpiše sankcijo (upravni ali sodni). Za izvrševanje upravnih sankcij so pristojni organi, ki so odgovorni za nadzor spoštovanja določb, katerih se kaznuje z upravno sankcijo (upravni organi, policija, mestni redarji). Ti organi niso del sodstva, ampak so v sestavi uprave

pristojni za področje, na katero se nanaša upravna sankcija. Zoper odločitev teh organov je možno podati ugovor, ki ga obravnava redno sodišče (Tratar, 2002). Na primer prekršek zaradi vožnje pod vplivom alkohola se obravnava po enakem postopku kot v kazenski zadevi. Obravnavanje prekrška kot kršitve predpisov zaradi prehitre vožnje ali nepravilnega parkiranja pa se izvede kot upravni postopek (portal e-justice.europa.eu).

Madžarska ima poseben zakon o kaznivih dejanjih in prekrških iz drugih področij. Prekršek se od kaznivih dejanj loči glede na družbeno nevarnost kršitve. Za vodenje postopka o prekršku in kaznovanje za prekršek so pristojne upravne oblasti. Storilec prekrška je upravičen do sodnega varstva le v primeru, ko upravni organ izreče zaporno kazen ali spremeni denarno kazen v zaporno (Marušič, 2002).

Nemčija ima zvezi zakon o prekrških, ki postavlja okvirna načela postopka in kaznovanja. Za odločanje o prekrških na prvi stopnji so pristojni upravni organi. Zoper odločbo upravnega organa lahko storilec vloži ugovor, o katerem odloča okrajno sodišče (Marušič, 2002).

Kot je razvidno iz obravnavanih primerov pojem prekršek v pravnih sistemih posameznih držav članic EU ni enotno obravnavan. Ureditve postopka o prekršku se med seboj razlikujejo tudi glede na organ, ki je pristojen za odločanje o prekršku na prvi ali drugi stopnji. Menim, da odločanje o prekrških na območju EU nikoli ne bo povsem enotno, saj na ureditev tega področja vpliva tudi zgodovinski in kulturni razvoj posamezne države.

2.3 TEORETIČNA ŠTUDIJA VRST POSTOPKA O PREKRŠKU IN PRISTOJNIH ORGANOV

ZP-1 določa dve temeljni vrsti postopka o prekršku, in sicer hitri postopek o prekršku, v katerem odločajo o prekrških prekrškovni organi in redni sodni postopek, v katerem odločajo o prekrških sodišča.

Pristojni organi za odločanje o prekrških so usmerjeni v kaznovanje storilcev, ki kršijo pravne norme. Organizacijo organov, ki odločajo v postopku o prekršku je v celoti spremenila novela zakona ZP-1, ki je začela veljati leta 2005. Kot razlaga Gril (2004) je bil cilj zakonodajalca zmanjšanje pripada zadev, o katerih so pred spremembo zakona odločali le sodniki za prekrške, ki niso bili del rednega sodstva. S to zakonsko spremembo se je velik del pristojnosti prenesel na prekrškovne organe, predvsem iz razloga preobremenjenosti sodnikov za prekrške (Gril, 2004).

Od leta 2005 tako v hitrem postopku odločajo o prekrških prekrškovni organi. To so upravni idr. državni organi (na primer upravne enote, ministrstva, policija, inšpektorati) in nosilci javnih pooblastil (na primer Agencija za trg vrednostnih papirjev, Banka Slovenije), ki izvajajo nadzorstvo nad izvrševanjem zakonov in uredb, s katerimi so določeni prekrški. V

posebnih predpisih imajo pooblastilo za odločanje o prekrških tudi organi samoupravnih lokalnih skupnosti (na primer občinske inšpekcijske službe, redarstva). Kateri prekrškovni organi so pristojni za obravnavanje posameznih prekrškov, mora biti jasno in nedvoumno določeno v predpisih, ki določajo prekrške. Prav tako mora biti v zakonu natančno določeno, za katere kršitve je pristojen posamezen prekrškovni organ, če gre za dodelitev pristojnosti različnim prekrškovnim organom. Prekrškovni organi imajo v postopku o prekršku dvojno funkcijo, saj v hitrem postopku vodijo postopek in v njem odločajo, v rednem sodnem postopku in v postopku proti mladoletnikom pa imajo funkcijo predlagatelja za začetek postopka. Poleg prekrškovne funkcije lahko opravljajo še upravne, inšpekcijske, nadzorne in druge naloge, kar je njihova osnovna pristojnost, zaradi česar so bili tudi ustanovljeni (Čas, idr., 2018, str. 225).

V praksi se zaradi načela učinkovitosti in s tem povezano pravico do sojenja brez nepotrebnega odlašanja največkrat o prekrških odloča v hitrem postopku (Čas idr., 2018, str. 224). Oseba, zoper katero je začel postopek pred prekrškovnim organom je kršitelj (48. člen ZP-1). Hitri postopek je inkvizitoren, saj je naloga prekrškovnega organa, da prekrške odkriva, preganja kršitelje in o prekrških odloča. Kljub temu, da gre za hitri postopek o prekršku, to ne pomeni, da prekrškovni organi obravnavajo le lažje prekrške z enostavnim dejanskim stanom, ampak obravnavajo tudi takšne, ki zahtevajo izvedbo dokazanega postopka. Če gre za lažji prekršek z enostavnim dejanskim stanom dokazovanje ni zahtevno in zapleteno, saj lahko prekrškovni organ praviloma odloči le na podlagi lastnih neposrednih zaznav prekrška, listin, poizvedb, izjave storilca itd. V primeru prekrška z zahtevnejšim dejanskim stanom mora prekrškovni organ opraviti celoten dokazni postopek po pravilih ZP-1 in ZUP. V dokaznem postopku mora biti kršitelju obvezno zagotovljena pravica, da se izjavi o prekršku. Hkrati se mora kršitelja poučiti tako o privilegiju zoper samoobtožbo, ki velja tudi za bližnje, kot o prekluziji glede navajanja dejstev in predlaganja dokazov v nadaljnjem postopku. Pri hitrem postopku o prekršku je bistveno, da ga prekrškovni organ vodi na način, ki omogoča in zagotavlja preverjanje njegove dejanske in pravne pravilnosti ter zakonitosti pred sodiščem (Čas idr., 2018, str. 224).

Kdaj hitri postopek ni dovoljen določa določba drugega odstavka 52. člena ZP-1. Po slednji določbi tako hitri postopek ni dovoljen, če je predpisana stranska sankcija prepovedi vožnje motornega vozila; proti mladoletnim storilcem prekrškov; za prekrške zoper varnost cestnega prometa, za katere je predpisana stranska sankcija osemnajst kazenskih točk oziroma sedem kazenskih točk za voznike začetnike, za katero se izreče prenehanje veljavnosti vozniškega dovoljenja itd. (drugi odstavek 52. člena ZP-1).

Če hitri postopek o prekršku ni dovoljen, o prekršku odloča sodišče. V tem primeru lahko prekrškovni organ vloži obdolžilni predlog v obravnavo sodišču. Obdolžilni predlog je

podlaga za začetek rednega sodnega postopka in ga lahko sodišču podata prekrškovni organ oziroma državni tožilec (103. člen ZP-1).

V rednem sodnem postopku odločajo okrajna in višja sodišča (208. člen ZP-1). Oseba, proti kateri je začet redni sodni postopek je obdolženec. Skupni izraz za kršitelja, obdolženca in osebo, ki ji je bila izrečena sankcija za prekršek je storilec (48. člen ZP-1).

Pristojnost okrajnih sodišč je določena v določbi 210. člena ZP-1. Po slednji določbi so okrajna sodišča pristojna za odločanje o prekrških na prvi stopnji; za odločanje o zahtevi za sodno varstvo zoper odločbo o prekršku, ki jo je izdal prekrškovni organ; za odločanje o pritožbah zoper sklepe prekrškovnih organov; za odločanje o predlogu za odpravo ali spremembo odločbe na predlog prekrškovnega organa; za odločanje o začasnem odvzemu in o vrnitvi začasno odvzetega vozniškega dovoljenja; za odločanje o odložitvi in preklicu odložitve izvršitve prenehanja veljavnosti vozniškega dovoljenja; za odreditev osebne in hišne preiskave ter zasega in preiskave elektronskih in z njimi povezanih naprav ter nosilcev elektronskih podatkov; za opravljanje zadev pravne pomoči glede prekrškov; za opravljanje drugih zadev, ki jih določa ZP-1 (prvi odstavek 210. člena ZP-1).

Višja sodišča odločajo o pritožbah zoper odločbe okrajnih sodišč, v sporih o pristojnosti med okrajnimi sodišči in opravljajo druge z zakonom določene naloge (212. člen ZP-1). V odločanje o prekrških je vključeno tudi Vrhovno sodišče, ki odloča o zahtevah za varstvo zakonitosti, ki jih vlagajo vrhovni državni tožilci (Čas idr., 2018, str. 226).

Ugotavljam, da je naša ureditev pristojnosti organov, ki odločajo v hitrem postopku o prekršku primerljiva z italijanskim in nemškim sistemom, saj na prvi stopnji odloča upravni organ, v pritožbenem postopku pa sodišče.

2.4 KRATKA ANALIZA GLAVNIH FAZ POSTOPKA O PREKRŠKU

Postopek pred prekrškovnim organom vodi in v njem odloča pooblaščen uradna oseba (drugi odstavek 49. člena ZP-1). Na okrajnem sodišču vodi postopek in v njem odloča okrajni sodnik posameznik, posamezna dejanja pa lahko opravlja tudi strokovni sodelavec (211. člen ZP-1).

2.4.1 Hitri postopek o prekršku

Postopek o prekršku pred prekrškovnim organom se lahko začne po uradni dolžnosti, z dejanjem prekrškovnega organa ali z vložitvijo pisnega predloga oškodovanca, državnega tožilca ali državnega organa, nosilca javnih pooblastil ali samoupravne lokalne skupnosti (prvi odstavek 50. člena ZP-1).

Prekrškovni organ najprej na podlagi zbranih obvestil in dokazov o prekršku ugotovi, če so podani zakonski pogoji za izvedbo postopka o prekršku. Če so ti pogoji izpolnjeni, prekrškovni organ na podlagi 52. člena ZP-1 presodi ali se lahko prekršek obravnava v hitrem postopku ali je za obravnavanje prekrška pristojno sodišče. Ob ugotovitvi slednjega vloži prekrškovni organ obdolžilni predlog na pristojno sodišče, sicer pa izvede postopek sam (Čas idr., 2018, str. 320).

Prekrškovni organ ne izda odločbe o prekršku oziroma vloži obdolžilnega predloga, če iz zbranih dejstev in dokazov izhaja, da dejanje ni prekršek; če ni dokazano, da je prekršek storil kršitelj; če je pregon zastaral, ali so podani drugi razlogi, ki izključujejo pregon; če gre za prekršek neznatnega pomena, posebne okoliščine, nizka stopnja odgovornosti ali storilčeve osebne okoliščine pa kažejo, da postopek ne bi bil smotrni (četrti odstavek 51. člena ZP-1).

Takšno odločitev mora prekrškovni organ zaznamovati v spisu in hkrati navesti razloge zanjo. O svoji odločitvi in o razlogih zanjo je dolžan obvestiti predlagatelja postopka o prekršku v tridesetih dneh (peti odstavek 51. člena ZP-1). Odločitev prekrškovnega organa je v tem primeru dokončna in zoper njo ni pravnega sredstva. Pomanjkljivost takšnega postopanja je v tem, da pusti storilca prekrška, ki je sicer seznanjen, da je zoper njega uveden postopek o prekršku, v negotovosti, saj ga prekrškovni organ o svoji odločitvi nikoli ne seznanja (Čas idr., 2018, str. 226–227).

Po 22. členu Ustave RS (URS, Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97–UZS68, 66/00–UZ80, 24/03–UZ3a, 47, 68, 69/04–UZ14, 69/04–UZ43, 69/04–UZ50, 68/06–UZ121,140,143, 47/13–UZ148, 47/13–UZ90,97,99 in 75/16–UZ70a) mora biti vsakomur zagotovljeno enako varstvo njegovih pravic v postopku pred sodiščem in pred drugimi državnimi organi, organi lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil, ki odločajo o njegovih pravicah, dolžnostih ali pravnih interesih (22. člen URS). Pooblaščen uradna oseba prekrškovnega organa kršitelja pred izvedbo dokaznega postopka ne zaslišuje, mora pa ga ob ugotovitvi oziroma obravnavanju prekrška in pred izdajo odločbe o prekršku ustno ali pisno obvestiti, da je obravnavan kot domnevni kršitelj, ga seznaniti s storjenim prekrškom in ga poučiti o njegovih pravicah ter o posledicah, če v postopku o prekršku ne bo sodeloval (Čas idr., 2018, str. 321).

Obvestilo kršitelju mora med drugim vključevati pojasnilo:

- da se lahko izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška, da pa tega ni dolžan storiti niti odgovarjati na vprašanja, če se bo izjavil ali odgovarjal, pa ni dolžan izpovedovati zoper sebe ali svoje bližnje,
- da mora navesti vsa dejstva in dokaze v svojo korist, ker jih sicer v postopku ne bo več mogel uveljavljati (drugi odstavek 55. člena ZP-1).

Ustna izjava kršitelja in pouk o pravicah se zapiše na zapisnik oziroma kot uradni zaznamek. Kršitelja se na kraju prekrška seznaniti z vsebino zapisnika oziroma uradnega ter se mu izroči predpis. Vročitev predpisa kršitelj potrdi s svojim podpisom. Če kršitelj odkloni vročitev predpisa, se to zaznamuje na zapisniku oziroma uradnem zaznamku (tretji odstavek 55. člena ZP-1). Odklonitev vročitve na dokazano vrednost zapisanega nima vpliva (Čas idr., 2018, str. 323). V primeru, kadar se kršitelj ni mogel ustno izjaviti o prekršku ali mu ni bilo mogoče dati obvestila in pouka na kraju prekrška, ga mora prekrškovni organ o prekršku pisno obvestiti in seznaniti o njegovih pravicah ter ga poučiti, da se lahko v petih dneh od vročitve tega obvestila pisno izjavi o dejstvih in okoliščinah prekrška (četrti odstavek 55. člena ZP-1). Obvestilo prekrškovni organ vroča kršitelju osebno po določbah ZUP. Pisna izjava kršitelja mora biti lastnoročno podpisana, sicer se šteje vloga kot nepopolna in je ni mogoče obravnavati. Kot nepopolna vloga se šteje tudi izjava, ki ne vsebuje podpisa zastopnika pravne osebe. Prekrškovni organ v teh primerih ravna v skladu s 67. členom ZUP in kršitelja pozove, da v določenem roku izjavo dopolni z lastnoročnim podpisom. Če kršitelj izjave ne dopolni, prekrškovni organ izjave ne zavrže s sklepom, ampak velja, kot da je kršitelj ni podal. Kljub temu, da je izjava kršitelja nepopolna, jo prekrškovni organ upošteva kot del obrambnega gradiva, do katere se vsebinsko opredelil v svoji odločitvi, in sicer v delu do morebitnih predlaganih dokazov ali priloženih listin, ki se nanašajo na zadevo (Čas idr., 2018, str. 324–325). ZP-1 izrecno poudarja, da se odločba o prekršku ne more opirati na izjavo kršitelja, če ta ni bil pisno ali ustno poučen o svojih pravicah v postopku (peti odstavek 55. člena ZP-1).

Prehodna pridobitev pisne ali ustne izjave kršitelja ni obvezna za izdajo običajnega plačilnega naloga, ki je izdan na podlagi osebne zaznave ali ugotovitve s tehničnim sredstvom (prvi odstavek 57. člena ZP-1) in posebnega plačilnega naloga izdanega zaradi kršitev predpisov o ustavljanju in parkiranju vozil v cestnem prometu (57.b člen ZP-1). V teh primerih se kršitelju omogoči ustavna pravica do izjave z možnostjo vložitev pravnega sredstva (Čas idr., 2018, str. 350).

V dokaznem postopku prekrškovni organ po uradni dolžnosti brez odlašanja, hitro in enostavno ugotovi tista dejstva in zbere tiste dokaze, ki so potrebni za odločitev o prekršku (prvi odstavek 55. člena ZP-1). V skladu z načelom materialne resnice mora prekrškovni organ pri odločitvi upoštevati tako dokaze, ki so kršitelju v korist, kot tiste, ki so mu v škodo. Če organ izvaja posamezna procesna dejanja, na primer zaslišanje, mora k izvedbi posameznega procesnega dejanja povabiti tudi kršiteljevega zagovornika, če ta to zahteva (Čas idr., 2018, str. 327). Prekrškovni organ lahko za svojo odločitev uporabi tudi dokaze, ki jih je pridobil pri odkrivanju prekrška v nadzornem postopku, ki ga kot pristojni organ vodi po posebnem področnem zakonu (Čas idr., 2018, str. 337).

Prekrškovni organ zaključi hitri postopek o prekršku na načine (Čas idr., 2018, str. 297):

- odloči, da ne bo izdal odločbe o prekršku oziroma vložil obdolžilnega predloga pri sodišču, kar zapiše kot uradni zaznamek (četrti odstavek 51. člena ZP-1);
- storilcu prekrška izda opozorilo, ki je lahko ustno, pisno ali v elektronski obliki (53. člen ZP-1);
- storilcu prekrška izda in vroči odločbo o prekršku (56. člen ZP-1);
- storilcu prekrška izda in vroči plačilni nalog (prvi in drugi odstavek 57. in 57.b. člena ZP-1).

Če zoper odločitev prekrškovnega organa, izrečeno z odločbo o prekršku ali plačilnim nalogom, ni vloženo pravno sredstvo, se postopek konča na prvi stopnji (Čas idr., 2018, str. 297).

Postopek zahteve za sodno varstvo pred prekrškovnim organom

Prekrškovni organ pošlje odločbo o prekršku brez obrazložitve kršitelju, njegovemu zakonitemu zastopniku oziroma zagovorniku ter lastniku odvzetih predmetov (prvi odstavek 59. člena ZP-1 v zvezi s prvim odstavkom 59.a člena ZP-1). V primeru pravočasno napovedane in vložene zahteve za sodno varstvo prekrškovni organ izda pisno odločbo o prekršku z obrazložitvijo, ki jo vroči vsem upravičencem do vložitve zahteve za sodno varstvo (peti odstavek 59.a člena ZP-1). Nedovoljeno ali prepozno zahtevo za sodno varstvo prekrškovni organ zavrže s sklepom, zoper katerega je dovoljena zahteva za sodno varstvo (drugi odstavek 63. člena ZP-1). V primeru pravočasne in utemeljene zahteve za sodno varstvo lahko prekrškovni organ na podlagi petega odstavka 63. člena ZP-1 izpodbijano določbo:

- odpravi in ustavi postopek;
- odpravi in vloži predlog pri pristojnem prekrškovnem organu;
- nadomesti z novo odločbo;
- izreče opomin namesto sankcije (peti odstavek 63. člena ZP-1).

Zoper novo odločbo je dovoljena nova zahteva za sodno varstvo, o kateri odloča sodišče (šesti odstavek 63. člena ZP-1).

Tako sta v primeru vložene zahteve za sodno varstvo zoper odločbo z obrazložitvijo oziroma zoper plačilni nalog za odločanje pristojna tako prekrškovni organ, ki odloča na prvi stopnji, kot okrajno sodišče, ki odloča na drugi stopnji kot pritožbeni organ. Postopek pred prekrškovnim organom ni več hitri postopek, ampak gre za odločanje prekrškovnega organa znotraj »pritožbenega postopka«. Prekrškovni organ opravlja splošni nadzor izpolnjevanja procesnih predpostavk za obravnavanje zahteve za sodno varstvo (dovoljenost, pravočasnost). V okviru svojih pooblastil lahko prekrškovni organ zgolj na podlagi vložene zahteve za sodno varstvo ali po izvedbi ali dopolnitvi dokaznega postopka odpravi odločbo z obrazložitvijo ali plačilni nalog in izda novo odločbo, lahko pa tudi ustavi postopek. Če

prekrškovni organ ne odpravi ali nadomesti odločbe, zahtevo za sodno varstvo posreduje v reševanje pristojnemu okrajnemu sodišču (Čas idr., 2018, str. 297–298).

V ugovornem postopku zoper posebni plačilni nalog iz 57.b člena ZP-1 mora prekrškovni organ o ugovoru vselej odločiti z odločbo o prekršku, kar se še vedno šteje za odločanje v okviru hitrega postopka. Pooblastilo za odločanje v hitrem postopku prekrškovnemu organu preneha, ko izčrpa vsa pooblastila, ki jih ima v postopku zahteve za sodno varstvo zoper izdano odločbo z obrazložitvijo, s posredovanjem zahteve za sodno varstvo na pristojno sodišče (Čas idr., 2018, str. 298).

2.4.2 Redni sodni postopek

Sodišča vodijo dve vrsti postopka o prekrških, in sicer postopek za zahtevo za sodno varstvo ter redni sodni postopek o prekršku.

V postopku za zahtevo za sodno varstvo sodišče odloči na podlagi spisovne dokumentacije, ki mu jo je posredoval prekrškovni organ. Sodišče lahko ponovi ali dopolni dokazni postopek, ki je bil izveden pred prekrškovnim organom.

Sodišče lahko v postopku zahteve za sodno varstvo:

- prepozno ali nedovoljeno zahtevo za sodno varstvo s sklepom zavrže, če tega ni storil že prekrškovni organ;
- ugotovi zahtevi in spremeni odločbo prekrškovnega organa (spremeni višino izrečene globe);
- ugotovi zahtevi in spremeni odločbo prekrškovnega organa ter ustavi postopek (ugotovi, da dejanje ni prekršek);
- ugotovi zahtevi in odpravi odločbo prekrškovnega organa (ugotovi, da je odločal nepristojni prekrškovni organ);
- zavrne zahtevo kot neutemeljeno (65. člen ZP-1).

Z razliko od hitrega postopka o prekršku se redni sodni postopek nikoli ne začne po uradni dolžnosti, ampak izključno na podlagi podanega obdolžilnega predloga prekrškovnega organa ali državnega tožilca.

Ko sodnik po pregledu obdolžilnega predloga in priloženih dokazov ugotovi, da so izpolnjeni pogoji za začetek rednega postopka, najprej odloči ali bo izvedel skrajšani postopek ali redni sodni postopek. Postopek odločanja in izdaje sodbe v skrajšanem postopku se izvede po določbi 129.a člena ZP-1. Navedeni postopek se lahko izvede, ko je iz obdolžilnega predloga ter priloženih dokazov razvidno, da je obdolženec storil prekršek in pridobitev dodatnih dokazil na zaslišanju ni potrebno. Sodba izdana v skrajšanem postopku mora vsebovati sestavine iz 135. člena ZP-1, in sicer uvod, izrek in obrazložitev. V obrazložitvi sodbe se

navedejo le dokazi iz obdolžilnega predloga ter okoliščine, ki so bile upoštevane pri izbiri in odmeri sankcije. Sodba se obdolžencu vroča hkrati z odločilnim predlogom. Zoper navedeno sodbo je dovoljeno pravno sredstvo ugovor, v katerem lahko obdolženec zahteva, da ga sodišče zasliši. V primeru pravočasnega ugovora, sodišče izvede redni sodni postopek. V postopku zahteve za sodno varstvo ni mogoče odločati v skrajšanem postopku (129.a člen ZP-1). V rednem sodnem postopku mora biti obdolženec zaslišan v zvezi zadevo za katero je obdolžen (prvi odstavek 69. člena ZP-1). Izjemoma lahko sodnik od obdolženca zahteva, da poda pisni zagovor, in sicer, če spozna, da glede na pomen prekrška in podatke, ki so navedeni v odločilnem predlogu, ni potrebno neposredno ustno zaslišanje. Obdolženec ima pravico, da odkloni pisni zagovor in zahteva ustno zaslišanje (šesti odstavek 114. člena ZP-1). Sodišče s sodbo odloči o odgovornosti za prekršek ter izreče sankcije iz drugega odstavka 4. člena ZP-1, to so: globa; opomin; kazenske točke v cestnem prometu s prenehanjem veljavnosti vozniškega dovoljenja in prepovedjo uporabe vozniškega dovoljenja; prepoved vožnje motornega vozila; izgon tujca iz države; odvzem predmetov; izguba ali omejitev pravice do sredstev iz proračuna RS in proračunov samoupravnih lokalnih skupnosti; izločitev iz postopkov javnega naročanja; vzgojni ukrepi.

Glede na opravljeno analizo obeh postopkov menim, da je zakonodajalec dovolj jasno razmejil odločanje o prekršku v hitrem postopku in v rednem postopku.

2.5 UČINKI VROČITVE ODLOČB IZDANIH V POSTOPKU O PREKRŠKU IN PRAVNA SREDSTVA

Pred sprejetjem novele ZP-1E (Uradni list RS, št. 21/08) so sodišča glede vročanja uporabljala določbe Zakona o kazenskem postopku (ZKP, Uradni list RS, št. 63/94, 70/94-popravek, 25/96 Odl. US: U-I-18/93, 39/96 Odl. US: U-I-33/95-12, 64/96 Odl. US: U-I 103/95, 66/96 Odl. US: U-I-27/95-9, 5/98 Odl. US: U-I-25/95, Odl. US: U-I-289/95, 11/98 Odl. US: U-I-132/95, 42/98 Odl. US: U-I-307/94-11, 72/98-ZKP-A, 6/99-ZKP-B, 42/00 Odl. US: U I 282/99, 66/00-ZKP-C, 111/01-ZKP-D, 32/02 Odl. US: U-I-92/96-27, 3/03 Odl. US: U-I-204/99-22, 21/03 Odl. US: U-I-190/00-11, 44/03 Odl. US: U-I-149/99-15, 56/03-ZKP-E, 92/03 Odl. US: U-I-319/00-21, 114/03 Odl. US: U-I-426/02, Up-546/01-21, 116/03-ZKP-UPB1, 43/04-ZKP-F, 68/04 Odl. US: U-I-296/02, 96/04-ZKP-UPB2, 111/05-ZKP-G, 8/06-ZKP-UPB3, 14/07-ZKP-H, 32/07-ZKP-UPB4, 40/07 Odl. US: U-I-24/04-24, 21/08 Odl. US: U-I-96/06-13, 65/08 Odl. US: U-I-328/04-22, 68/08-ZKP-I, 89/08 Odl. US: U-I-25/07-43, 77/09-ZKP-J, 88/09 Odl. US: Up-3871/07-26, U-I-80/09-26, 109/09 Odl. US: U-I-46/08-20, 29/10 Odl. US: U-I-50/09-18, Up-260/09-17, 91/11-ZKP-K, 105/11 Odl. US: U-I-90/09-33, Up-489/09-34, Up-510/09-27, 30/12 Odl. US: U-I-23/12-14, 32/12-ZKP-UPB5, 47/13-ZKP-L, 87/14-ZKP-M, 8/16 Odl. US: U-I-115/14-28, Up-218/14-45, 64/16 Odl. US: U-I-12/15-13, 65/16 Odl. US: Up-185/14-19, U-I-51/16-9, 16/17 Odl. US: U-I-246/14-20, 66/17-ORZKP153, 22/19-ZKP-N, 55/20 Odl. US: Up-96/15-33) med tem ko so prekrškovni organi

vročali po določbah ZUP. V praksi se je kmalu pokazalo, da je vročanje po ZUP učinkovitejše, predvsem zaradi možnosti fiktivne vročitve, zato je bilo z novelo ZP-1E uvedeno tudi v redni sodni postopek (Gril, 2008). Kot ugotavljata tudi Jerovšek in Kovač (2019, str. 131) so zlasti določbe o učinkovitem vročanju z nastankom fikcije vročitve ob odsotnosti naslovnika po 87. členu ZUP eden od ključnih razlogov, da se je smiselna uporaba ZUP uvedla v upravnih zadevah, npr. v postopku o prekršku (Jerovšek in Kovač, 2008, v Jerovšek in Kovač, 2019, str. 131). »Termin "smiselna" uporaba je nekoliko dvomljiv, saj z razliko od "subsidiarne/podrejene" rabe pomeni uporabo določb ZUP le, če je to mogoče in smotrno.« (Kovač, 2004). Pri vročanju v fizični obliki ZUP v nasprotju z ZKP ne pozna tako imenovane nadomestne vročitve. Po določbah ZKP se vsa pisanja vročajo obvezno osebno, pri čemer je možna fiktivna vročitev (Gril, 2008). Pred uporabo določb vročanja ZUP je določba šestega odstavka 117. člena ZKP sodiščem omogočala, da so osebi, ki je bila na sodišču, ustno naznanili vabilo na narok, kar pa sedaj ni več mogoče. ZP-1 v 96. členu določa, da se tistega, ki mora biti osebno navzoč pri postopku, povabi praviloma pisno, ustno naznanitev vabila pa dovoljuje v izjemnih primerih, pod pogojem, da se o tem zapiše uradni zaznamek v spisu (96. člen ZP-1). Gril (2008) meni, da je to glede na določbo 83. člena ZUP še vedno dovoljeno, saj lahko pristojni organ vroči pisanje tudi po svoji uradni osebi. V tem primeru se vročitev lahko šteje za pravilno opravljeno, če oseba pri organu podpiše vročilnico (Gril, 2008).

»Odločanje o prekršku po naravi ne spada med upravne zadeve po drugem členu ZUP, ki jih sicer opravljajo prekrškovni organi, zato v postopku po ZP-1 uporaba ZUP ni niti obvezna niti neomejeno subsidiarna. ZP-1 je namreč sam uredil temeljna procesna pravila odločanja o prekršku in s tem omejil obseg in način podrejene uporabe pravil upravnega postopka pri odločanju upravnih organov kot prekrškovnih organov v hitrem postopku« (Čas idr., 2018, str. 231).

Smiselno uporabo ZUP v hitrem prekrškovnem postopku določa določba prvega odstavka 58. člena ZP-1. V okviru tega pravila prekrškovni organ v hitrem prekrškovnem postopku v zvezi z vročanjem uporablja določbe ZUP, upošteva omejitve, ki mu jih določa ZP-1. Prekrškovni organ postopa po določbah 65.a in 66. člena ZP-1 v zvezi z vprašanjem kdo je dolžan pisanja vročiti ter po določbah 51. člena, šestega odstavka 56. člena in petega odstavka 57. člena ZP-1 v zvezi z vprašanjem komu se vročajo pisanja (Kovač, Čas idr., 2018, str. 403). V rednem sodnem postopku smiselno uporabo določb ZUP o vročanju določa drugi odstavek 67. člena ZP-1.

2.5.1 Odločbe, izdane v hitrem postopku o prekršku, in pravna sredstva

Odločbe izdane v postopku o prekršku deli pravna teorija na meritorne in procesne (formalne). Pri prvi gre za vsebinsko odločanje o glavni stvari, to je o odgovornosti domnevnega storilca za prekršek in o sankciji. Pooblaščen uradna oseba prekrškovnega organa lahko izda meritorne odločbe, če so izpolnjeni pogoji za izrek sankcije oziroma v

postopku zahteve za sodno varstvo, če ugotovi, da je zahteva utemeljena in obstajajo razlogi za ustavitev postopka. Pri procesnih odločbah pa gre za odločitve, ki so potrebne za vodenje postopka in ne pomenijo konca postopka, torej organ odloča le o procesnih vprašanjih (Čas idr., 2018, str. 226).

Prekrškovni organ izreče sankcijo za prekršek z odločbo o prekršku, kadar ugotavlja kršiteljevo odgovornost v dokaznem postopku in kadar pooblaščen uradna oseba prekrškovnega organa prekršek neposredno zazna (Čas idr., 2018, str. 336). ZP-1 v prvem odstavku 56. člena določa v katerih primerih je izdaja odločbe obvezna (na primer, če se kršitelju namesto globe izreče opomin). Predvsem je pomembno, da niso izpolnjeni zakonski pogoji za izdajo plačilnega naloga. Odločba o prekršku mora vsebovati številko, datum, podpis pooblaščen uradne osebe, žig prekrškovnega organa, ki jo je izdal ter uvod, izrek, pravni pouk, kadar je zoper njo možno napovedati zahtevo za sodno varstvo in obrazložitev (drugi odstavek 56. člena ZP-1). Pred izdajo odločbe o prekršku mora prekrškovni organ pridobiti izjavo kršitelja o okoliščinah prekrška. V obrazložitvi odločbe o prekršku mora prekrškovni organ poleg dejstev in dokazov, na podlagi katerih je sprejel odločitev, navesti tudi izjavo kršitelja (peti odstavek 56. člena ZP-1). Pisna odločba o prekršku se vroči kršitelju in drugim osebam, ki imajo pravico do zahteve za sodno varstvo (sedmi odstavek 56. člena ZP-1), torej tudi njegovemu zakonitemu zastopniku oziroma zagovorniku ter lastniku odvzetih predmetov (prvi odstavek 59. člena ZP-1). Ne glede na smiselno uporabo določb ZUP o vročanju v hitrem postopku o prekršku, se pri vročanju odločbe o prekršku upošteva prvi odstavek 59. člena ZP-1, kar pomeni, da rok za vložitev zahteve za sodno varstvo ne more preteči, preden ta ni vročena kršitelju kot tudi njegovemu zagovorniku. Rok za vložitev napovedi zahteve za sodno varstvo se tako šteje od zadnje dejanske vročitve pisanja. V skladu s šestim odstavkom 210. člena ZUP v zvezi s prvim odstavkom 58. člena ZP-1 se mora odločba o prekršku vročati upravičenim vlagateljem zahteve za sodno varstvo v izvorniku in ne v overjeni kopiji ali prepisu z oznako »l. r.« (Čas idr., 2018, str. 346).

Plačilni nalog, ki ga pooblaščen uradna oseba izda na podlagi osebne zaznave ali ugotovitve z uporabo ustreznih tehničnih sredstev ali naprav, je v praksi najpogostejša oblika odločbe prekrškovnega organa. Pogoj za izdajo te oblike plačilnega naloga je, da je pooblaščen uradna oseba fizično neposredno navzoča ob storitvi prekrška. Prav tako pooblaščen uradna oseba sama na podlagi lastnega opažanja ugotovi vse znake prekrška v trenutku njegovega nastanka. Primer osebne zaznave je ugotovitev registrske številke, ki je podlaga za ugotovitev lastnika vozila. Primer ugotovitve prekrška z uporabo ustreznih tehničnih sredstev je radarsko merjenje hitrosti ali preizkus z alkotestom. Med osebne zaznave okoliščin prekrška se ne šteje pripovedovanje prič na kraju storitve prekrška. Navzočnost kršitelja na kraju storitve prekrška ni pogoj za izdajo te oblike plačilnega naloga (Čas idr., 2018, str. 351). Kadar prekrškovni organ izda to obliko plačilnega naloga, ne ugotavlja

kršiteljeve odgovornosti za prekršek v dokaznem postopku (Čas idr., 2018, str. 278). Pooblaščen uradna oseba prekrškovnega organa plačilni nalog vroči kršitelju na kraju prekrška in mu hkrati ustno predstavi dokaze. Navedeno le zaznamuje na plačilnem nalogu. Če je zoper plačilni nalog vložena zahteva za sodno varstvo, mora prekrškovni organ po ugotovitvi, da le-ta ni utemeljena, posredovati zahtevo v odločanje sodišču skupaj z natančnim opisom dejanskega stanja. Če storilec brez zakonitega razloga zavrne sprejem plačilnega naloga, se vročitev ob smiselni uporabi drugega odstavka 95. člena ZUP v zvezi s prvim odstavkom 58. člena ZP-1 šteje za opravljeno (tako tudi UPRS v sodbi U 1370/2001 z dne 27. 2. 2003). Kadar kršitelju plačilnega naloga ni mogoče izdati in vročiti takoj na kraju storitve prekrška, se mu ga vroči po določbah ZUP. Kršitelju se vroči plačilni nalog skupaj z opisom dejanskega stanja prekrška in navedbo dokazov, če to ni že navedeno v samem plačilnem nalogu (Čas idr., 2018, str. 352–353).

Pooblaščen uradna oseba lahko izda plačilni na podlagi obvestil in dokazov zbranih neposredno po kršitvi, na kraju storjenega prekrška. Pogoj za izdajo te oblike plačilnega naloga je, da pooblaščen uradna oseba prekrškovnega organa osebno ugotovi prekršek na podlagi zbranih obvestil in dokazov. Razlika med osebno zaznavo prekrška, ki je podlaga za izdajo običajnega plačilnega naloga in osebno ugotovitvijo je v tem, da se pri slednji ugotavlja kršiteljeva odgovornost za prekršek v dokaznem postopku in ne le neposredno s čutili kot pri osebni zaznavi. Pri tem velja, da je obseg izvajanja dokazov manjši kot pri izdaji pisne odločbe o prekršku. Drugi pogoj za izdajo te oblike plačilnega naloga je predhodna pridobitev izjave kršitelja na kraju storitve prekrška. Če se pridobi pisna izjava kršitelja naknadno, mora biti iz vsebine plačilnega naloga razvidno, da je kršitelj na kraju storitve prekrška sodeloval pri zbiranju dokazov in bil seznanjen z vsemi obremenilnimi in razbremenilnimi dokazi (Čas idr., 2018, str. 279). Obvezni sestavini te oblike plačilnega naloga sta kratek opis dejanskega stanja in kratek povzetek izjave kršitelja. Ta oblika plačilnega naloga se lahko vroči kršitelju takoj ali naknadno po določbah ZUP (Čas idr., 2018, str. 353).

Plačilni nalog, ki ga pooblaščen uradna oseba izda zaradi kršitve predpisov o ustavljanju in parkiranju vozil v cestnem prometu, se od običajnega plačilnega naloga razlikuje po tem, da je kot pravno sredstvo določen ugovor (Čas idr., 2018, str. 279). Obvezna sestavina te oblike plačilnega naloga je navedba števila kazenskih točk v cestnem prometu, navedbo vrste voznika in kategorija vozila, s katerim je bil prekršek storjen (tretji odstavek 57. člena ZP-1).

Pri kršitvah ustavljanja in parkiranja vozil v cestnem prometu lahko pooblaščen uradna oseba na primernem mestu pusti na vozilu predhodno obvestilo o prekršku, kadar kršitelj ob neposredni zaznavi prekrška ni navzoč. Kršitelj lahko na podlagi navadnega obvestila prostovoljno poravnava izrečeno globo v polovičnem znesku. Ob pravočasnem plačilu globe se šteje, da je bil storilcu izdan plačilni nalog, prav tako se mu ne zaračunajo stroški postopka

in prekršek ni vpisan v evidenco o prekrških ter je postopke končan. V primeru neplačila globe, ni pravnih posledic, vendar se zoper lastnika ali imetnika pravice uporabe vozila po poteku roka za plačilo nadaljuje postopek o prekršku z izdajo plačilnega naloga (osmi odstavek 57. člena ZP-1).

Ob smiselni uporabi določb ZUP oziroma določb rednega sodnega postopka lahko prekrškovni organ v okviru zakonskih določb odloča tudi s sklepom.

V hitrem postopku o prekršku lahko prekrškovni organ, če so izpolnjeni pogoji za izrek sankcije na podlagi določbe 56. člena ZP-1 izda pisno odločbo o prekršku ali na podlagi določbe 57. člena ZP-1 eno od oblik plačilnega naloga. V obeh primerih je dovoljeno redno pravno sredstvo zahteva za sodno varstvo (Čas idr., 2018, str. 335). Izjemoma je dovoljena pritožba po 201. členu ZP-1 (zavarovanje izvršitve) in po 110. člen ZP-1 (pridrzanje) (Čas idr., 2018, str. 227). Ugovor je na podlagi določbe 57.b člena ZP-1 dopusten izključno zoper plačilni nalog, izdan zaradi kršitve predpisov o ustavljanju in parkiranju vozil v cestnem prometu. O ugovoru odloča prekrškovni organ, ki izda odločbo o prekršku, s katero lahko odpravi posebni plačilni nalog in ustavi postopek, odpravi posebni plačilni nalog in izreče globo ali pa odpravi posebni plačilni nalog in izreče opomin namesto globe. Zoper odločbo o prekršku je nato kot redno pravno sredstvo dovoljena zahteva za sodno varstvo (Čas idr., 2018, str. 365). Odločba po ugovornem postopku se vroča po določbah ZUP, in sicer kršitelju oziroma tudi zagovorniku, če ga ima (Čas idr., 2018, str. 367).

V zvezi z mladoletnimi storilci prekrška je potrebno poudariti, da se odločba o prekršku ali plačilni nalog lahko izda le polnoletnim storilcem, kar pomeni, da prekrškovni organ ne more voditi postopka proti mladoletniku. Skladno z določbo 174. člena ZP-1 se proti mladoletniku vedno vodi redni sodni postopek pred sodiščem po kraju stalnega ali začasnega prebivališča (Čas idr., 2018, str. 337).

2.5.2 Odločbe, izdane v rednem sodnem postopku, in pravna sredstva

V rednem sodnem postopku sodišča skladno z določbo 97. člena ZP-1 izdajo odločbe v obliki sodb in sklepov. V zadevah, ki ne zahtevajo meritornega odločanja, sodišče odloča z odredbo, zoper katero ni dovoljeno pravno sredstvo. Odredbe se izdajajo v zvezi z izvedbo postopka o prekršku in o stranskih vprašanjih v zvezi s postopkom (na primer odredba o pridržanju, odredba o privedbi, odredba o izvedencu, odredba o zasegu) (Čas idr., 2018, str. 227).

Redni sodni postopek o prekršku se na prvi stopnji konča z izdajo sodbe, ki se nanaša samo na obdolženca in na dejanje, ki je predmet obdolžilnega predloga. Pri pravni presoji dejanja sodišče ni vezano na predlog predlagatelja postopka (132. člen ZP-1). Sodba temelji na dokazih in dejstvih, ki so bila ugotovljena v postopku (prvi odstavek 133. člena ZP-1). V sodbi

lahko sodišče odloči, da se postopek ustavi ali pa obdolženca spozna za odgovornega in mu izreče sankcijo za prekršek (prvi odstavek 134. člena ZP-1). Sodba mora imeti uvod, izrek in obrazložitev, katerih sestavine določa 135. člen ZP-1. Določba o sestavinah sodbe se smiselno uporabljajo tudi za sestavne sklepa, ki ga izda sodišče, če ni v zakonu izrecno določeno drugače (peti odstavek 135. člena ZP-1).

ZP-1 v 136. členu ZP-1 določa, v katerih primerih sodišče s sodbo postopek ustavi. Postopek se ustavi na primer, če dejanje ni prekršek; če je bil obdolženec za isti prekršek že pravnomočno spoznan za odgovornega ali je bil postopek zanj ustavljen, razen če je bil ustavljen, ker je obdolžilni predlog podal neupravičeni predlagatelj (prvi in drugi odstavek 103. člena); če obdolženec uživa imunitetno pravico po pravilih mednarodnega prava; če je pregon zastaran; če ni dokazano, da je prekršek storil obdolženec; če obdolženec med postopkom umre itd. (136. člen ZP-1).

V sodbi, s katero sodišče obdolženca spozna za odgovornega, mora biti iz izreka razvidno za kateri prekršek oziroma prekrške se obdolžencu izreka sankcija, dejanski stan prekrška in predpis o prekršku. V izreku mora biti navedena sankcija, ki se izreče obdolžencu oziroma odločitev, da se sankcija odpusti ali sankcije za posamezne prekrške ter enotna sankcija, če gre za stek prekrškov. Prav tako mora izrek vsebovati odločitev o odvzemu premoženjske koristi, odločitev o vštetju pridržanja in pripora, odločitev o stroških postopka, odločitev o premoženjskopravnem zahtevku (prvi odstavek 138. člena ZP-1).

V sodbi mora biti določen rok za plačilo globe in stroškov postopka. Storilec mora biti obveščen o možnosti, da se plačilo globe in stroškov postopka lahko nadomesti z opravo dela v splošno korist ter opozorjen, da se bodo neplačana globa in stroški postopka prisilno izterjali, v primeru neuspešne izterjave pa se bo izvršil nadomestni zapor (drugi odstavek 138. člena ZP-1). Sestavine izreka sodbe, s katero se izreče odvzem predmetov, določa tretji odstavek 138. člena ZP-1.

Obrazložitev sodbe vsebuje pojasnilo dejstev, in sicer iz katerih razlogov se štejejo določna dejstva za dokazana ali nedokazana, kateri razlogi so bili odločilni pri uporabi pravnih predpisov, katere okoliščine so se upoštevale pri izbiri in odmeri sankcije oziroma na čem temelji odločitev sodišča o ustavitvi postopka, kot tudi podlage za odločitev o stroških postopka, o premoženjskopravnem zahtevku ter o odvzemu premoženjske koristi (139. člen ZP-1).

Pisna sodba o prekršku se vroči obdolžencu, zagovorniku, obdolženčevemu zakonitemu zastopniku, lastniku odvzetih predmetov in predlagatelju (prvi odstavek 140. člena ZP-1). Vročanje odločb sodišča, izdanih v postopku za zahtevo za sodno varstvo, je posebej urejeno v določbi 65.a člena ZP-1. Ko sodišče odloči o zahtevi za sodno varstvo, vrne spis skupaj z izvornikom sodbe ali sklepa ter morebitna druga pisanja, ki so nastala ali so bila

pridobljena med postopkom, prekrškovnemu organu. Sodbo ali sklep nato prekrškovni organ vroči upravičenim vlagateljem zahteve za sodno varstvo po določbah ZUP (65.a člen ZP-1). Vročitev v postopku proti mladoletniku ureja določba 185. člena ZP-1. Mladoletniku se sodna pisanja ali odločbe sodišča vročajo po starših oziroma po skrbniku, ki mu ga določi center za socialno delo. Kadar ima mladoletnik zagovornika, se šteje vročitev za pravilno opravljeno, ko je odločba vročena tako mladoletnikovim staršem kot zagovorniku. Rok za vložitev pritožbe začne v tem primeru teči od zadnje pravilno opravljene vročitve (Čas idr., 2018, str. 933).

Zoper meritorne odločbe izdane v rednem sodnem postopku sta dovoljeni pravni sredstvi, ugovor in pritožba (Čas idr., 2018, str. 227). Ugovor je dovoljen zoper sodbo izdano v skrajšanem postopku (peti odstavek 129.a člena ZP-1) in zoper sklep o začasnem odvzemu voziškega dovoljenja (drugi odstavek 113.b člena ZP-1.). O pritožbi praviloma odloča višje sodišče, razen, če ZP-1 določa drugače (74. člen ZP-1).

Izredni pravni sredstvi, ki ju je možno uporabiti v postopku o prekršku sta zahteva za varstvo zakonitosti in predlog prekrškovnega organa za spremembo in odpravo odločbe prekrškovnega organa, o katerem odloča okrajno sodišče. Zahteva za varstvo zakonitosti se lahko vloži zoper vsako odločbo, izdano na drugi stopnji oziroma vsako pravnomočno odločbo, če gre za kršitev določb ZP-1 ali je kršen predpis, ki določa prekršek. Zahtevo za varstvo zakonitosti lahko vloži državni tožilec po uradni dolžnosti ali na pobudo osebe, ki ima pravico do pravnega sredstva po določbah ZP-1. O zahtevi za varstvo zakonitosti odloča Vrhovno sodišče Republike Slovenije (169. in 170. člen ZP-1).

Zoper odločitve pristojnega organa, ki same po sebi niso odločitve o prekršku ali sankciji, vendar so v določenih procesnih situacijah nujne (na primer o klavzuli pravnomočnosti) so dopustna le pravna sredstva, ki jih določa ZP-1 (Čas idr., 2018, str. 227).

V zvezi z vročanjem odločb izdanih v hitrem postopku o prekršku oziroma v rednem postopku ugotavljam, da je zakonodajalec dovolj jasno določil komu se pisanja vročajo in na kakšen način.

3 NORMATIVNA ANALIZA INSTITUTA VROČANJA V POSTOPKU O PREKRŠKU

Institut vročanja je pomemben z vidika nastanka pravnih posledic tako za stranke kot za organ, ki je odredil vročanje. Pri tem je potrebno poudariti, da se odločba šteje za izdano šele, če je vročitev pravilno opravljena (Kovač, 2004).

3.1 ANALIZA TEMELJNIH NAČINOV VROČANJA V POSTOPKU O PREKRŠKU

V tem poglavju na podlagi odločb slovenske prekrškovne prakse izdane v obdobju od meseca januarja 2014 do meseca junija 2020 analiziram uporabo določb ZUP o vročanju v postopku o prekršku.

3.1.1 Kraj in čas vročanja

Kraj vročanja

Po določbi prvega odstavka 85. člena ZUP se vročitev praviloma opravi v stanovanju oziroma na delovnem mestu. Pojem stanovanja se po navedeni določbi sicer nanaša na naslov na katerem oseba dejansko živi, kar pomeni, da v primeru fiktivne vročitve ne nastanejo pravne posledice, če organ ni vročal ali poskušal vročiti na takšnem naslovu (Kovač, Čas idr., 2018, str. 404). V postopku o prekršku, ki se začne po uradni dolžnosti je zato pomembno, da organ postopa skladno z določbo 96.a člena ZUP in vroča pisanje storilcu na naslov za vročanje iz Centralnega registra prebivalstva. Po določbah ZUP lahko organ izjemoma vroča pisanje na naslovu, ki ni prijavljen kot naslov za vročanje, če obstaja verjetnost, da na tem naslovu stranka dejansko prebiva. V primeru, če je osebna vročitev na domnevnem naslovu neuspešna, pravne posledice fiktivne vročitve ne nastanejo, zato mora organ opraviti poskus vročitve še na uradnem naslovu za vročanje (prvi odstavek 96.a člena ZUP).

Za uspešno vročitev ni bistven kraj kot tak, temveč, da se naslovnik na neki lokaciji dejansko nahaja. Če je naslovnik na naslovu prisoten, mora pošiljko sprejeti. V primeru, če je stranka v postopku organu posredovala drug naslov za vročanje, organ pa ji je vročal pisanje na drugem naslovu, od koder se je pošiljka vrnila z oznako neznan, lahko stranka utemeljeno ugovarja pravilnost vročitve in s tem povezano pravnomočnost in izvršljivost odločbe (Kovač, 2008).

Prijavo in odjavo naslova za vročanje ureja Zakon o prijavi prebivališča (ZPPreb-1, Uradni list RS, št. 9/01-ZPPreb, 39/06-ZPPreb-A, 59/06-ZPPreb-UPB1, 111/07-ZPPreb-B, 52/16-ZPPreb-1). Z novelo ZPPreb-B (Uradni list RS, št. 111/07) je bil leta 2007 uveden institut naslova za vročanje. Posameznik ima lahko naslov za vročanje na naslovu prijavljenega

stalnega ali začasnega prebivališča v Republiki Sloveniji (prvi odstavek 25. člena ZPPreb-1). Način določitve naslova za vročanje ureja 26. člen ZPPreb-1. Po določbi petega odstavka 26. člena ZPPreb-1 se šteje naslov za vročanje Zavod za prestajanje kazni in dislocirani oddelek zavoda oziroma prevzgojni zavod. Navedeno se navezuje tudi na določbo 93. člena ZUP, skladno s katero se osebam, ki jim je odvzeta prostost, vročajo dokumenti po upravi zavoda, v katerem se nahajajo. Vročitev se šteje za opravljeno, ko uprava zavoda vroči dokument naslovniku in sporoči datum vročitve pošiljatelju (93. člen ZUP).

Primer uporabe določb ZUP o vročanju v prekrškovnih zadevah:

Višje sodišče v Celju je v sklepu EPVDp 40/2015 z dne 17. 4. 2015 ugotovilo nepravilno uporabo določila 93. člena ZUP. Storilcu je bilo sicer na podlagi določbe 87. člena ZUP v hišnem predalčniku puščeno sporočilo o prispelem pismu, v času, ko še ni bil na prestajanju zaporne kazni. Višje sodišče je odločilo, da to ne zadošča za nastop posledic fikcije, saj je po petnajstdnevem roku za prevzem pisanja storilec prestajal zaporno kazen. Pritožbi je ugodilo in izpodbijani sklep razveljavilo.

Sodišče v teh primerih ni obveščeno o spremembi naslova storilca in posledično na podlagi prejete vročilnice zmotno ugotavlja pravilno fiktivno vročitev. Menim, da je lahko v praksi takšnih primerov veliko, kajti sodišče po prejemu dokazila o vročitvi ne ugotavlja ali je bilo pisanje storilcu dejansko vročeno oziroma po vročitvi ne preverja naslova za vročanje.

ZUP v določilih o vročanju določa kraj vročanja upošteva tipa naslovnika. Vročitev odvetniku ali notarju se opravi v odvetniški oziroma notarski pisarni, lahko pa se opravi tudi tako, da se dokument vroči osebi, ki je zaposlena pri odvetniku ali notarju (prvi odstavek 85. člena ZUP). Vročitev fizičnim osebam, odvetnikom ali notarjem se lahko vročitev opravi tudi izven omenjenih prostorov, če je naslovnik pripravljen dokument sprejeti. V primeru, kadar naslovnik takih prostorov nima, se lahko opravi vročitev kjer koli, kjer se naslovnik najde (drugi odstavek 85. člena ZUP). Pravnim in fizičnim osebam, registriranim za opravljanje dejavnosti, se praviloma vroča na njihovem sedežu oziroma na naslovu, ki je naveden v registru (tretji odstavek 85. člena ZUP). Osebam, ki uživajo diplomatsko imuniteto, se vročajo dokumenti preko zunanjega ministrstva, pristojnega za zunanje zadeve, če ni z mednarodno pogodbo določeno drugače (prvi odstavek 92. člena ZUP). Fizičnim in pravnim osebam v tujini se lahko vroča neposredno ali po diplomatski poti, razen, če mednarodna pogodba ne določa drugače (drugi odstavek 92. člena ZUP). Vojaškim osebam se opravi vročitev dokumenta na sedežu vojaškega poveljstva oziroma organu, kjer so zaposleni. Vročitev se šteje za opravljeno, ko poveljstvo potrdi dan vročitve naslovniku (tretji in peti odstavek 92. člena ZUP). Osebam zaposlenim v kopenskem, zračnem ali pomorskem prometu se lahko dokumenti vročajo prek organizacije v kateri so zaposleni, vročitev pa velja za opravljeno, ko organ potrdi dan vročitve dokumenta naslovniku (četrti in peti odstavek 92. člena ZUP).

Čas vročanja

Po določbi 84. člena ZUP se fizično vroča ob delovnikih, tudi ob sobotah, od 6. do 20. ure, po elektronski poti pa se lahko opravi vročitev ves čas. Vročitev se lahko opravi tudi na nedeljo ali na praznik Republike Slovenije oziroma dela prost dan oziroma izven zgoraj omenjenih časovnih okvirov, če tako določa poseben zakon, ali pa zaradi nujnih ukrepov v javnem interesu, če obstaja nevarnost za življenje in zdravje ljudi, za javni red in mir, za javno varnost ali premoženje večje vrednosti (Jerovšek in Kovač, 2019, str. 132).

3.1.2 Temeljni načini vročanja po ZUP

ZUP določa dva načina vročanja, in sicer vročitev dokumenta po elektronski poti (e-vročanje) in fizično vročitev dokumenta po pošti ali drugem vročevalcu.

Način vročanja skladno z določbami ZUP lahko izbere pooblaščen uradna oseba, ki vodi postopek. Pri tem mora pooblaščen uradna oseba upoštevati voljo stranke v postopku, če ta izrazijo željo, da se ji dokument vroči fizično oziroma po elektronski poti. V primeru, če stranka nima odprtega varnega elektronskega predala, organu ne sporoči njegovega naslova, ali njen elektronski predal ni varen oziroma niso izpolnjeni pogoji za vročitev po elektronski poti, način vročitve določi pooblaščen uradna oseba. V nekaterih primerih, kot tudi v postopku o prekršku je način vročanja dokumenta že določen z zakonom. V postopku o prekršku tako pooblaščen pravna oseba pri odrejanju nima diskrecije, ker način vročanja že določa ZP-1 (Kovač, Čas idr., 2018, str. 404).

Organ vroča dokumente po svoji uradni osebi, po pravni osebi ali fizični osebi, ki opravlja vročanje dokumentov v fizični obliki ali po elektronski poti kot svojo dejavnost. Izjemoma lahko organ povabi naslovnika, da osebno prevzame dokument, če to zahteva narava in pomen dokumenta, ki ga je potrebno vročiti (prvi odstavek 83. člena ZUP).

3.1.2.1 Vročanje po elektronski poti (e-vročanje)

Po določbi drugega odstavka 83. člena ZUP organ opravi vročitev po elektronski poti, če pošlje stranka vlogo za začetek postopka v elektronski obliki ali kadar stranka med postopkom izrazi voljo, da želi vročitev dokumentov v varni elektronski predal oziroma v primerih, ko zanesljivo ugotovi, da ima naslovník varni elektronski predal.

Če stranka nima odprtega varnega elektronskega predala, organu ne sporoči elektronskega naslova, če vročitev v varni elektronski predal ni mogoča, ali če stranka v postopku izrecno zahteva fizično vročitev dokumenta, organ vročitev opravi fizično po pošti ali po drugem vročevalcu (drugi odstavek 83. člena ZUP).

Način vročanja po elektronski poti ureja določba 86. člena ZUP. Na podlagi slednje določbe

se takšna vročitev opravi preko informacijskega sistema pravne ali fizične osebe, ki opravlja vročanje dokumentov po elektronski poti kot svojo dejavnost. Informacijski sistem pošlje naslovníku v varen elektronski predal ali na elektronski naslov, ki ga je sporočil organu, informativno elektronsko sporočilo. V sporočilu je naslovník obveščén, da mora dokument prevzeti v petnajstih dneh, ki začne teči od dneva, ko je bilo sporočilo puščeno v varnem elektronskem predalu. Naslovník lahko dokument iz informacijskega sistema prevzame tako, da z uporabo kvalificiranega potrdila za varen elektronski podpis dokaže svojo istovetnost, presname dokument v elektronski obliki in elektronsko podpiše vročilnico. Vročitev velja za opravljeno z dnem, ko naslovník prevzame dokument. Če naslovník ne prevzame dokumenta v roku petnajst dni, velja vročitev za opravljeno z dnem pretoka tega roka. Po navedem roku informacijski sistem za sprejem vlog, vročanje in obveščanje pošlje dokument v varen elektronski predal naslovníka. Organu, ki je vročitev odredil informacijski sistem pošlje elektronsko sporočilo, da dokument ni bil prevzet v zakonskem roku in hkrati vročilnico v elektronski obliki (86. člen ZUP).

V zvezi z elektronskim poslovanjem v kazenskih postopkih je Višje sodišče v Ljubljani v sklepu II Kp 16059/2015 z dne 20. 6. 2019 pojasnilo, da Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije še ni sprejelo ustreznega pravilnika o elektronskem poslovanju v kazenskih postopkih, niti še ni izpostavljen informacijski sistem, ki bi omogočal elektronsko vlaganje sodnih pisanj strankam v kazenskem postopku. Navedeno velja tudi za elektronsko poslovanje v postopku o prekršku na Okrajnem sodišču v Ljubljani, in sicer vlaganje vlog po elektronski poti zaenkrat ni mogoče, saj ima sodišče odprt le splošni elektronski naslov, ki ni namenjen vlaganju vlog.

3.1.2.2 Fizična vročitev dokumenta po pošti ali drugem vročevalcu

Dokumenti oziroma pisanja, ki nimajo značaja upravnih aktov, za katere zakon predpisuje obvezno osebno vročanje, se izročijo naslovníku tako, da se mu dokument pusti v poštnem nabiralniku. Tako imenovano navadno vročanje se v postopku o prekršku uporablja zelo redko, in sicer se skladno z določbami ZUP uporablja le za pisanja, od katerih vročitve ne tečejo roki. Navadno neposredno in navadno posredno vročanje opravlja izvajalec poštних storitev v skladu z določbami Zakona o poštних storitvah (ZPSto-2, Uradni list RS, št. 35/97-ZPSto, 64/01-ZPSto-A, 42/02-ZPSto-1, 37/04-ZPSto-1A, 102/04-ZPSto-1-UPB1, 51/09-ZPSto-2, 77/10-ZPSto-2A, 81/15-ZPSto-2B) in Pravilnikom o splošnih pogojih za opravljanje poštних storitev (Uradni list, št. 32/2000, z nadaljnjimi spremembami in dopolnitvam), osebno vročanje pa se opravi na podlagi določbe 87. člena ZUP, če ni s posebnim zakonom določeno drugače (Breznik idr., 2001, str. 268–269).

Dostavljanje oziroma vročanje poštних pošiljk ureja 41. člen ZPSto-2, ki določa, da se poštene pošiljke dostavljajo v hišni predalčnik ali v poštni predal izvajalca poštних storitev ali pa se dostavljajo na način, kot se dogovorita uporabnik in izvajalec poštних storitev. Če ti

načini vročitev niso mogoči, se pošiljke dostavijo neposredno v poslovnih prostorih izvajalca poštne storitve. Če je potrebna vročitev, se poštne pošiljke vročajo osebno naslovniku ali osebi, pooblaščen za prevzem poštne pošiljke ali odraslemu članu gospodinjstva ali osebi, ki je zaposlena v gospodinjstvu naslovnika ali v njegovem poslovnem prostoru. Priporočene in vrednostne poštne pošiljke se vedno vročajo naslovniku osebno na naslovu. Če priporočene in vrednostne poštne pošiljke ni mogoče vročiti osebno naslovniku, se ta vroči enemu od odraslih članov gospodinjstva ali osebi, ki je pooblaščen za prevzem poštne pošiljke. V primeru, da tudi ta način vročitve ni mogoč, vročevalec pusti v hišnem predalčniku obvestilo. V obvestilu je naslovnik seznanjen, v kateri poslovalnici Pošte Slovenije lahko poštne pošiljke prevzame, določen pa je tudi rok prevzema poštne pošiljke. Če naslovnik poštne pošiljke ne prevzame v navedenem roku, se poštne pošiljke vrne pošiljatelju. V primeru, če naslovnik ali tisti, ki se mu lahko po zakonu poštne pošiljke vroča, noče sprejeti priporočene in vrednostne poštne pošiljke, napiše vročevalec na poštne pošiljke ali vročilnico datum in razlog zavrnitve sprejema in poštne pošiljke vrne pošiljatelju. Če naslovniku ni mogoče dostaviti poštne pošiljke, prav tako ni mogoče ugotoviti kdo je pošiljatelj, izvajalec poštne storitve na poštne pošiljke o tem napiše uradni zaznamek in jo shrani za eno leto od dneva zaznambe. Po poteku tega roka, se poštne pošiljke zaprta komisijsko uniči. V primeru, če je naslovnik oziroma prejemnik poštne pošiljke nepismen ali če se ne more podpisati, vročevalec zapiše njegovo ime in priimek ter datum vročitve s pripombo, zakaj se prejemnik ni podpisal (41. člen ZPSto-2).

Obvezno osebno vročanje se ne glede na določbe ZPSto-2 opravi po določbah ZUP, ki v prvem odstavku 87. člena določa, da se morajo dokumenti, od katerih vročitve začne teči rok, vročiti osebno, torej v roke naslovniku. Osebno vročanje lahko poteka po poštne poti ali po elektronski poti z varnim elektronskim podpisom. Drugi dokumenti se vročajo v skladu z ZPSto-2 (prvi odstavek 87. člena ZUP).

V postopku o prekršku je osebno vročanje najpogostejši način vročanja, saj se morajo odločbe, sodbe, sklepi in druga pisanja, pri katerih z dnem vročitve začne teči rok, vročiti osebno tistemu, ki so mu namenjeni ali pa se mu vročajo po zakonitem zastopniku ali po pooblaščenцу (Kovač, Čas idr., 2018, str. 404). Po tej določbi se lahko vročajo tudi druga pisanja, če tak način vročanja določi organ, ki je odredil vročanje (Breznik idr., 2001, str. 274).

Ta pisanja se vročajo osebno po določbah ZUP, na podlagi katerih je mogoča tudi fiktivna vročitev. Fiktivna vročitev, ki jo je uvedel ZUP, nastane pri neuspešni osebni vročitvi v roke naslovniku (87. člen ZUP), pri vročanju z javnim naznanilom (94., 96. in 96.a člen ZUP) in pri odklonitvi sprejema pisanja (95. člen ZUP) (Kovač, Čas idr., 2018, str. 404).

Skladno z določbo 87. člena ZUP se vročitev opravi tako, da vročevalec izroči dokument osebno naslovniku, naslovnik pa izpolni vročilnico, tako da z besedo zapiše dan in mesec ter

s številko leto prejema. Vročilnico morata podpisati tako vročevalec kot tudi prejemnik dokumenta (prvi odstavek 97. člena ZUP). Vročilnica se kot dokaz o vročitvi dokumenta naslovniku izroči organu, ki je vročitev odredil (drugi odstavek 87. člena ZUP). Če vročevalec ne more osebno izročiti dokumenta naslovniku, pusti pismo o prispelem pismu v predalčniku ali na vratih stanovanja, poslovnega prostora ali na drugem primernem mestu. Sporočilo prispelem pismu pusti vročevalec na navedenih mestih, le v primeru, če iz okoliščin izhaja, da naslovnik na naslovu, kjer je bil opravljen poizkus vročitve, dejansko prebiva. V navedenem obvestilu je naslovnik seznanjen o tem, kje se dokument nahaja (na kateri poslovalnici Pošte Slovenije ga lahko prevzame) z opozorilom, da ga lahko prevzame v roku petnajstih dni, ki se šteje od naslednjega dne, ko mu je bilo puščeno obvestilo o prispelem pismu v predalčniku ali drugem primernem mestu. Vročevalec mora na obvestilu in na dokumentu navesti vzrok take vročitve, datum in kraj, kjer je sporočilo pustil, ter se podpisati (tretji odstavek 87. člena ZUP). Opozorilo, ki je sestavni del predpisane ovojnice je pomembno zaradi uresničevanja načela varstva pravic strank in je pogoj za nastanek fiktivne vročitve (Kovač in Remic, 2008). Vročitev, znotraj roka petnajst dni, velja za opravljeno z dnem, ko naslovnik prevzame dokument. Če naslovnik ne prevzame dokumenta znotraj roka petnajst dni, velja vročitev za opravljeno s pretekom tega petnajstdnevnega roka, torej je šestnajsti dan, o čemer je naslovniku tudi opozorjen v obvestilu o prispelem pismu. Po tako imenovani vročitvi s fikcijo pričnejo teči vsi roki, določeni v dokumentu. Vročevalec po izteku petnajstdnevnega roka pusti dokument v predalčniku naslovnika, da se ta lahko z njim seznanji. Če naslovnik nima hišnega predalčnika ali je ta neuporaben, vročevalec vrne pošiljko pošiljatelju (četrti odstavek 87. člena ZUP). Fikcija vročitve nastopi s pretekom petnajstdnevnega roka, ne glede na to, ali je zadnji dan tega roka delavnik ali dela prost dan, torej tudi v nedeljo (tako tudi sodba Vrhovnega sodišča RS IV Ips 36/2012 z dne 17. 2. 2015).

Primeri uporabe določb ZUP o vročanju v prekrškovnih zadevah:

Višje sodišče v Kopru je v sklepu PRp 5/2014 z dne 16. 1. 2014 zavrnilo pritožbo storilca, ki je trdil, da je pritožbo na sodišče prve stopnje vložil pravočasno. Pisanje sodišča prve stopnje je bilo storilcu vročeno na podlagi četrtega odstavka 87. člena ZUP. S pretekom petnajstdnevnega roka iz 87. člena ZUP je začel teči rok za pritožbo. Storilec je v pritožbi zoper odločitev sodišča prve stopnje zmotno uveljavljal, da se rok za vložitev pritožbe šteje od dne, ko mu je bilo pisanje po preteku petnajstdnevnega roka dostavljeno v hišni predalčnik. Stališče višjega sodišča je, da za iztek roka za pritožbo ni pomembno kdaj je vročevalec po preteku petnajstdnevnega roka pustil pošiljko v hišnem predalčniku.

Višje sodišče v Celju je v sklepu EPVDp 23/2015 z dne 10. 3. 2015 zavrnilo pritožbo storilca in zavzelo stališče, da mora biti hišni predalčnik izdelan in nameščen tako, da zagotavlja varno dostavo in zaupnost poštnih pošiljk. Hišni predalčni na katerem ni označen prejemnik

poštnih pošilk, ki se prejemniku vroča v ta hišni predalčnik, ni ustrezen in ne zagotavlja zaupnosti poštne pošiljke ter je kot tak neuporaben, ko je potrebno pisanje osebno vročiti naslovníku. Ugotovilo je, da je bila vročitev sklepa organa prve stopnje pravilno opravljena skladno z določbo 87. člena ZUP, saj je bilo sporočilo o prispelém pismu storilcu nalepljeno na vrata, ker v času vročanja ni imel hišnega predalčnika, nato pa se je iz istega razloga po izteku petnajst dnevnega roka pisanje vrnilo sodišču.

Višje sodišče v Mariboru je v sklepu EPVDp 37/2015 z dne 11. 3. 2015 zavrnilo pritožbo storilca, v kateri je uveljavljal nepravilnosti pri vročanju sklepa sodišča prve stopnje, ki mu je bilo vročeno na podlagi četrtega odstavka 87. člena ZUP. Storilec je v pritožbi navajal, da že dlje časa ne živi na naslovu, kjer mu je bilo vročeno pisanje, saj se navedeno stanovanje prodaja. Pisanje mu je izročila partnerka, ki ga je našla v hišnem predalčniku. Višje sodišče je ugotovilo, da so bila vsa pisanja pred tem storilcu vročena na istem naslovu. Naslov, kjer je bila opravljena vročitev je storilec tudi sporočil sodišču prve stopnje, saj ga je navajal v vlogah. Prav tako je bilo ugotovljeno, da je imel storilec na dan vročanja ta naslov prijavljen kot naslov za vročanje.

Višje sodišče v Kopru je v sklepu EPVDp 15/2015 z dne 1. 6. 2015 zavrnilo pritožbo storilca in zavzelo stališče, da na iztek roka in s tem na pravilnost vročitve ne vpliva dejstvo, da je storilec že po puščenem obvestilu o pošiljki spremenil naslov prebivališča, saj je bil ob poskusu osebne vročitve obveščten, da lahko pisanje prevzame na pošti. V pritožbenem postopku je bilo ugotovljeno, da so bila obvestila o prispeli pošiljki v treh poskusih osebnega vročanja puščena na naslovu, ki ga je na tisti dan storilec imel določenega kot naslov za vročanje.

Višje sodišče v Kopru je v sklepu PRp 223/2016 z dne 20. 10. 2016 ugodilo pritožbi storilca in odločilo, da vabilo sodišča prve stopnje na zaslišanje storilcu ni bilo vročeno. Vabilo na zaslišanje naj bi bilo storilcu vročeno s fikcijo, vendar je bilo v pritožbenem postopku ugotovljeno, da na naslovu, kjer se je pisanje vročalo, ni imel prijavljenega naslova za vročanje, niti dejanskega prebivališča. V pritožbenem postopku je bilo ugotovljeno, da niso bili izpolnjeni pogoji za pravilno fiktivno vročitev, saj se fikcija vročitve veže le na naslov za vročanje oziroma dejansko prebivališče.

Višje sodišče v Ljubljani je v sklepu PRp 246/2016 z dne 10. 11. 2016 zavrnilo pritožbo storilca, v kateri je uveljavljal nepravilnosti pri vročanju vabila sodišča prve stopnje na zaslišanje iz razloga, da je bil dlje časa odsoten. V pritožbenem postopku je bilo ugotovljeno, da storilec ni bil dlje časa odsoten, tudi ne v času, ko mu je bilo puščeno obvestilo o prispelém pismu, zato je bilo vabilo pravilno vročeno na podlagi četrtega odstavka 87. člena ZUP.

Višje sodišče v Mariboru je v sklepu EPVDp 72/2019 z dne 11. 9. 2019 zavrnilo pritožbo storilca, v kateri je uveljavljal nepravilnosti pri vročanju sklepa sodišča prve stopnje, ki mu je bilo vročeno na podlagi 87. člena ZUP. V pritožbenem postopku je bilo ugotovljeno, da bi moral storilec svoje trditve o daljši odsotnosti v času vročanja pisanja, izkazati že v predlogu za razveljavitev klavzule pravnomočnosti, ki ga je podal pri sodišču prve stopnje.

Vrhovno sodišče RS je v sodbi IV Ips 18/2019 z dne 15. 10. 2019 ugodilo zahtevi za varstvo zakonitosti in zavzelo stališče, da fikcija vročitve ne potrjuje kot resnične samo domneve, da je bilo določeno pisanje vročeno, temveč tudi, da je bil naslovnik z njeno vsebino (in naloženo obveznostjo) seznanjen. Fikcija vročitve omogoča pravno sklepanje o obstoju zavestne sestavine krivde.

Na podlagi preučenih odločb ugotavljam, da je bila določba 87. člena ZUP, ki ureja fiktivno vročitev, v večini primerov pravilno uporabljena. Kršitev navedene določbe je bila ugotovljena le v dveh primerih, zato menim, da je zakonodajalec fiktivno vročitev opredelil dovolj jasno in razumljivo.

3.1.3 Vročanje v primeru spremembe naslova

Če med postopkom stranka, zakoniti zastopnik oziroma pooblaščenec, ki ga je postavila stranka, spremeni naslov stalnega ali začasnega prebivališča, sedež oziroma naslov, ki je bil naveden v vlogi ali pooblastilu, mora o tem obvestiti organ, ki vodi postopek (prvi odstavek 96. člena ZUP). Če vročevalec ugotovi ali izve, da se je naslovnik odselil iz naslova, kjer naj bi se opravila vročitev ali pa je na tem naslovu neznan, mora o tem obvestiti organ, ki je odredil vročitev dokumenta (drugi odstavek 96. člena ZUP). V takšnem primeru vročevalec ne more pustiti naslovniku sporočila o prispelem pismu, kajti v tem primeru fikcija vročitve ne nastopi.

»Ni bistveno, ali je naslovnik pisanj po ZUP prijavil prijavljeno bivališče, če dejansko ne biva tam, čeprav je sicer to dolžan storiti po ZPPreb, a ne z vidika vročanja« (Kovač, Čas idr., 2018, str. 404). Odvisno od okoliščin pri vročanju mora vročevalec strmeti k cilju, da se pisanje vroči naslovniku, zato ima obveznost, da poskusi priti do podatkov, kje je naslovnik oziroma ali naslovnik živi na naslovu, kjer se opravlja vročanje in v primeru odsotnosti naslovnika ugotovi ali bo morda daljši čas odsoten. O vsem tem mora vročevalec obvestiti organ, ki nato glede na pridobljene podatke, odredi vročitev na drugem naslovu. S tem se prepreči potreba po vročanju po detektivih oziroma izvršiteljih in tudi vlaganje pravnih sredstev, na primer vrnitev v prejšnje stanje in obnova postopka (Kramberger Škerl, 2010).

Primer uporabe določb ZUP o vročanju v prekrškovnih zadevah:

Višje sodišče v Celju je v sklepu PRp 211/2014 z dne 24. 2. 2015 zavrnilo pritožbo storilke, v kateri je uveljavljala, da ji je sodišče prve stopnje vročalo pisanje na napačen naslov. Na

naslovu, kjer je bilo pisanje vročeno namreč živi njena mama, ki ji ni izročila pisanja. Višje sodišče je ugotovilo pravilno postopaje sodišča prve stopnje, ki je storilki poslalo pisanje na naslov za vročanje, ne pa na naslov začasnega prebivališča, ki ga je sicer storilka navedla v svoji vlogi. Prav tako je bilo ugotovljeno, da je na navedem naslovu storilka pred tem prevzemala pisanja.

Menim, da bi sodišče v primeru, če bi storilka dokazala, da med njo in mamom ni obstajalo pooblastilno razmerje, lahko odločilo drugače.

3.1.4 Posebni primeri vročanja

3.1.4.1 Vročanje z javnim naznanilom

Če vročevalec pri poizkusu osebne vročitve ugotovi, da se je naslovnik odselil iz naslova in ne ugotovi, kam se je naslovnik odselil, pošiljko vrne organu z oznako »neznan« ali »preseljen«. Organ po prejemu vrnjene pošiljke vpogleda v uradne evidence o naslovu za vročanje, in sicer za fizične osebe v portal Centralnega registra prebivalstva, za pravne osebe pa v portal Poslovnega registra Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve. Če organ na podlagi podatkov iz uradnih evidenc ugotovi, da je naslov za vročanje oziroma sedež enak naslovu, kjer je bil opravljen poizkus vročitve, v skladu z določbo tretjega odstavka 96. člena ZUP odredi opravo vročitve dokumenta z javnim naznanilom na oglasni deski in na spletu. Vročitev se opravi tako, da se sporočilo o vročanju z javnim naznanilom fizično objavi na klasični oglasni deski organa in na predpisani uradni elektronski oglasni deski organa. V sporočilu se navedejo podatki o vzrokih za takšno vročanje, organ, ki je dokument izdal, številka, datum in vrsta dokumenta, osebno ime oziroma sedež naslovnika, naslov za vročanje oziroma drugo stalno ali začasno prebivališče. Ne objavi se celega dokumenta, ki se vroča. Če naslovnik nima naslova za vročanje, se navede sedež pravne ali fizične osebe, registrirane za opravljanje dejavnosti. Sporočilo prav tako vsebuje podatke o tem za katero zadevo gre, datum javne objave sporočila in opozorilo naslovniku, da mora dokument prevzeti v roku petnajst dni. V sporočilu je naslovnik tudi opozorjen o posledicah, in sicer, da vročitev velja za opravljeno po poteku petnajstdnevnega roka, ki se šteje od dneva, ko je bilo objavljeno sporočilo o vročanju z javnim naznanilom na oglasni deski organa, ki vodi postopek in na enotnem državnem portalu e-uprava (tretji odstavek 96. člen ZUP). Dokument postane pravnomočen le, če ga organ objavi na oba načina, in sicer na oglasni deski in na spletu. V primeru, če je datum fizične objave na oglasni deski različen od datuma elektronske objave, se zakonski rok petnajstin izteče od zadnje objave (Kovač, Čas idr., 2018, str. 415).

Če organ po vpogledu v uradne evidence ugotovi, da je naslov za vročanje oziroma sedež drugačen kot naslov, na katerem je vročevalec opravil poizkus vročitve, odredi, da se vročitev ponovno opravi na tem naslovu. V primeru, da je vročitev tudi na tem naslovu ni

uspešna, organ odredi vročitve dokumenta z javnim naznanilom na oglasni deski in na spletu (četrty odstavek 96. člena ZUP).

Po določbi 94. člena ZUP se opravi vročitev dokumenta z javnim naznanilom, če je potrebno dokument vročiti osebam, ki organu poimensko niso znane. Poleg objave na oglasni deski in objave v informacijskem sistemu za vlaganje vlog, lahko objavi organ naznanilo tudi v javnih občilih ali na kakšen drug običajen način (94. člen ZUP).

Zaporedje postopanja organa pri odrejanju načina in kraja vročitve je odvisno od tega ali se postopek vodi na zahtevo stranke, torej v njenem interesu ali po uradni dolžnosti, torej v javnem interesu.

V postopkih začetih na zahtevo stranke se pisanja vročajo v naslednjem sosledju:

1. na naslov, ki ga sporoči stranka, to je lahko katerikoli naslov, ni nujno, da gre za uradni naslov;
2. če je prvo vročanje neuspešno in vročevalec ni mogel poizvedeti kam se je naslovnik preselil, vrne pošiljko organu, ki je vročitev odredil; če je vročevalec ugotovil novi naslov pa o tem obvesti organ, ki nato opravi vročitev na novem naslovu;
3. če je tudi drugo vročanje neuspešno, organ v registru prebivališč preveri, kje ima stranka naslov za vročanje; če iz registra izhaja, da je naslov za vročanje drugačen kot naslov, na katerem je bil opravljen poskus vročitve, se ponovi vročitev še na naslovu za vročanje;
4. če iz registra prebivališč izhaja, da je naslov za vročanje isti kot naslov, kamor je organ že poskušal vročati, ali pa je vročitev na naslovu za vročanje prav tako neuspešna, se izvede vročanje z javnim naznanilom (Kovač, 2008).

V postopkih, ki so začetih po uradni dolžnosti, organ pisanja najprej vroča na naslov za vročanje. Če vročitev na naslovu za vročanje ni uspešna, takoj sledi vročanje z javnim naznanilom. Takšna ureditev načina vročanja je za organ oziroma javno korist učinkovitejša (Kovač in Remic, 2008).

Primer uporabe določb ZUP o vročanju v prekrškovnih zadevah:

Vrhovno sodišče RS je v sklepu IV Ips 19/2019 z dne 11. 7. 2019 zavrglo zahtevo za varstvo zakonitosti in zavzelo stališče, da je vročanje z javnim naznanilom mogoče le v primerih, ko je storilec že seznanjen, da zoper njega teče postopek o prekršku, kar v predmetni zadevi storilec ni bil. Storilec v predmetni zadevi ni imel prijavljenega stalnega ali začasnega prebivališča na območju Republike Slovenije, zato pogoj za vročitev plačilnega naloga z javnim naznanilom ni bil izpolnjen. Vrhovno sodišče je zahtevo za varstvo zakonitosti zavrglo, ker v konkretni zadevi ni bila izpolnjena procesna predpostavka za odločanje o njej.

Strinjam se z navedeno odločitvijo sodišča. Tudi po razlagi Kramberger Škerl (2010) je vročevalec zavezan k temu, da poskusi priti do podatkov, kje je naslovnik oziroma ali naslovnik živi na naslovu, kjer se opravlja vročanje in v primeru odsotnosti naslovnika ugotovi ali bo morda daljši čas odsoten.

3.1.4.2 Vročanje zakonitemu zastopniku ali pooblaščenca

ZUP določa, da se pisanja stranki, ki ima zakonitega zastopnika ali pooblaščenca, vročajo le njenemu zakonitemu zastopniku ali pooblaščenca. Vročitev se lahko opravi osebno po pošti ali po elektronski poti. Kadar ima več strank skupnega zakonitega zastopnika ali pooblaščenca v isti zadevi, se le-temu vročajo pisanja za vse stranke. Če ima stranka več pooblaščenec, zadostuje, da se pisanje vroči le enemu od njih. Vročitev pisanja stranki se šteje za opravljeno, kadar je pisanje vročeno njenemu zakonitemu zastopniku, začasnemu zastopniku ali pooblaščenca (88. člen ZUP).

Zakoniti zastopnik je določen z zakonom ali aktom pristojnega organa na podlagi zakona (47. člen ZUP). Njegova naloga je, da zastopa stranko, ki nima procesne sposobnosti. Procesna sposobnost pomeni, da je stranka poslovno popolnoma sposobna in lahko samostojno opravlja dejanja v postopku (46. člen ZUP). Fizične osebe praviloma postanejo procesno sposobne s polnoletnostjo, pravne osebe pa nimajo procesne sposobnosti, zato lahko opravljajo svoje dejavnosti le po zakonitem zastopniku. Primer zakonitega zastopnika je starš mladoletnega otroka ali skrbnik poslovno nesposobni osebi, ki je postavljen z odločbo centra za socialno delo. Primer zakonitega zastopstva je tudi stečajni upravitelj, ki na podlagi 245. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP, Uradni list RS, št. 126/07-ZFPPIPP, 40/09-ZFPPIPP-A, 59/09-ZFPPIPP-B, 52/10-ZFPPIPP-C, 26/11-ZFPPIPP-D, 23/12–Odl. US: U-I-185/10-18, 48/12–Odl. US: U-I-285/10-13, 47/13-ZFPPIPP-E, 63/13-UPB7, 100/13-ZFPPIPP-F, 13/14–UPB8, 10/15-popravek, 92/15-Odl. US: U-I-220/14-11, U-I-161/14-15, 27/16-ZFPPIPP-G, 31/16-Odl. US: U-I-57/15-13, U-I-2/16-6, 36/16-Odl. US: U-I-177/15-8, 38/16-Odl. US: Up-386/15-26, U-I-179/15-8, 54/18-Odl. US: Up-769/16-32, U-I-81/17-14, 82/18-Odl. US: U-I-21/16-14, 28/19-Odl. US: U-I-56/17-20, Up-335/17-25, 69/19-Odl. US: U-I-56/17-20 U-I-44/18-6) z začetkom stečajnega postopka pridobi pooblastila za zastopanje stečajnega dolžnika. Od trenutka, ko se nad osebo začne stečajni postopek je treba po določbi 251. člena ZFPPIPP vsa pisanja v sodni in drugih postopkih vročiti stečajnemu upravitelju, na naslov, ki je vpisan v ustreznem registru.

3.1.4.3 Vročanje pooblaščenca za vročitve

Vročanje pooblaščenca za vročitve posebej ureja 89. člen ZUP. Pooblaščenec za vročitve je določena oseba, ki jo stranka pooblasti za prevzem pisanj naslovljenih nanjo. Kadar stranka obvesti organ o tem, da ima pooblaščenca, mora organ na podlagi izkazanega pooblastila

vsa pisanja vročati le njemu. Če stranka organ ne obvesti o obstoju pooblastila, lahko pooblaščenec prevzame pisanje, tako da ob prevzemu pisanja podpiše izjavo, da ga je stranka pooblastila. Vročevalec v tem primeru pred izročitvijo pisanja preveri istovetnost pooblaščenca z osebnim dokumentom s fotografijo in nato na vročilnico napiše ime pooblaščenca ter številko osebnega dokumenta. Organu, ki je odredil vročitev, se vrne pravilno izpolnjena vročilnica skupaj z izjavo kot dokaz veljavne vročitve. Pooblaščenec lahko pod enakimi pogoji, torej s podpisom izjave o pooblaščenosti in dokazilom istovetnosti z ustreznim osebnim dokumentom, prevzame pisanje pri pravni ali fizični osebi, ki opravlja vročanje kot svojo dejavnost ali pa pri organu. Vsako pisanje mora pooblaščenec nemudoma poslati stranki (prvi, drugi in tretji odstavek 89. člena ZUP). Če se izkaže, da je pooblaščenec lagal, kazensko in odškodninsko odgovarja, vendar mora odgovornost uveljavljati stranka v zasebni tožbi do te osebe. Vročanje domnevnemu pooblaščenca je povsem neomejeno in ni vezano samo na družinske člane, ki pripadajo skupnemu gospodinjstvu (Kovač, 2008).

Kadar je stranka ali njen zakoniti zastopnik v tujini in stranka v Sloveniji ni pooblastila določene osebe za prevzem pisanj, organ stranko ob vročitvi prvega pisanja opozori, da mora v določenem roku imenovati pooblaščenca ali pooblaščenca za vročitve, sicer ji bo postavljen po uradni dolžnosti (četrti odstavek 89. člena ZUP). Vročitev pisanja stranki se šteje za opravljeno z vročitvijo pisanja pooblaščenca, kar pomeni, da z dnem vročitve začnejo za stranko teči vsi roki za pravna dejanja (peti odstavek 89. člena ZUP). ZUP daje pooblaščenca za vročitve poleg pravice sprejemanja pošiljk še dodatno pravico, to je pravica do vložitve ustreznega pravnega sredstva. Ta pravica pride v poštev le, če pooblaščenec ne more pravočasno izročiti pisanja stranki in bi stranka s tem zamudila rok za pritožbo ali kakšno drugo pravno sredstvo (šesti odstavek 89. člena ZUP). To določbo je potrebno upoštevati tudi v postopku o prekršku, ne glede na to, da ZP-1 v svojih določbah že določa vlagatelje, na primer zahteve za sodno varstvo. Pri vročanju po pooblaščenca gre tudi za nasprotno pooblastilo, kadar naslovnik izjavi, da ni pooblastil nikogar, da zanj prevzame pisanja. V takšnem primeru šteje organ vlogo pooblaščenca za nedovoljeno in jo zavrže (Kovač, Čas idr., 2018, str. 411).

Za stranke, ki so skupaj udeležene v postopku z istovetnimi zahtevki in nimajo skupnega pooblaščenca, ZUP določa, da morajo pri prvem dejanju v postopku naznaniti organu skupnega pooblaščenca za vročitve. V času, ko skupni pooblaščenec ni znan, se za pooblaščenca šteje stranka, ki je na prvi skupni vlogi prva podpisana ali navedena. Če na takšen način ni mogoče določiti pooblaščenca, lahko organ po uradni dolžnosti določi za pooblaščenca katerokoli od strank, ki so podpisane oziroma navedene v vlogi. Če so stranke iz različnih krajev, se lahko določi več pooblaščenec in navede, katere od strank bo vsak zastopal. Skupni pooblaščenec za vročitve mora nemudoma obvestiti vse stranke o dokumentu, ki ga je prejel in vsem omogočiti, da dokument pregledajo, podpišejo in overijo.

Stranke, katerim se dokument vroča, morajo biti v samem dokumentu tudi navedene (90. člen ZUP).

V postopku o prekršku sme storilec na podlagi prvega odstavka 90. člena ZP-1 za zagovornika vzeti samo odvetnika, ki je vpisan v imenik odvetnikov pri Odvetniški zbornici Slovenije. Skladno z določbo 16. člena Zakona o odvetništvu (ZOdv, Uradni list, 18/93-ZOdv, 24/96-Odl. US: U-I-201/93-19, 73/97-Odl. US: UI 34/95-25, 24/01-ZOdv-A, 48/01-Odl. US: U-I-371/98-34, 111/05-Odl. US: U-I-212/03-14, 54/08-ZOdv-B, 35/09-ZOdv-C, 35/09-Odl. US: U-II-1/09-9, 39/14-ZOdv-D, 8/16-Odl. US: U-I-115/14-28, Up-218/14-45, 46/16-ZOdv-E, 36/19-ZOdv-F) lahko najetega odvetnika brez soglasja stranke nadomešča drug odvetnik iz iste odvetniške pisarne ali odvetniški kandidat (glede na določbo prvega odstavka 90. člena ZP-1 ga ne more nadomeščati odvetniški pripravnik). Storilec lahko v hitrem postopku o prekršku ali v rednem sodnem postopku pooblasti odvetnika, da v njegovem imenu vlaga vloge in sprejema sodna pisanja. Odvetnik mora predložiti organu, pred katerim teče postopek, pooblastilo. Obdolženec lahko da zagovorniku pooblastilo tudi ustno na zapisnik pri organu, pred katerim teče postopek (peti odstavek 91. člena ZP-1). Pri tem velja poudariti, da v hitrem postopku o prekršku ne pride v poštev smiselna uporaba določbe 88. člena ZUP, ki velja za pooblaščenca, temveč smiselna uporaba 90. člena ZP-1. V primeru, ko ima kršitelj zagovornika, mora prekrškovni organ odločbo o prekršku na podlagi sedmega odstavka 56. člena ZP-1 vročiti tako kršitelju kot zagovorniku (Čas idr., 2018, str. 325-326). Tudi v rednem sodnem postopku veljajo določila ZP-1, na podlagi katerih se sodba vroči obdolžencu, zagovorniku, obdolženčevemu zakonitemu zastopniku, lastniku odvzetih predmetov in predlagatelju (prvi odstavek 140. člena ZP-1).

Primeri uporabe določb ZUP o vročanju v prekrškovnih zadevah:

Višje sodišče v Celju je v sklepu EPVDp 25/2014 z dne 1. 4. 2014 zavrnilo pritožbo storilca, v kateri je uveljavljal kršitev pravil o vročanju. Prekrškovni organ je sodbo, s katero je bila zahteva za sodno varstvo zoper plačilni nalog zavrjnena, vročil le zagovorniku storilca, ne pa tudi osebno njemu. Višje sodišče je sicer ugotovilo, da bi moral prekrškovni organ vročiti sodbo poleg zagovorniku tudi storilcu, vendar je pritožbo storilca zavrnilo, ker v tem primeru takšna kršitev pravil o vročanju ne vpliva na nastop pravnomočnosti, saj je bila z odpravo sodne odločbe, ki je sodišče ni moglo več spremeniti, odpravljena pravna negotovost in vzpostavljena pravna varnost in je bil s tem trenutkom postopek o prekršku pravnomočno končan.

Višje sodišče v Celju je v sklepu EPVDp 21/2014 z dne 24. 3. 2014 zavrnilo pritožbene navedbe storilca, ki se nanašajo na nezakonito vročitev sklepa prve stopnje. Storilec je v pritožbi trdil, da navedenega sklepa ni prejel pravočasno, saj je bil vročen njegovi mami kot pooblaščenki za vročanje, ki pa mu pisanja zaradi bolezni in starosti ni izročila pravočasno, niti ga z njim ni seznanila. Storilec je trdil, da je izjavo o pooblastilu na vročilnici izpolnil

pismonoša, mama pa je laično podpisala izjavo za prevzem pošiljke. Višje sodišče je potrdilo odločitev sodišča prve stopnje, kljub temu, da to ni izvedlo dokaznega postopka in zaslišalo mamo storilca. Po mnenju višjega sodišča storilec ni predložil dovolj dokazov, da pooblastilno razmerje ni obstajalo.

Višje sodišče v Celju je v sklepu EPVDp 2/2018 z dne 16. 1. 2018 zavrnilo pritožbene navedbe storilca v zvezi z vročanjem odločbe sodišča prve stopnje po pooblaščenju, in sicer mami storilca. V sklepu je pojasnilo, da določba drugega odstavka 89. člena ZUP ne zahteva izrecno izkazovanje pooblaščenca za vročitve s pisnim pooblastilom, če gre za vročanje članom skupnega gospodinjstva, saj je ob normalnih družinskih odnosih in razmerah pričakovati, da je naslovnik (vsaj konkludentno) izrazil voljo, da se lahko pisanja, ki so naslovljena nanj in bi jih moral prevzeti osebno, lahko vročajo tudi njegovim družinskim članom kot pooblaščenecem za vročitve. Po navedbah višjega sodišča je v tem primeru logično, da se mati naslovnika lahko šteje za pooblaščenca za vročitev pisanj, ne glede na to, ali o tem obstaja pisno ali izrecno ustno pooblastilo. Nadalje je še navedlo, da bi ob drugačni razlagi popolnoma razvrednotili pomen določbe drugega odstavka 89. člen ZUP, saj bi vročevalec moral vsakič izrecno zahtevati, da pooblaščenec za vročitve svoje upravičenje za prevzem pošiljke izkaže s pisnim pooblastilom. Takšno postopanje vročevalca pa bi bilo v izrecnem nasprotju s sedaj veljavno določbo drugega odstavka 89. člena ZUP, ki zahteva zgolj to, da pooblaščenec zgolj podpiše izjavo o obstoju pooblastila. Na pravilnost vročitve tudi ne vpliva vprašanje, če je mati naslovniku pisanje pravočasno izročila, saj je to vprašanje njunega medsebojnega razmerja.

Višje sodišče v Ljubljani je v sklepu EPVDp 89/2019 z dne 4. 7. 2019 zavrnilo pritožbo storilca in potrdilo sklep sodišča prve stopnje. V pritožbenem postopku je bilo ugotovljeno, da je bil plačilni nalog storilcu zakonito vročen po pravilih vročanja pooblaščenju za vročitve na podlagi drugega odstavka 89. člena ZUP, saj je na vročilnici podpisana izjava pooblaščenca z osebnimi podatki in številko osebnega dokumenta, da ga je storilec pooblastil za prevzem pisanja.

Višje sodišče v Ljubljani je v sklepu EPVDp 95/2019 z dne 4. 7. 2019 zavrnilo pritožbo storilca, v kateri je uveljavljal nepravilnost vročitve na podlagi drugega odstavka 89. člena ZUP. Storilec je v pritožbi navedel, da sestra v dveh primerih ni podpisala izjave za pooblastilo na vročilnici, prav tako vročevalec ni zapisal njenih osebnih podatkov. Višje sodišče je ugotovilo, da sta vročilnici res pomanjkljivo izpolnjeni, vendar je svojo odločitev oprlo na to, da je sodišče prve stopnje zaslišalo sestro storilca, ki je potrdila prevzem pisanj. Višje sodišče je zavzelo stališče, da je bila z izvedbo dokaznega postopka formalna pomanjkljivost vročilnice odpravljena, prav tako se po petem odstavku 89. člena šteje, da se z vročitvijo dokumenta pooblaščenju, šteje, da je opravljena vročitev stranki.

Višje sodišče v Celju je v sklepu EPVDp 83/2019 z dne 28. 11. 2019 potrdilo pravilnost

vročitve na podlagi drugega odstavka 89. člena ZUP, saj je hči storilca podpisal izjavo o pooblaščenju ter se izkazala z osebnim dokumentom, kar pomeni, da so bili izpolnjeni pogoji za veljavno vročitev. V pritožbi storilec ni uveljavljal, da pooblastilno razmerje ni obstajalo in ni uspel dokazati, da sicer pravilno izpolnjena vročilnica ni resnična.

Vrhovno sodišče RS je v sodbi IV Ips 144/2013 z dne 21. 1. 2014 ugodilo zahtevi za varstvo zakonitosti, saj je ugotovilo kršitev določbe 88. člena ZUP, ker se pisanja ni pošiljalo zagovornici storilca.

Vrhovno sodišče RS je s sodbo IV Ips 70/2015 z dne 17. 11. 2015 razveljavilo izpodbijano sodbo in zavzelo stališče, če obdolženec ni pooblastil druge osebe za vročanje dokumentov (pooblaščenec za vročitve), vročitev plačilnega naloga (z vročitvijo tej osebi) ni mogla biti pravilno opravljena.

Po preučitvi slednjih odločb sodišč ugotavljam, da je zakonodajalec v postopku o prekršku jasno določil pravila o vročanju po pooblaščenju. Kršitev vročanja po pooblaščenju je sicer v dveh primerih ugotovilo Vrhovno sodišče RS, kar je potrebno vzeti kot opozorilo nižjim instancam. Sama pa se sicer ne strinjam s stališčem Višjega sodišča v Celju je v sklepu EPVDp 2/2018 z dne 16. 1. 2018 in menim, da bi bilo potrebno izkazovanje pooblaščenca za vročitve s pisnim ali ustnim pooblastilom, tudi v primeru, če gre za vročanje članom skupnega gospodinjstva.

3.1.4.4 Vročanje pravnim osebam in fizičnim osebam, registriranim za opravljanje dejavnosti

Vročanje pravnim in fizičnim osebam, registriranim za opravljanje dejavnosti se praviloma opravi tako, da se jim pisanja vročajo po elektronski poti v varni elektronski predal po določbah 86. člena ZUP. Vročitev se opravi tako, da se jim pošlje na javno objavljen elektronski naslov ali na elektronski naslov, ki je naveden v vlogi, informativno elektronsko sporočilo, da se v varnem elektronskem predalu nahaja dokument, z opozorilom, da ga je treba prevzeti v petnajstih dneh, sicer se šteje, da je vročitev opravljena. Če vročitev po elektronski poti ni mogoče opraviti, ker naslovnik nima varnega elektronskega predala, se pisanja vročajo fizično na sedežu, in sicer tako, da se izroči osebi, ki je zadolžena za sprejemanje dokumentov (91. člena ZUP).

Gril (2008) meni, da je glede na določbo tretjega odstavka 85. člena ZUP vročitev pravnim osebam, ki je opravljena na naslovu njene enote ali na nekem drugem naslovu, kamor se je pravna oseba preselila in ni bila opravljena na naslovu, ki je naveden v sodnem registru, opravljena pravilno.

Kršitev določbe vročanja 86. člena ZUP je ugotovilo tudi Ustavno sodišče z odločbo Up-436/2015 z dne 22. 3. 2017, in sicer je bilo pisanje nezakonito vročeno zgolj osebi, ki je

zaposlena pri pravni osebi, ki pa ni bila zadolžena za sprejemanje pisanj.

3.1.4.5 Vročanje državnim organom in organom samoupravnih lokalnih skupnosti

Vročanje državnim organom in organom samoupravnih lokalnih skupnosti se prav tako vroča na podlagi določbe 91. člena ZUP po elektronski poti na njihov javno objavljen elektronski naslov. Če takšen način vročitve ni možen, pa se vroča fizično, tako da se pisanje izroči uradni osebi oziroma osebi, ki je zadolžena za sprejemanje dokumentov, če ni za posamezne primere določeno drugače (91. člen ZUP).

Primer uporabe določb ZUP o vročanju v prekrškovnih zadevah:

Višje sodišče v Ljubljani je v sklepu PRp 298/2016 z dne 12. 1. 2017 ugotovilo nepravilno postopanje prekrškovnega organa, ki je županu občine vročal odločbo o prekršku na podlagi določbe 87. člena ZUP, in sicer na naslovu njegovega prebivališča. Ker je bila storilcu izdana odločba o prekršku kot županu občine zaradi prekrškov storjenih v zvezi z opravljanjem funkcije župana občine, bi mu moral prekrškovni organ odločbo vročati na podlagi določbe 91. člena ZUP.

V zvezi z zgoraj navedenim stališčem Višjega sodišča v Ljubljani Kovač (2020) razlaga, da navedeno po ZUP ne drži, temveč bi se moralo pisanje vročiti županu na zasebni naslov za vročanje. Vročitev na delovnem mestu bi bila pravilna le, če bi bil župan tam prisoten v času vročitve.

3.1.5 Vročanje naslovníku, ki odkloni sprejem dokumenta

Namen vročanja je v tem, da se naslovnik lahko seznaní z vsebino dokumenta, ne pa v tem, da se dejansko seznaní z vsebino dokumenta. Razlog za odklonitev sprejema dokumenta je največkrat v tem, da želi naslovnik s tem dejanjem preprečiti nastanek pravnih posledic. Za takšne primere je ZUP uvedel vročitev s fikcijo. Nastanek fikcije je v tem primeru vezan na ugotovitev vročevalca, kaj je razlog za odklonitev prejema pošiljke in ugotovitev drugih okoliščin. Prvi pogoj za nastanek fikcije je, da naslovnik neupravičeno odkloni sprejem dokumenta, drugi pogoj pa, da je bila vročitev opravljena pravilno. Če sta izpolnjena oba pogoja se vročitev šteje za opravljeno, pravne posledice pa začnejo teči z dnem, ko je naslovnik prejem dokumenta odklonil. Primeri upravičenega odklona vročitve dokumenta so na primer, če gre za neutemeljeno vročanje ponoči, ob praznikih oziroma na neobičajnih krajih ali če ima naslovnik pooblaščenca oziroma zastopnika (Kovač, Čas idr., 2018, str. 414). Če naslovnik dokumenta noče prevzeti brez zakonitega razloga, pusti vročevalec dokument v stanovanju oziroma v prostorih, kjer je naslovnik zaposlen, dokument lahko nalepi na vrata stanovanja ali poslovnega prostora ali pa pusti v predalčniku. Na vročilnico vročevalec zapiše dan, uro in razlog odklonitve prejema ter kraj kjer je dokument pustil, vročitev pa se šteje za opravljeno (95. člen ZUP). Vročilnica se pošlje organu, ki je vročitev odredil.

Vročitev na podlagi 95. člena ZUP velja za opravljano tudi v primeru, kadar storilec prekrška brez zakonitega razloga noče sprejeti plačilnega naloga. Vročevalec na plačilni nalog ali odločbo le zapiše dan, uro in razlog odklonitve sprejema pisanja ter kraj, kjer je akt pustil (Kovač, Čas idr., 2018, str. 414).

3.1.6 Vročilnica in pomote pri vročanju

Vročilnica kot javna listina se izpolni tako pri osebni kot tudi elektronski vročitvi, saj gre za dokaz o kraju, času in načinu vročitve dokumenta. Sestavo vročilnice določa Pravilnik o obliki in vsebini ovojnice, vsebini vročilnice in drugih sporočil za osebno vročanje v upravnem postopku (Uradni list, številka 1/2019). Na podlagi tega pravilnika se je z dnem 20. 1. 2020 v upravnem postopku začela uporabljati nova bela ovojnica, ki je nadomestila prejšnjo »modro ovojnico«. Po vsebini se nova ovojnica razlikuje od prejšnje v tem, da vsebuje sporočilo o prispelem pismu, ki je namenjeno naslovniku in obvestilo organu, ki je namenjeno pošiljatelju.

V zvezi z navedeno spremembo menim, da so bile »modre ovojnice« bolj pregledne, saj je bilo že iz oblike oziroma sestave vročilnice takoj razvidno ali gre za osebno vročitev ali fiktivno vročitev.

Vročevalec mora skladno z določbo 87. člena ZUP na obeh označiti, kje in kdaj je pustil pošiljko. Sporočilo o prispelem pismu nato vročevalec pusti naslovniku, obvestilo organu pa po poteku petnajst dni vrne organu, ki je odredil vročitev, če naslovnik pisanja ne dvigne. Na podlagi podatkov v obvestilu lahko organ izračuna kdaj je bila vročitev opravljena. Pri modri ovojnici sta bila oba obvestila identična, naslovljena kot sporočilo o prispelem pismu, pri čemer je vročevalec en izvod pustil naslovniku, drugega pa vrnil pošiljatelju.

Določba 97. člena ZUP ureja način izpolnjevanja vročilnice in določa, da vročilnico podpišeta tako prejemnik kot vročevalec. Prejemnik sam z besedami napiše na vročilnico datum prevzema dokumenta. Če je prejemnik nepismen ali pa se ne more podpisati, izpolni vročilnico vročevalec tako, da napiše osebno ime prejemnika in datum izročitve dokumenta z opombo, zakaj prejemnik vročilnice ni podpisal (97. člen ZUP). Pravilno izpolnjena vročilnica se pošlje organu, ki je vročitev odredil in se spne k izvirniku odločbe, dopisa ali drugega pisanja, ki je bil predmet vročitve.

Če pri vročitvi pride do pomote, se na podlagi prvega odstavka 98. člena ZUP šteje, da je bila vročitev opravljena tisti dan, za katerega se ugotovi, da je naslovnik dejansko dokument prevzel. Na podlagi drugega odstavka 98. člena ZUP se v primeru, če se vročilnica izgubi, vročitev lahko dokazuje tudi z drugimi sredstvi. Do pomote lahko pride pri načinu vročanja ali pri sestavi vročilnice. Primer bistvene napake vročanja je, kadar se dokument vroča osebi, ki ga ni upravičena in dolžna prevzeti. Gre za primer, ko vročevalec izroči dokument bodisi

družinskemu članu ali pa ga izroči ne posredno stranki, namesto njenemu pooblaščenju (Čas idr., 2018, str. 293). Napaka, ki jo sicer zagreši vročevalec, v razmerju do stranke bremeni organ. Potrebno je ločiti bistvene napake od nebistvenih, saj pravni učinki ne nastopijo le v primeru, če gre za bistveno napako pri vročanju. Bistvena napaka je, da pisanje ni vročeno naslovníku in se odpravi le tako, da organ ponovno vroča dokument naslovníku (Čas idr., 2018, str. 415).

Primer uporabe določb ZUP o vročanju v prekrškovnih zadevah:

Višje sodišče v Celju je v sklepu EPVDp 97/2017 z dne 1. 12. 2017 zavrnilo pritožbo storilca, v kateri je trdil, da ni prejel sklepa sodišča prve stopnje, ker je bilo vročeno njegovu bivši ženi. Iz vročilnice ni bilo razvidno, da se je pisanje vročalo po pooblaščenju, zato je prvostopenjsko sodišče štelo, da je šlo v obravnavani zadevi pri vročanju do pomote in zaslišalo bivšo ženo storilca. Višje sodišče je potrdilo pravilno postopanje prvostopenjskega sodišča, ki je v dokaznem postopku ugotovilo, kdaj naj bi storilec sklep dejansko prejel in na podlagi prvega odstavka 89. člena ZUP štelo, da je bila vročitev uspešno opravljena, zato so lahko nastopili učinki vročitve.

3.2 PROBLEMATIKA VROČANJA OSEBAM Z NEZNANIM DEJANSKIM PREBIVALIŠČEM

V postopku, ki se prične po uradni dolžnosti, se lahko pojavi problem ureditve, ko organ po vpogledu v Centralni register prebivalstva ugotovi, da je dejansko prebivališče stranke v postopku o prekršku neznano. Institut zakonskega prebivališča je bil pred ZPPreb-1 (Uradni list RS, št. 52/2016) urejen v določbi 8. člena ZPPreb (Uradni list RS, št. 9/2001). Po slednji določbi se je za osebe brez dejanskega prebivališča štelo, da je njihovo stalno prebivališče naslov organa ali organizacije, kjer dobiva pomoč v materialni obliki. Ti organi so na primer center za socialno delo, Redči križ in Karitas.

Po ZPPreb je moral posameznik za prijavo fiktivnega prebivališča na naslovu organa ali organizacije izpolnjevati pogoje:

- ni imel prijavljenega stalnega prebivališča,
- je pri organu ali organizaciji prejemal pomoč v materialni obliki in
- je živel na območju, kjer ima organ ali organizacija, ki mu daje pomoč, sedež (tretji odstavek 8. člena ZPPreb).

Za prijavo na naslovu organa ali organizacije je moral posameznik poleg zgoraj naštetih predpostavk pridobiti še njihovo soglasje (tretji odstavek 8. člena ZPPreb). Takšna ureditev je bila dokaj toga in je onemogočala prijavo prebivališča predvsem brezdomnim osebam, ki v večini niso izpolnjevali pogoja, da bi pri organu prejeli denarno socialno pomoč. Prav tako je v praksi povzročalo težave pridobitev soglasja organa ali organizacije, predvsem, ko

je posameznik zaradi osebnih okoliščin ali drugih razlogov bival na drugem območju, kot je imel sedež organ, od katerega je pridobival pomoč. Takšne situacije so pogosto vodile do izbrisa iz registra stalnega prebivalstva, kar je posledično privedlo do izgube pravic vezanih na prijavo prebivališča, na primer pravica do zdravstvenega in invalidskega zavarovanja, možnost kandidiranja na razpisu za neprofitna stanovanja in drugo (Marzel, 2017).

Kramberger Škerl (2016, str. 94–95) je menila, da bi morala v teh primerih omejena pravila omogočiti več jasnosti, sodnikom pa bi bilo potrebno zaupati, da se prilagodijo dejanskim okoliščinam vsakega primera posebej.

Novela ZPPreb-1 je v določbi 19. člena podrobneje opredelila institut zakonskega prebivališča in omogočila registracijo prebivališča posamezniku, ki sicer biva v nekem naselju, vendar ne izpolnjuje pogojev za prijavo prebivališča, saj ni stalno naseljen točno na določenem naslovu. Tako je bila uvedena rešitev za posameznike, ki po prejšnji ureditvi niso izpolnjevali pogojev za prijavo prebivališča na naslovu organa ali organizacije, in sicer se ti lahko prijavijo na naslovu občine, na območju katere prebivajo. Prednost uvedbe zakonskega prebivališča po ZPPreb-1 je v tem, da je organu, ki začne postopek po uradni dolžnosti, iz vpogleda v Centralni register prebivalstva takoj znano ali ima posameznik prijavljeno dejansko stalno prebivališče ali fiktivno prebivališče oziroma zakonsko prebivališče. Pred novelo ZPPreb-1 uporabnik podatkov iz Centralnega registra prebivalstva teh podatkov ni imel (Marzel, 2017).

V zvezi z vročanjem pisanj osebam s fiktivno prijavljenim prebivališčem so se v praksi pojavili problemi tudi v postopku o prekršku. Pred ureditvijo zakonskega prebivališča po določbah ZPPreb-1 se je pri vročanju preko centrov za socialno delo pojavil problem, ker osebe, ki jim je bilo pisanje namenjeno, niso imele hišnega predalčnika z oznako svojega priimka. V praksi se je postavilo vprašanje ali je bila vročitev pravilno opravljena, če je vročevalec pustil pisanje pri vratarju oziroma receptorju centra za socialno delo. Prav tako se je postavilo vprašanje ali ima v tem primeru vratar oziroma receptor obveznost, da to pisanje pravočasno izroči naslovniku. Največkrat je vročevalec pustil sporočilo o prispeltem pismu v hišnem predalčniku poslovnega prostora ali pa ga je nalepil na vrata. Če je bilo v stavbi naslovnika več poslovnih prostorov, se je postavilo vprašanje na katera vrata je vročevalec nalepil navedeno sporočilo, in sicer vhodna vrata poslovne stavbe ali vhodna vrata prostorov naslovnika. Po izteku roka petnajst dni je vročevalec vrnil pisanje sodišču in označil, da je oseba na danem naslovu »odsoten« takšno postopanje pa ni bilo v skladu z določbami ZUP.

Tudi pri novem načinu ureditve fiktivnega prebivališča se postavlja vprašanje kako pisanje osebno vročiti tistemu, ki mu je namenjen, če iz Centralnega registra prebivalstva izhaja, da ima prijavljeno le zakonsko prebivališče. Zakonsko prebivališče je fiktivni naslov in po določbi tretjega odstavka 25. člena ZPPreb-1 ne more biti naslov za vročanje.

Sodišče je dolžno zagotoviti procesna jamstva, ki jih daje URS, med drugim možnost sodelovati v sodnem postopku, zato mora primerno izvesti vse potrebne aktivnosti, da se ugotovi naslov prejemnika. V primeru, ko ima udeleženec v postopku prijavljeno le zakonsko prebivališče, vročanje z javnim naznanilom pride v poštev šele s predhodnim vročanjem na kakšen drug znan naslov, ki pa ni nujno, da je formalno prijavljen. Sodišče mora predhodno opraviti vse potrebne poizvedbe o morebitnem dejanskem naslovu naslovnika, na primer poizvedbo pri centru za socialno delo. Če se izkaže, da naslovnik nima drugega prebivališča oziroma je bil poizkus vročitve na drugem naslovu neuspešen, se sodišče na podlagi smiselne uporabe 17. člena ZKP in Pravilnika o vročanju po detektivih in izvršiteljih v civilnih sodnih postopkih in v kazenskem postopku (Uradni list, št. 61/19) posluži vročanja preko detektiva ali izvršitelja. Če se ugotovi, da naslovnik nima znanega prebivališča na območju Republike Slovenije, razen tistega na katerem vročitev ni bila uspešna, se pisanje vroča po določbi 94. člena ZUP z javnim naznanilom (Kovič idr., 2019, str. 58–60).

Pri vročanju preko detektiva izpostavljam primer, kadar detektiv ne more uspešno vročiti pisanja in kljub neuspešni vročitvi nastanejo stroški vročanja. Na podlagi 143. člena ZP-1 se ti stroški vnaprej izplačajo iz proračuna organa, kasneje pa se izterjajo od tistega, ki jih je povzročil. Menim, da v teh primerih sklep, s katerim sodišče naloži storilcu stroške vročanja, ni smotno vročati preko detektiva, ker zopet nastanejo novi stroški vročanja.

3.3 VROČANJE V TUJINO

V postopku o prekršku pri vročanju v tujino ne pride v poštev smiselna uporaba določb ZUP, saj ZP-1 v petem odstavku 45. člena napotuje na uporabo zakona, ki ureja mednarodno sodelovanje v kazenskih zadevah. Mednarodno pravno pomoč v kazenskih zadevah ureja 515. člen ZKP, ki v tretjem odstavku določa, da se lahko v primeru, če velja vzajemnost ali če tako določa mednarodna pogodba, mednarodna kazenskopravna pomoč daje tudi neposredno med domačimi in tujimi organi, ki delujejo v predkazenskem in kazenskem postopku (tretji odstavek 515. člena ZP-1). Za podatek ali obstaja vzajemnost med Slovenijo in tujo državo se lahko naslovi prošnja na Ministrstvo za pravosodje.

Zakon o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami Evropske unije (ZSKZDČEU-1, Uradni list RS, št. 102/07-ZSKZDČEU, 48/13-ZSKZDČEU-1, 37/15-ZSKZDČEU-1A, 22/18-ZSKZDČEU-1B) v 49. členu ureja obseg pravne pomoči. Pravna pomoč po tem zakonu je sodelovanje pristojnih organov Republike Slovenije s pristojnimi organi držav članic, ki se izvaja tudi v postopku o prekršku. V drugem odstavku tega člena napotuje na pravno pomoč v zvezi z vročanjem pisanj. Za pravno pomoč v zvezi z vročanjem je pristojno okrajno sodišče, na območju katerega se mora opraviti vročitev (četrti odstavek 50. člena ZSKZDČEU-1).

Zakon o ratifikaciji Konvencije o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah med državami članicami Evropske unije, ki jo je Svet pripravil na podlagi 34. člena Pogodbe o Evropski uniji (MKPPKZ, Uradni list RS, št. 84/99-MEKPPKZ, 46/01-MEKPPKZ-A, 49/05-MKPPKZ) v 3. členu določa, da se medsebojna pravna pomoč v zvezi s prekrški ureja s tem zakonom.

V postopku o prekršku se na podlagi 5. člena MKPPKZ pisanja storilcu v tujo državo vročajo neposredno po pošti. Postopek vročanja po na podlagi 5. člena MKPPKZ se uporablja tudi za sodne odločbe (16. člen MKPPKZ).

Pisanja se lahko pošljejo preko pristojnih organov zaprosene države, če so izpolnjeni sledeči pogoji:

- naslov osebe, ki ji je dokument namenjen, je neznan ali negotov;
- postopkovno pravo države članice prosilke zahteva obvezo osebno vročitev pisanja, ki je izkazano s potrdilom o vročitvi;
- pisanja ni bilo mogoče vročiti po pošti (drugi odstavek 5. člena MKPPKZ).

Kadar obstaja razlog za domnevo, da naslovnik ne razume jezika, v katerem je pisanje sestavljeno, je treba pisanje v celoti ali vsaj pomemben del vsebine prevesti v enega od jezikov države članice, na ozemlju katere naslovnik prebiva. Če je organu, ki je izdal pisanje, znano, da naslovnik razume le še kak drug jezik, mora biti pisanje ali vsaj njegovi pomembni odlomki prevedeni v ta drugi jezik (3. odstavek MKPPKZ).

Pisanju mora biti priloženo poročilo, ki navaja, da lahko naslovnik pridobi informacije od organa, ki ga je izdal, ali od drugih organov v tej državi članici o njegovih pravicah in obveznostih v zvezi z dokumentom. Tudi to poročilo mora biti prevedeno, kot to določa tretji odstavek 5. člena MKPPK (4. odstavek MKPPKZ).

Pri vročanju v tujino mora organ najprej ugotoviti ali gre za državo članico Evropske unije, ki je ratificirala drugi dodatni protokol k Evropski konvenciji o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah. Ko je prvi pogoj izpolnjen pa se lahko pisanje vroča neposredno s prevodom.

Za ostale države velja, da se v primeru neobstoja bilateralnih konvencij vročanje v tujino izvaja po določbah ZKP o mednarodni pravi pomoči, to je po diplomatski poti (Čas idr., 2018, str. 407).

Pristojni organ, po katerem se vroča, se lahko preveri v Evropskem pravosodnem atlasu o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah, znan tudi kot Atlas. Gre za informacijsko orodje, ki vsebuje podrobnosti o pristojnih organih, odgovornih za izvajanje prošenj za pravosodno sodelovanje.

Vročanje prekrškovnih aktov državljanom Slovenije po zaprosilu tujega organa poteka tako, da se najprej preveri ali so bistvene sestavine akta prevedene v slovenski jezik. Nato se naslovnika povabi na sodišče, da osebno prevzame pisanje, ki mu je namenjeno. Storilec je v vabilu opozorjen na to, da lahko odkloni osebni prevzem pisanja, če le-to ni prevedeno v slovenski jezik. Če naslovnik ne odkloni vročitev pisanja oziroma se v določenem roku ne zglasi na sodišču, se mu pisanje vroča po določbah ZUP. Organu, ki je dal zaprosilo za vročitev pisanja se nato sporoči datum opravljene vročitve (Kovač, 2019).

Ureditev postopka vročitve dokumentov odraža nacionalno suverenost držav, zato vedno obstajajo neke konceptualne razlike (več Kežmah, 2016).

V zvezi z idejo evropskega pravila o pravosodnem sodelovanju je Stadler (2012, str. 156) kot pozitivno oceno izpostavil hitrejše in bolj neposredno pridobivanje podatkov, kot negativno pa je označil uporabo standardiziranih obrazcev, ki tako zmanjšajo komunikacijo med organi in tako lahko pride do nerazumevanja osnovnih informacij.

Na uskladitev prava Evropske unije z državami članicami je opozoril tudi Volker (2019, str. 60–61), saj sodno varstvo daje prednost pravicam posameznika. Te pravice pa morajo biti zaščitene tudi, če se izpodbijajo v imenu kolektivnih interesov Evropske unije ali države članice in na enak način pred sodišču Evropske unije ali države članice. Sodišča svojo pristojnost izvajajo po usklajenem postopku in usklajeno s sodišči Evropske unije, sodišči drugih držav članic in vedno bolj z mednarodnimi sodišči.

Primer uporabe določb ZUP o vročanju v prekrškovnih zadevah:

Višje sodišče v Kopru je s sodbo PRp 88/2014 z dne 11. 9. 2014 zavrnilo pritožbo storilca, ki je v pritožbi uveljavljal nezakonitost vročanja, saj ni prejel nobene sodne pošiljke. V pritožbenem postopku je bilo ugotovljeno, da je sodišče prve stopnje pravilno postopalo, ko je storilcu vročalo v Srbijo po določbah ZUP. Ugotovilo je, da storilec naslov, na katerega je sodišče prve stopnje naslovilo vse priporočene pošiljke, ki so se vrnilo sodišču nazaj, navedel tudi ob vložitvi sodbe. Vrnjene pa so bile tudi pošiljke, ki ih je sodišče vročalo preko Sektorja za mednarodno pravno pomoč pri Ministrstvu za pravosodje, oziroma Sodišča za prekrške v Beogradu.

Vrhovno sodišče je v sodbi IV Ips 55/2017 z dne 17. 10. 2017 ugotovilo nepravilno vročanje plačilnega naloga nemškemu državljanu. V konkretnem primeru do vročitve plačilnega naloga ni prišlo, ker vročevalec nemške pošte ni imel podatka o točnem oziroma pravilnem naslovu storilca. Ker ni šlo za neuspešno vročitev zaradi razlogov na strani storilca, bi moral prekrškovni organ preveriti naslov in storilcu ponovno poskusil vročiti pisanje. Če bi se ob tem ugotovilo, da oseba na naslovu za vročanje sploh ne prebiva, ker se je odselila oziroma je na naslovu neznana, bi prekrškovni organ po prejemu vrnjenega pisanja lahko postopal

po drugem odstavku 96.a člena ZUP in plačilni nalog vročal preko oglasne deske organa in na enotnem državnem portalu e-uprava.

Glede vročanja v tujino bi bilo pričakovati več sodne prakse, kajti menim, da v praksi še vedno obstajajo dileme kako postopati v posameznih primerih.

4 ANALIZA NAČINA VROČANJA V PREKRŠKOVNIH ZADEVAH V NEMČIJI

4.1 ANALIZA PRAVNE UREDITVE VROČANJA V PREKRŠKOVNI ZADEVAH V NEMČIJI

Prekrškovni pravni red Nemčije uvršča prekrške med upravna kazniva dejanja. Pri upravnih prekrških gre za kršitve zakona, ki niso tako pomembne, da bi jih morali kaznovati s kazensko denarno kaznijo ali zaporom. O tem ali se posamezna kršitev zakona šteje kot kaznivo dejanje ali kot upravno kaznivo dejanje, določa zakonodajalec. Upravne prekrške kaznujejo upravni organi, in sicer policija, v nekateri primerih pa tudi državni tožilec. Takšna ureditev poenostavlja sam postopek o prekršku in zmanjšuje breme sodstva. Sodni nadzor pride v poštev v pritožbenem postopku, ko je zoper odločitev upravnega organa podana pritožba. Za prekršek se lahko izreče globa in stranske sankcije. Temeljni zakon, ki ureja postopek o prekršku je Zakon o upravnih prekrških (Ordnungswidrigkeiten, OWiG). V veliki meri pa se uporabljajo tudi postopkovne določbe Zakona o kazenskem postopku (Strafprozessordnung, StPO) (Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz, 2015, str. 1–2).

Če postopek o prekršku vodi upravni organ zvezne vlade, se za postopek vročanja uporabljajo določbe Zakona o upravni dostavi (Verwaltungszustellungsgesetz, VwZG), sicer pa ustrezne določbe državnega prava (prvi odstavek 51. člena OWiG).

Zakon o upravnih prekrških tudi določa, da se dokumenti sestavljeni v elektronski obliki vročajo po elektronski poti. Prav tako določa, da se kot pooblaščenec za sprejemanje pošiljk šteje zagovornik, če je izkazano pooblastilo. Pooblastilo mora biti vloženo v spis. Sodni poziv storilcu se lahko vroča samo zagovorniku, vendar mora biti storilec istočasno o tem obveščen. Storilcu se v tem primeru vroča le kopija obvestila brez uradne vročitve. Kadar se obvestilo vroči le storilcu, mora biti o tem istočasno obveščen tudi zagovornik, ki prejeme kopijo obvestila brez uradne evidence (prvi in tretji odstavek 51. člena OWiG). Kadar je pisanje vročeno več udeležencem v postopku, začne rok teči z zadnjo vročitvijo (četrti odstavek 51. člena OWiG).

Prijavo prebivališča na območju Nemčije ureja Zvezni zakon o registraciji (Bundesmeldegesetz, BMG), ki določa, da mora vsak prebivalec Nemčije pri pristojnem organu prijaviti tako imenovano primarno stanovanje oziroma primarno prebivališče. Če ima oseba več stanovanj, se za primarno stanovanje šteje tisto, v katerem preživi večino časa. Druga stanovanja se štejejo za sekundarna stanovanja oziroma sekundarno prebivališče. Oseba mora ob prijavi ali odjavi stanovanja organ, ki opravlja registracijo, obvestiti katero stanovanje naj se šteje za primarno stanovanje. Spremembo primarnega

stanovanja mora pristojnemu organu sporočiti v roku dveh tednov. To velja tudi, če gre za preselitev v sekundarno stanovanje (21. člen BMG).

V skladu s 35. členom BMG lahko od nemških organov, ki opravljajo registracijo prebivališča pridobijo določene podatke:

- javni organi v drugih državah članicah Evropske unije,
- javni organi v drugih državah pogodbenicah Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru,
- Institucije in organi Evropske unije ali
- Institucije in organi Evropske skupnosti za atomsko energijo (35. člen BMG).

VwZG v drugem odstavku 3. člena v zvezi z izvedbo vročanja napotuje na uporabo Zakona o pravnem postopku (Zivilprozessordnung, ZPO). ZPO razlikuje vročanje po uradni dolžnosti in vročanje na pobudo stranke.

Vročitev dokumentov se lahko opravi tudi ponoči, ob nedeljah in splošnih praznikih. Za takšen način vročitve mora biti ob dostavi dokumenta priloženo pisno ali elektronsko dovoljenje organa. Nočni čas zajema ure od 21:00 do 6:00 (tretji odstavek 5. člena VwZG).

Naslovniku je mogoče vročiti pisanje na katerem koli mestu, kjer se najde (177. člen ZPO).

Če ima storilec zakonitega zastopnika, se mu pisanja vročajo po zakonitemu zastopniku. Če zakoniti zastopnik ni fizična oseba, se vroča vodji organizacije. Osebna vročitev procesno nesposobni osebi ni veljavna (170, člen ZPO.)

Vročitev po pošti se lahko opravi priporočeno s povratnico in potrdilom o dostavi (174. člen ZPO). Sodišče izda zaprosilo za vročitev in fizično preda dokument, ki se vroča, vročevalcu. K dokumentu mora biti v pripravljeni obliki priložen obrazec, ki potrjuje dostavo (176. člen ZPO). Dokument se lahko vroča po pošti s priporočeno pošto z izročitvijo dokumenta ali priporočeno pošto s povratnico. Potrdilo o dostavi zadostuje za dokazilo o vročitvi. Dokument v fizični obliki se šteje za vročenega tretji dan od odpreme oziroma dostave. Če naslovnik dokaže, da dokument ni bil sprejet oziroma da je bil sprejet kasneje, fikcija vročitve ne nastopi. Če nastane dvom o pravilno opravljeni vročitvi, je dokazno breme na organu, ki je vročitev odredil. Organ mora dokazati, da je stranka upravni akt prejela in kdaj ga je prejela. Dan pošiljanja mora biti zapisan v spisu (4. člen VwZG).

Kadar vročevalec osebno izroči dokument naslovniku, ta podpiše prejemno pismo z datumom, lahko tudi s časom dostave. Datum in čas prevzema vročevalec zapiše na ovojnico dokumenta, ki se vroča. Če je bila na podlagi zakona izvedena primopredaja dokumenta, ki ni bil zaprt v ovojnico, se datum in čas dostave zapiše na samem dokumentu (prvi odstavek 5. člena VwZG).

Nadomestna vročitev se opravi, če vročevalec naslovnika ne najde na njegovem domu, v poslovnih prostorih ali v skupnostih, kjer živi. Vročevalec lahko dokument izroči:

- v primarnem stanovanju: odraslemu družinskemu članu, osebi, ki je zaposlena v družini ali odrasli osebi, ki stalno prebiva v tem stanovanju;
- v poslovnih prostorih: osebi, ki je tam zaposlena;
- v javnih prostorih: vodji oddelka ali njegovemu pooblaščenemu zastopniku (178. člen ZPO).

Vročitev je neveljavna, če se dokument izroči osebi, s katero je naslovnik v pravnem sporu (178. člen ZPO).

Če oseba neupravičeno zavrne sprejem dokumenta, vročevalec pusti dokument v stanovanju ali v poslovnem prostoru. Če to ni mogoče, se dokument vrne organu, ki je vročitev odredil. Dostava se šteje za opravljeno z datumom in časom, ko je vročevalec poskušal dokument izročiti osebi (179. ZPO).

Če se vročitev dokumenta po 178. členu ZPO ne da opraviti, se dokument pusti v hišnem predalčniku naslovnika. Vročitev se šteje za opravljeno, s časom, ko je bil dokument puščen v hišnem predalčniku. Vročevalec na ovojnico dokumenta zapiše datum dostave (180. člen ZPO).

Če vročitev po 178. in 180. členu ZPO ni mogoče opraviti, se dokument vloži v hrambo pristojnemu sodišču. O navedenem se pisno obvesti naslovnika. Pisno obvestilo se naslovniku vroča na običajen način za pošiljanje navadnih pošiljk. Če to ni mogoče, se pisno obvestilo nalepi na vrata stanovanja, poslovnih prostorov ali ustanove. Dostava dokumenta, ki je v hrambi, se šteje za opravljeno z vročitvijo pisnega obvestila. Vročevalec na ovojnici dokumenta, ki ga je potrebno vročiti, zapiše datum dostave. Dokument se na sodišču hrani 3 mesece. Če ga v tem roku naslovnik ne prevzame, se dokument vrne pošiljatelju (181. ZPO).

Potrdilo o dostavi pošiljke mora vsebovati ime osebe, ki se ji dokument pošilja in ime osebe, ki ji je bil dokument izročen (v primeru vročitve pooblaščenca mora biti pooblastilo izkazano). V primeru postopanja vročevalca po določbah 178. in 180. členu ZPO mora vročevalec navesti razlog za takšen način vročanja, v primeru postopanja po določbi 181. člena ZPO pa opombo o tem, na kakšen način je bilo vročeno pisno obvestilo. Če gre za zavrnitev dokumenta po 179. členu ZPO, mora vročevalec navesti kdo je vročitev zavrnil ter zapisati podatek o tem ali se je dokument pustil na kraju vročanja ali se je vrnil pošiljatelju. Vročevalec mora tudi navesti, da je na ovojnici dokumenta, ki ga je potrebno vročiti, zapisan dan oziroma čas dostave. Iz potrdila mora biti razviden kraj in datum dostave (po naročilu pošiljatelja tudi čas dostave) ter ime in podpis vročevalca ter podatki o pošiljatelju (182. člen ZPO).

Potrdilo o vročitvi se nemudoma vrne organu, ki je vročitev odredil, in sicer v izvirni ali elektronski obliki (3. člen VwZG).

Če se na podlagi zakonske določbe postopek na zahtevo naslovnika izvede elektronsko, se mora dokument vročati po elektronski poti. Dokument mora imeti kvalificiran elektronski podpis za prenos in zaščiten pred nepooblaščenim dostopom tretjih oseb (peti odstavek 5. člena VwZG). V primeru elektronske dostave je treba prenos začeti z obvestilom "dostava z potrditvijo prejema". V prenosu morajo biti navedeni organ pošiljatelj, ime in naslov naslovnika ter ime uradnika, ki je objavil dokument za prenos (šesti odstavek 5. člena VwZG). V upravnih postopkih je pošiljanje dokumentov v elektronski obliki pravno zavezujoče, vendar mora biti izpolnjen pogoj, da ima naslovnik odprt dostop do takšne vrste komunikacije (več Ziekow, 2013, str. 72–73).

Za dokazilo o dostavi zadostujeta prejem ter datum in podpis, ki ga je potrebno organu poslati po pošti ali v elektronski obliki. Šteje se, da je bil elektronski dokument dostavljen tretji dan potem, ko je bil poslan v elektronski nabiralnik (sedmi odstavek 5. člena VwZG).

Vročanje v tujino se opravi v skladu z mednarodno zakonodajo. Pri uspešni vročitvi v tujino lahko sodišče pozove naslovnika, da v Nemčiji imenuje pooblaščenca za sprejemanje pisanj. Če pooblaščenec ni imenovan, se vroča pisanje tujemu storilcu z navadno pošto, vročitev pa se šteje za opravljeno dva tedna po oddaji na pošti (184. člen ZPO).

Vročanje z javnim naznanilom se lahko opravi, če prejemnik ni znan in dostava zastopniku ali pooblaščenemu zastopniku ni mogoča. Javna dostava se izvede z objavo obvestila na kraju, ki ga organ običajno predvideva, ali z objavo obvestila v Zveznem listu. Šteje se, da je bil dokument vročen, če mine dva tedna od objave obvestila (10. člen VwZG).

Stranka, ki nima stalnega ali običajnega prebivališča, registriranega sedeža ali posloводства v Nemčiji, mora pooblastiti osebo za sprejem pisanj. Na zahtevo organa mora to storiti v razumnem roku. Če tega ne stori, se šteje, da je dokument vročen sedmi dan od odpreme, elektronski dokument pa tretji dan (več Kopp & Ramsauer, 2015, 356–359).

4.2 STIČNE TOČKE IN RAZLIKE MED SLOVENSKO IN NEMŠKO UREDITVIJO GLEDE VROČANJA V PREKRŠKOVNIH POSTOPKIH

V Nemškem pravnem redu je vročanje v postopku o prekršku urejeno v treh zakonih, in sicer Zakon o prekrških, Zakon o upravni dostavi in Zakon o pravdnem. V slovenskem pravnem redu pa je skoraj v celoti urejeno z enim zakonom, to je ZUP. Nekaj posebnosti pa določa ZP-1, in sicer kdo je dolžan pisanja vročiti in komu se vročajo pisanja.

V obeh pravnih redih je prijava prebivališča urejena s posebnim zakonom. V nemškem pravnem redu se kot naslov za vročanje lahko prijavi le gospodinjstvo, kjer oseba preživi

pretežno časa oziroma ima tam dom. Ureditev prijave naslova za vročanje v Sloveniji ni omejeno na gospodinjstvo, kjer oseba preživi pretežno časa. Oseba lahko kot naslov za vročanje prijavi začasno prebivališče, kjer ni nujno, da je stalno nastanjena, vendar pa mora poskrbeti za prevzem pošiljk.

Tabela 1: Primerjava slovenske in nemške ureditve vročanja v postopku o prekršku

Element obravnave	Element obravnave je urejen podobno	Element obravnave je urejen različno
Kraj vročanja	x	
Čas vročanja	x	
Postopek vročanja po elektronski poti	x	
Postopek vročanja po poštni poti		x
Vročanje zakonitemu zastopniku	x	
Vročanje zagovorniku	x	
Fikcija vročitve		x
Odklonitev prejema pisanja	x	
Vročanje v tujino	x	
Skupaj	7	2

Vir 1: OWiG, VwZG, ZPO, ZUP, ZP-1

V obeh pravnih sistemih se vročitev praviloma opravi v stanovanju oziroma tam kjer je naslovnik zaposlen. Prav tako je v obeh pravnih sistemih bistveno, da naslovnik prevzame dokument, ne glede na to, kjer se nahaja. Pravni osebi se v obeh sistemih vroča na naslovu registracije.

Čas vročanja: V obeh pravnih sistemih se lahko izjemoma vročitev opravi ob nedeljah in praznikih.

Postopek vročanja po elektronski poti: V Sloveniji organ opravi vročitev po elektronski poti, če pošlje stranka vlogo za začetek postopka v elektronski obliki ali kadar stranka med postopkom izrazi voljo, da želi vročitev dokumentov v varni elektronski predal oziroma v primerih, ko zanesljivo ugotovi, da ima naslovnik varni elektronski predal (drugi odstavek 83. člena ZUP). Podobno ureditev elektronskega vročanja določa nemški VwZG. Če se na podlagi zakonske določbe postopek na zahtevo naslovnika izvede elektronsko, se mora dokument vročati po elektronski poti. Dokument mora imeti kvalificiran elektronski podpis

za prenos in zaščiten pred nepooblaščenim dostopom tretjih oseb (peti odstavek 5. člena VwZG).

Postopek vročanja po poštni poti: Nemški način vročanja po poštni poti se nekoliko razlikuje od slovenskega. Posebnost nemškega poštnega vročanja je potrdilo o dostavi poštna pošiljke, ki je napisano vnaprej določenem obrazcu. Gre za potrdilo, ki je podobno sporočilu o prejetem pismu, kot ga poznamo v Slovenji, vendar nemško potrdilo o dostavi dokumenta vsebuje bolj natančne podatke o samem poteku vročanja. Pri nemškem sistemu vročanja se čas vročitve zaznamuje na sam dokument ali ovojnico. V Nemčiji pusti vročevalec v hišnem predalčniku dokument s pripetim obvestilom o dostavi, v Sloveniji pa se v hišnem predalčniku pusti le sporočilo o prejetem pismu, pošiljko pa lahko naslovnik prevzame na pošti. Posebnost nemškega načina vročanja je, da se lahko dokument pod posebnimi pogoji izroči v hrambo sodišču, kjer ga lahko naslovnik prevzame. V Slovenji lahko organ izjemoma povabi naslovnika, da prevzame dokument, če to zahteva narava in pomen dokumenta, ki ga je potrebno vročati.

Vročanje zakonitemu zastopniku in zagovorniku: V postopku o prekršku obeh držav se storilec, ki imajo zakonitega zastopnika, pisanja vročajo le njenemu zakonitemu zastopniku. Po nemškem sistemu se sicer sodni poziv vroča samo zagovorniku, vendar mora biti storilec istočasno o tem obveščen. Storilcu se vroča le kopija obvestila brez uradne vročitve. Glede na to, da sta oba seznanjena s postopkom, menim, da je ureditev vročanja zagovorniku podobna slovenski.

Fikcija vročitve: Po nemškem pravnem redu nastopi fikcija vročitve tretji dan od dneva dostave pošiljke. V Sloveniji pa 16 dan, ko je bilo sporočilo o prejetem pismu puščeno v nabiralniku ali drugem mestu.

Odklonitev prejema pisanja: Postopanje v primeru odklonitve prejema pisanja je podobno urejeno v obeh pravnih sistemih. Tako ZUP kot ZPO določata, da v primeru, če naslovnik noče prevzeti dokumenta brez zakonitega razloga, vročevalec pusti dokument v stanovanju ali v poslovnem prostoru. Vročitev pisanja se šteje za opravljeno z dnem, ko je vročevalec poskušal dokument izročiti osebi.

Vročanje v tujino: Obe državi morata pri vročanju v tujino ravnati v skladu z mednarodno zakonodajo.

Če povzamem, torej vidimo, da sta ureditvi zelo primerljivi, je pa v nemškem sistemu opaziti več prilagodljivosti, kar bi lahko bil vzor tudi za bodočo slovensko zakonodajo.

5 ŠTUDIJA VROČANJA V POSTOPKU IZVRŠEVANJA DELA V SPLOŠNO KORIST

V postopku o prekršku predstavlja delo v splošno korist enega od alternativnih načinov izvršitve izrečene globe in odmerjenih stroškov postopka, saj terjatev do storilca preneha, če ta delo uspešno opravi (Selinšek, 2016, str. 66).

5.1 INSTITUT DELA V SPLOŠNO KORIST

V slovenski postopek o prekršku je bil institut dela v splošno korist uveden leta 2003. Institut se je sprva imenoval oprava nalog v splošno korist ali korist samoupravne lokalne skupnosti. S sprejetjem Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o prekrških (ZP-1J, Uradni list RS, št. 32/16) se je spremenilo njegovo poimenovanje v delo v splošno korist. Prav tako so bili z novelo ZP-1J na novo oblikovani kriteriji, ki jih mora storilec izpolniti, da mu lahko sodišče odobri delo v splošno korist (Selinšek, 2016, str. 66).

Namen instituta je, da se storilcu, ki zaradi svojega premoženjskega stanja oziroma zmožnosti za plačilo, ne more plačati izrečene globe in odmerjenih stroškov postopka, omogoči poravnava terjatve v obliki oprave dela v splošno korist (prvi odstavek 19.a člena ZP-1). Če storilec delo v splošno korist opravi v obsegu ur, ki jih na podlagi zakona s sklepom določi sodišče, se izrečena globa in odmerjeni stroški postopka ne izterjajo (peti odstavek 19.a člena ZP-1). Delo v splošno korist se opravlja le v okviru izbranih izvajalskih organizacij, na primer dom starejših občanov, osnovna šola, centri za socialno delo in knjižnice. Zakon o probaciji (ZPro, Uradni list RS, št. 27/2017) določa, da je lahko izvajalska organizacija vsaka pravna oseba v Republiki Sloveniji, ki opravlja humanitarne ali komunalne dejavnosti, dejavnosti s področja varstva narave ali druge dejavnosti v javnem interesu, pri čemer velja, da svoje dejavnosti ne sme izvajati izključno zaradi pridobivanja dobička (četrti odstavek 23. člena ZPro).

Pred novelo ZP-1J je bil institut dela v splošno korist urejen v določbi 19. člena ZP-1, ki je sicer določala institut uklonilnega zavora. Uklonilni zavor se je uporabljal kot sredstvo za prisilo storilca k plačilu globe. Postopek uklonilnega zavora je nastopil po izteku roka za plačilo izrečne globe in še pred začetkom postopka prisilne izterjave neplačane globe (Selinšek, 2016, str. 73). O uklonilnem zavoru je odločalo sodišče po uradni dolžnosti ali na predlog prekrškovnega organa. Če je bila globa izrečena s plačilnim nalogom, se uklonilni zavor ni mogel izreči. Prav tako se ni mogel izreči pred pravnomočnostjo odločbe o prekršku (Neffat, 2005). Z izvršitvijo uklonilnega zavora ni prenehala obveznost plačila globe. Storilec je bil kljub prestanemu uklonilnemu zavoru še vedno dolžan plačati terjatev. Če globe ni plačal, je sledil postopek prisilne izterjave. Institut uklonilnega zavora je bil leta 2014 odpravljen z ustavno odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije številka U-I-12-22 z

dne 11. 12. 2014 (Uradni list RS., št. 92/2014). Z novelo ZP-1J je bil uveden nov institut, to je nadomestni zapor. Z razliko od uklonilnega zapora, namen tega instituta ni v prisili storilca k plačilu globe. Pri nadomestnem zaporu gre za spremembo neplačane in neizterljive globe v zapor, njegova bistvena značilnost pa je, da obveznost plačila globe po prenehanju zapora ugasne (Selinšek, 2016, str. 73).

Sprva se je po takrat veljavni določbi 19. člena ZP-1 institut imenoval oprava naloge v splošno korist ali korist samoupravne lokalne skupnosti (v nadaljevanju: naloge v splošno korist). Z opravo naloge v splošno korist je bilo mogoče nadomesti le plačilo izrečene globe, ne pa tudi odmerjenih stroškov postopka. Če storilec v roku ni plačal stroškov postopka, je prekrškovni organ ali sodišče po nastopu izvršljivosti odločbe, terjatev iz naslova stroškov postopka nemudoma predal v izvršitev pristojnemu organu. Pred odpravo instituta uklonilnega zapora na podlagi takrat veljavnih določb ZP-1J prav tako ni bilo mogoče z opravo naloge v splošno korist nadomestiti plačila globe, ki je bila storilcu izrečena s plačilnim nalogom. Takratno stališče Vrhovnega sodišča RS v sodbi IV Ips 27/2008 z dne 15. 4. 2008 je bilo, da bi se z možnostjo nadomestitve plačila globe, izrečene s plačilnim nalogom, z opravo naloge v splošno korist, podaljšal sam postopek. Tako bi se izničil cilj hitrega postopka, ki usmerjen k temu, da storilec čim prej plača globo. Sodišče se je v sodbi oprlo na dejstvo, da je hitri postopek o prekršku tudi zasnovan tako, da se čim hitreje konča (več v sodbi IV Ips 27/2008 z dne 15. 4. 2008). Po predhodni ureditvi se je tako brez opozorila izvedel postopek prisilne izterjave pri pristojnem organu, če storilec v roku ni plačal globe, izrečene s plačilnim nalogom.

Po sedanji ureditvi prekrškovnega prava je institut dela v splošno korist urejen v določbah 19.a člena in 202.c člena ZP-1. Na podlagi navedenih določb lahko storilec z delom v splošno korist nadomesti tako plačilo globe kot tudi plačilo stroškov postopka, vendar pod pogojem, da znašajo najmanj 300 evrov. Mejni znesek 300 evrov je zakonodajalec določil iz razlogov ekonomičnosti in smotrnosti, saj sta odreditev in organizacija dela v splošno korist časovno in stroškovno zahtevna. Za izpolnitev tega zakonskega kriterija je pomembno, da izrečena globa in odmerjeni stroški postopka izvirajo iz enega samega postopka oziroma ene same odločbe, to je plačilni nalog, odločba prekrškovnega organa ali sodba sodišča. Mejni znesek 300 evrov se lahko doseže tudi z enotno globo, izrečeno z eno odločbo za več prekrškov s steku. Ne upošteva pa se, če je mejni znesek 300 evrov dosežen z globami in stroški postopka, ki so izrečeni oziroma odmerjeni z več akti o prekršku (Selinšek, 2016, str. 66–67). ZP-1 med vsebinske sestavine odločbe prekrškovnega organa, plačilnega naloga in sodbe sodišča določa tudi opozorilo o možnosti za nadomestitev plačila globe in stroškov postopka z delom v splošno korist (56. in 57. člen ZP-1). V pouku o tej pravici je storilec obveščen tudi o pogoju, da je mejni znesek, ki se nadomešča najmanj 300 evrov.

Institut je namenjen le fizičnim osebam, torej storilcu prekrška oziroma odgovorni osebi pravne osebe. Globa in stroški postopka, ki so izrečeni pravni osebi, se ne morejo nadomestiti z opravo dela v splošno korist, kajti odobritev dela v splošno korist je vezana na izpolnitev kriterija upravičenosti do brezplačne pravne pomoči, ki lahko pripada le fizični osebi. Takšno stališče je zavzelo tudi Višje sodišče v Ljubljani v sklepu VSL PRp 406/2016 z dne 6. 1. 2017.

5.2 ANALIZA POSTOPKA IZVRŠEVANJA DELA V SPLOŠNO KORIST

Postopek nadomestitve plačila globe in stroškov postopka z delom v splošno korist je podrobneje urejen v določbi 202.c člena ZP-1. Postopek se prične v vložitev predloga storilca, ki mu je bila izrečena globa in odmerjeni stroški postopka. Storilec lahko takšen predlog vložijo pri organu, ki je izdal odločbo o prekršku, in sicer najkasneje do poteka roka za plačilo (prvi odstavek 19.a člena ZP-1). V predlogu mora biti navedena številka odločbe, na katero se predlog nanaša, dejstva, s katerimi se utemeljuje upravičenost do dela v splošno korist in lastnoročni podpis vlagatelja. Predlog, ki je vložen pri prekrškovnemu organu, mora prekrškovni organ skupaj z odločbo, na katero se predlog nanaša, nemudoma posredovati v obravnavo pristojnemu sodišču (prvi odstavek 202.c člena ZP-1). Odločanje o predlogu za nadomestitev plačila globe in stroškov postopka z delom v splošno je v izključni pristojnosti okrajnega sodišča, na območju katerega ima storilec prijavljeno stalno ali začasno prebivališče. Kadar se pristojnosti ne da določiti ali če storilec nima stalnega oziroma začasnega prebivališča v Republiki Sloveniji, je pristojno sodišče, ki je o prekršku odločilo na prvi stopnji (tretji odstavek 214. člena ZP-1). Če je predlog nepopoln, sodišče najprej storilca pozove, da ga dopolni. V pozivu mora biti določen rok, v katerem lahko storilec predlog dopolni in opozorilo o posledicah, ki bodo nastopile, če predloga v roku ne bo dopolnil. Nepopoln predlog sodišče s sklepom zavrže (drugi odstavek 202.c člena ZP-1).

Sodišče najprej opravi predhodni preizkus predloga. V tem postopku sodišče ugotovi ali je predlog vložen pravočasno, torej najkasneje do poteka roka za plačilo. Prav tako preveri ali je izpolnjen kriterij, da znaša predlagani znesek plačila, ki se nadomešča z delom v splošno korist najmanj 300 evrov. Če je predlog vložen prepozno, ali pa je nedovoljen, ga sodišče s sklepom zavrže. Zoper takšen sklep lahko storilec v roku petnajst dni od vročitve sklepa vložijo pritožbo. O pritožbi odloča višje sodišče, odločiti pa mora v petnajstih dneh od prejema spisa (drugi odstavek 202.c člena ZP-1).

Če je predlog pravočasen in dovoljen, sodišče izvede postopek ugotavljanja premoženjskega stanja storilca, na podlagi katerega odloči o utemeljenosti predloga.

Premoženjsko stanje storilca se ugotavlja na podlagi sledečih zakonov:

- Zakon o brezplačni pravni pomoči (ZBPP, Uradni list RS, št. 48/01-ZBPP, 50/04-ZBPP-A, 96/04-ZBPP-UPB1, 23/08-ZBPP-B, 47/09 Odl. US: U-I-54/06-32, 45/12 Odl. US: U-

I-125/10-9, 15/14 Odl. US: U-I-253/13-8, 18/14 Odl. US: U-I-161/12-16, 19/15-ZBPP-C);

- Zakon o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre, Uradni list RS, št. 61/10-ZSVarPre, 40/11-ZSVarPre-A, 14/13-ZSVarPre-B, 99/13-ZSVarPre-C, 90/15-ZSVarPre-D, 88/16-ZSVarPre-E, 29/18 Odl. US: U-I-110/15-22, 31/18-ZSVarPre-F, 73/18-ZSVarPre-G);
- Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS, Uradni list RS, št. 62/10-ZUPJS, 40/11-ZUPJS-A, 14/13-ZUPJS-B, 99/13-ZUPJS-C, 57/15-ZUPJS-D, 90/15-ZUPJS-E, 38/16 Odl. US: U-I-109/15-14, 51/16 Odl. US: U-I-73/15-28, 88/16-ZUPJS-F, 75/17-ZUPJS-G, 77/18-ZUPJS-H, 47/19-ZUPJS-I).

Sodišče lahko v tej fazi postopka izvede tudi narok za zaslišanje storilca (tretji odstavek 202.c člena ZP-1). V praksi ugotavljamo, da v postopku nadomestitve plačila z delom v splošno korist načeloma ne izvaja narokov za zaslišanje storilca, ker bi to vplivalo tudi na časovni potek drugih postopkov. Če je potrebno pridobiti dokazila o premoženjskem stanju storilca in njegove družine, sodišče največkrat v skladu s tretjim odstavkom 202.c člena ZP-1 pozove storilca k pisni dopolnitvi predloga.

Po kriteriju iz drugega odstavka 19.a člena ZP-1 se nadomestitev plačila globe in stroškov postopka z delom v splošno korist lahko odobri le storilcu, ki bi bil upravičen do redne brezplačne pravne pomoči. Na podlagi slednje določbe sodišče pri ugotavljanju tega materialne pogoja smiselno uporablja določbe ZBPP. ZBPP v 13. členu določa, da je do brezplačne pravne pomoči upravičena oseba, katere materialni položaj oziroma materialni položaj njene družin, je takšen, da brez škode za svoje socialno stanje in socialno stanje svoje družine ne bi zmogla stroškov sodnega postopka oziroma stroškov nujenja pravne pomoči (prvi odstavek 13. člena ZBPP). Po tej določbi se šteje, da je socialno stanje prosilca in njegove družine zaradi stroškov sodnega postopka oziroma stroškov nujenja pravne pomoči ogroženo, če mesečni dohodek prosilca (lastni dohodek) oziroma mesečni povprečni dohodek na člana družine (lastni dohodek družine) ne presega višine dveh osnovnih zneskov minimalnega dohodka, ki je določen v 8. členu ZSVarPre (drugi odstavek 13. člena ZBPP).

Sodišče ugotavlja materialni položaj storilca in njegove družine na način, ki je določen v predpisu ZSVarPre, na katerega napotuje določba 14. člena ZBPP. Materialni položaj sodišče ugotavlja na enak način kot center za socialno delo v postopku o upravičenosti stranke do denarne socialne pomoči. Sodišče zato pri storilcu, ki je upravičen do te socialno varstvene pravice, materialnega položaja na podlagi dodatnih dokazil ne ugotavlja. Dejstvo je, da bi bil takšen storilec tudi upravičen do brezplačne pravne pomoči, če bi zaprosil zanjo, zato se šteje, da je upravičen tudi do nadomestitve plačila z delom v splošno korist (Cuder, Blažič idr., 2020, str. 104). Materialni položaj se ugotavlja glede na dohodke in premoženje

storilca ter dohodke in premoženje oseb, ki se po določbi 10. člena ZUPJS upoštevajo poleg njega (na primer zakonec, otroci) (11. člen ZSVarPre).

Sodišče ob smiselni uporabi 20. člena ZBPP dostopa do zbirk podatkov, ki jih potrebuje za ugotavljanje materialnega položaja na podlagi vpogleda v urade evidence.

Sodišče vpogleda v:

- bazo podatkov Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS),
- evidenco Finančne uprave Republike Slovenije o obdavčljivih dohodkih fizičnih oseb (FURS),
- bazo Klirinško depotne družbe d.d. ... (več v Cuder, Blažič idr., 2020, str. 105–106).

Pri ugotavljanju dohodkovnega pogoja se upoštevajo povprečni mesečni dohodki in prejemi, ugotovljeni za obdobje treh koledarskih mesecev pred mesecem vložitve predloga za nadomestitev plačila z delom v splošno korist (20. člen ZSVarPre). Dohodke in prejeme, ki se upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja, določa 12. člena ZUPJS. Na podlagi te določbe se upoštevajo plače, pokojne, dohodki iz študentskega dela, preživnine itd. Zmanjšanje lastnega dohodka je po določbah ZSVarPre možno za izplačilo preživnine, ni pa predvideno zmanjšanje lastnega dohodka zaradi zneskov življenjskih stroškov ali kreditnih obveznosti. Takšno stališče je zavzelo tudi Upravno sodišče RS v sodbi IV U 131/2017-11 z dne 30. 8. 2017.

Premoženjski pogoj se ugotavlja na podlagi smiselne uporabe določbe 27. člena ZSVarPre. Ob upoštevanju te določbe do nadomestitve plačila z delom v splošno korist ni upravičen storilec, katerega premoženje dosega ali presega višino 48 osnovnih zneskov minimalnega dohodka, določenega po 8. členu ZSVarPre. Po navedeni določbi je izjemoma do dela v splošno korist upravičen storilec, ki ima v lasti nepremičnino oziroma nepremičnine, katere vrednost oziroma katerih skupna vrednost presega višino 48 osnovnih zneskov minimalnega dohodka, ne presega pa višine 50.000 evrov in za katero je mogoče sklepati, da si s to nepremičnino oziroma s temi nepremičninami preživetja začasno ne more zagotoviti zaradi okoliščin, na katere ne more vplivati (npr. nasilje v družini) (27. člen ZSVarPre).

Kadar sodišče glede na ugotovljeni materialni položaj storilca ugotovi, da predlog za nadomestitev plačila globe in stroškov postopka ni utemeljen, ga s sklepom zavrne. Zoper takšen sklep ima storilec pravico do pritožbe, ki jo lahko vloži v roku petnajst dni od vročitve sklepa. O pritožbi odloča višje sodišče, odločiti pa mora v petnajstih dneh od prejema spisa (drugi odstavek 202.c člena ZP-1).

Za odobritev dela v splošno korist mora storilec izpolnjevati tako dohodkovni pogoj kot tudi premoženjski pogoj. Sodišče odobri delo v splošno korist s sklepom, v katerem določi število

ur dela, ki jih mora storilec opraviti in rok za opravo tega dela (četrti odstavek 202.c člena ZP-1). Obseg ur dela v splošno korist se določi tako, da se za vsakih začetih 10 evrov globe in stroškov postopka določi eno uro dela. Obseg ur dela je zakon omejil, in sicer se lahko storilcu odredi delo za najmanj 30 ur in največ 400 ur. Delo mora storilec opraviti v roku najmanj šestih mesecev (tretji odstavek 19.a člena ZP-1). Pri določitvi števila ur dela v splošno korist lahko sodišče ob upoštevanju delovne zmožnosti storilca, njegovih osebnih razmer ali drugih okoliščin odloči, da se število zviša ali zniža za največ eno tretjino, če za to obstajajo utemeljeni in upravičeni razlogi, vendar ne na manj kot 30 in več kot 400 ur (četrti odstavek 19.a člena ZP-1). Zoper sklep o ugoditvi ni pritožbe (četrti odstavek 202.c člena ZP-1). V sklepu mora biti storilec tudi poučen o posledicah ravnanja, če se ne odzove vabilu pristojnega organa na razgovor v zvezi z opravo dela v splošno korist oziroma dela ne opravi v celoti (šesti in sedmi odstavek 202.c člena ZP-1).

Storilec, ki po določbi 19.a člena ZP-1 ne predlaga nadomestitev plačila globe z delom v splošno korist, lahko skladno s četrtim odstavkom 192.a člena ZP-1 to stori v postopku za odreditev nadomestnega zapora. V tej fazi postopka se lahko nadomesti le plačilo globe. Glede na to, da je predlog vložen v postopku, ki nastopi po neuspešni izterjavi neplačanih glob, se šteje, da storilec izpolnjuje dohodkovne in premoženjske kriterije za opravo dela v splošno korist, zato sodišče v tem primeru ne ugotavlja njegovega premoženjskega stanja (prvi odstavek 192.b člena ZP-1). Če je predlog pravočasen, sodišče predlogu storilca s sklepom ugotovi in ga pošlje v izvrševanje pristojnemu organu, probacijski enoti.

Pred novelo ZP-1J je bil postopek za izdajo sklepa o odobritvi dela v splošno korist bolj zapleten. Sodišče je po tem, ko je ugotovilo utemeljenost predloga storilca, pozvalo pristojni center za socialno delo, da je na podlagi razgovora s storilcem izbral primerno izvajalsko organizacijo, ki bi storilcu omogočila delo v splošno korist. Sklep je sodišče lahko izdalo šele po prejemu obvestila centra za socialno delo o izbrani izvajalski organizaciji. Izbrana izvajalska organizacija je morala biti navedena v izreku sklepa. V praksi je to podaljšalo sam postopek, predvsem v primeru, če je bila storilcu naknadno iz opravičljivih razlogov izbrana nova organizacija, saj je moralo sodišče v tem primeru s sklepom popraviti prvoten sklep o ugoditvi, in sicer v delu o izbrani izvajalski organizaciji.

Novela ZP-1J rešila ta problem, saj je glede izbire izvajalske organizacije ukinila predhodno usklajevanje sodišča s pristojnim centrom za socialno delo (Selinšek, 2016, str. 69).

Pred sprejetjem Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij (ZIKS-1G, Uradni list RS, št. 11/18) je bila izvršitev dela v splošno korist v pristojnosti centra za socialno delo, ki je deloval na območju stalnega ali začasnega prebivališča storilca. S sprejetjem novele ZIKS-1G se je pristojnost za izvršitev dela v splošno korist na podlagi sklepa sodišča, s katerim je ugodilo predlogu storilca, prenesla na probacijske enote (130. člen ZIKS-1G). Probacijske enote kot organizacijske enote uprave za probacijo delujejo na

območju Ljubljane, Maribora, Celja, Kopra in Novega mesta. Med nalogami, ki jih izvajajo spada tudi organizacija, vodenje in nadzor izvrševanja dela v splošno korist (9. člen ZPro).

V sklepu o odobritvi dela v splošno korist je storilec poučen o tem, da bo postopek izvrševanja dela v splošno korist določen v dogovoru s svetovalcem probacijske enote in izvajalske organizacije. Probacijska enota najpozneje v osmih dneh od prejema sklepa sodišča pozove storilca, da se zgleda na razgovoru v zvezi z opravo dela v splošno korist. V pozivu je storilec opozorjen na svoje obveznosti in o možnih posledicah, ki bodo nastopile, če se razgovora na bo udeležil (prvi odstavek 12. člena ZPro). Na razgovoru se storilcu izbere izvajalska organizacija, v kateri bi lahko opravil delo v splošno korist. Pri izbiri izvajalca dela v splošno korist se upošteva osebne lastnosti osebe, okoliščine, zdravstveno stanje, morebitno zaposlenost. Pred nastopom dela mora storilec opraviti zdravniški pregled (13. člen Pravilnika o izvrševanju probacijskih nalog). Če storilec delo v splošno korist uspešno opravi, se izrečena globa in stroški postoka ne izterjajo (5. odstavek 19.a člena ZP-1).

Če se storilec brez opravičljivega razloga ne zgleda na razgovoru, sodišče na podlagi obvestila probacijske enote ustavi postopek izvrševanja dela v splošno korist, neplačana terjatev pa se izterja. Zoper takšen sklep je dovoljena pritožba, o kateri odloča višje sodišče (sedmi odstavek 202.c člena ZP-1).

Moje delo sodniške pomočnice vključuje tudi pripravo osnutkov sklepov v zvezi z delom v splošno korist. Glede na več letno prakso menim, da je sam postopek dela v splošno korist po noveli ZP-1J bolj jasno določen. Manj pregledna so le pravila o ugotavljanju materialnega položaja storilca, saj se premoženjsko stanje storilca ugotavlja na podlagi določb treh različnih zakonov.

5.3 PROBLEMATIKA VROČANJA V POSTOPKU IZVRŠEVANJA DELA V SPLOŠNO KORIST

Sklep sodišča o odobritvi dela v splošno korist, zoper katerega ni pritožbe, se vroči storilcu in pristojni probacijski enoti (četrti odstavek 202.c člena ZP-1), ki sklep izvrši.

Po prejemu sklepa probacijska enota pošlje vabilo storilcu na razgovor v zvezi z opravljanem dela v splošno korist in izbire izvajalske organizacije, ki bi opravo dela omogočila. Z namenom oprave pravilne vročitve vabila, sodišče posreduje probacijski nalogi vse potrebne podatke, torej naslov, ki ga je storilec navedel v vlogi, kot tudi druge naslove, če so mu znani. Prav tako je probacijska enota obveščena o tem, če ima storilec v postopku zagovornika.

ZPro v drugem odstavku 12. člena določa: »Če se oseba v osmih dneh od dneva, ko je bila pozvana na probacijsko enoto, ne zgleda ali ne sporoči upravičenih razlogov za svoj izostanek, ali če ji poziva na zglasitev ni bilo mogoče vročiti na naslovu, ki ga je dala organu, ki zahteva izvrševanje

probacijske naloge, probacijska enota o tem obvesti organ, ki zahteva izvrševanje probacijske naloge in je izrekel sankcijo.« (drugi odstavek 12. člena ZPro).

V postopku probacije je ZPro specialni zakon, zato glede na navedeno določbo zadostuje, da probacijska enota vroča poziv storilcu s poštnim (priporočenim) vročanjem. Če je vročitev neuspešna, probacijska enota ni dolžna opravljati poizvedbe o drugih naslovih storilca, vendar le obvesti sodišče, da se storilec na razgovoru ni zglasil (Cuder, Blažič idr. 2020, str. 112).

Problematika takšnega načina vročanja se je v praksi pokazala v primerih, ko se storilec ni nahajal na naslovu, ki ga je sporočil sodišču. Sodišče v teh primerih po določbah ZP-1 ni moglo ustaviti postopka, saj vročanje z mednarodno povratnico z oznako A. R. ne zagotavlja dokazila v obliki sporočila o prispelem pismu kot pri ZUP, s katerim se dokazuje, da je storilec vabilo dejansko prejel. Ker je naloga sodišča, da zagotovi storilcu možnost sodelovati v postopku, je moralo pred odločitvijo o ustavitvi postopka dela v splošno korist, ugotoviti ali je storilec poziv dejansko prejel. Takšno postopanje pa je le podaljšalo celoten postopek, saj so bili ti primeri pogosti.

V zvezi z navedeno problematiko pri svojem delu ugotavljam, da sta Okrajno sodišče v Ljubljani in Probacijska enota v Ljubljani rešila težavo in probacijska enota pri pošiljanju poziva storilcu postopa po določbah ZUP.

V postopku izvrševanja dela v splošno korist pa opozarjam na še vedno obstoječo problematiko, in sicer v zvezi z vročanjem sklepov oziroma pozivov storilcem, ki imajo prijavljeno le zakonsko prebivališče. Nekateri storilci poleg tega naslova, ki po določbi 25. člena ZPPreb-1 ne more biti naslov za vročanje, sodišču ne sporočijo drugega naslova, na katerem so dosegljivi oziroma sodišče s podatkom o drugem naslovu ne razpolaga. V teh primerih se sodna pisanja vročajo preko detektiva ali izvršitelja. Če gre še vedno za neuspešno vročitev, pa se nato vroča z javnim naznanilom. Glede na določbo 12. člena ZPro pa se takšnega načina vročanja probacijska enota ni dolžna posluževati, kar bo zopet vplivalo na sam potek odločanja sodišča in posledično na podaljšanje postopka.

6 EMPIRIČNA ANALIZA VROČANJA V SLOVENSKI PREKRŠKOVNI PRAKSI

Z analizo odločb slovenske sodne prakse sem želela ugotoviti, katera določila ZUP, ki urejajo področje vročanja v postopku o prekršku, so najbolj pogost predmet obravnave v sodnih odločbah Višjih sodišč RS, Vrhovnega sodišča RS in Ustavnega sodišča RS. V raziskavi sem analizirala odločbe, ki so bile izdane v obdobju od 2014 do junija 2020. Skupaj je bilo obravnavanih predvidoma okoli 50 odločb na vsaki stopnji odločanja. Pri analizi odločb Ustavnega sodišča RS se nisem omejila z letom izdaje za določeno obdobje.

Tabela 2: Tabela 2: Odločbe glede na element obravnave v zvezi z uporabo določil ZUP v postopku o prekršku

ELEMENT OBRAVNAVE	Odločbe Višjih sodišč RS	Odločbe Vrhovnega sodišča RS	Odločbe Ustavnega sodišča RS	Število odločb
Fikcija vročitve	VSK sklep PRp 5/2014 z dne 16. 1. 2014	Sodba IV Ips 36/2012 z dne 17. 2. 2015		9
	VSC sklep EPVDp 23/2015 z dne 10. 3. 2015	Sodba IV Ips 18/2019 z dne 15. 10. 2019		
	VSM sklep EPVDp 37/2015 z dne 11. 3. 2015			
	VSK sklep EPVDp 15/2015 z dne 1. 6. 2015			
	VSL sklep PRp 223/2016 z dne 20. 10. 2016			
	VSL sklep PRp 246/2016 z dne 10. 11. 2016			
Vročanje po pooblaščenju	VSC sklep EPVDp 25/2014 z dne 1. 4. 2014	Sodba IV Ips 144/2013 z dne 21. 1. 2014		8
	VSC sklep EPVDp 21/2014 z dne 24. 3. 2014	Sodba IV Ips 70/2015 z dne 17. 11. 2015		
	VSC sklep EPVDp 2/2018 z dne 16. 1. 2018			
	VSL sklep EPVDp 89/2019 z dne 4. 7. 2019			
	VSC sklep EPVDp 95/2019 z dne 4. 7. 2019			
Vročanje v tujino	VSK sodba PRp 88/2014 z dne 11. 9. 2014	Sodba IV Ips 55/2017 z dne 17. 10. 2017		2
Vročanje na naslov za vročanje	VSC sklep PRp 211/2014 z dne 24. 2. 2015			1
Vročanje državnim organom, organom samoupravnih lokalnih skupnosti, pravnim osebam in fizičnim osebam, registriranim za opravljanje dejavnosti	VSL sklep PRp 298/2016 z dne 12. 1. 2017		Up-436/2015 z dne 22. 3. 2017	2
Vročanje določenim osebam	VSC sklep EPVDp 40/2015 z dne 17. 4. 2015			1
Pomote pri vročanju	VSC sklep EPVDp 97/2017 z dne 1. 12. 2017			1
Vročanje z javnim naznanilom		Sklep IV Ips 19/2019 z dne 11. 7. 2019	Up-1128/2005 z dne 9. 10. 2006	2

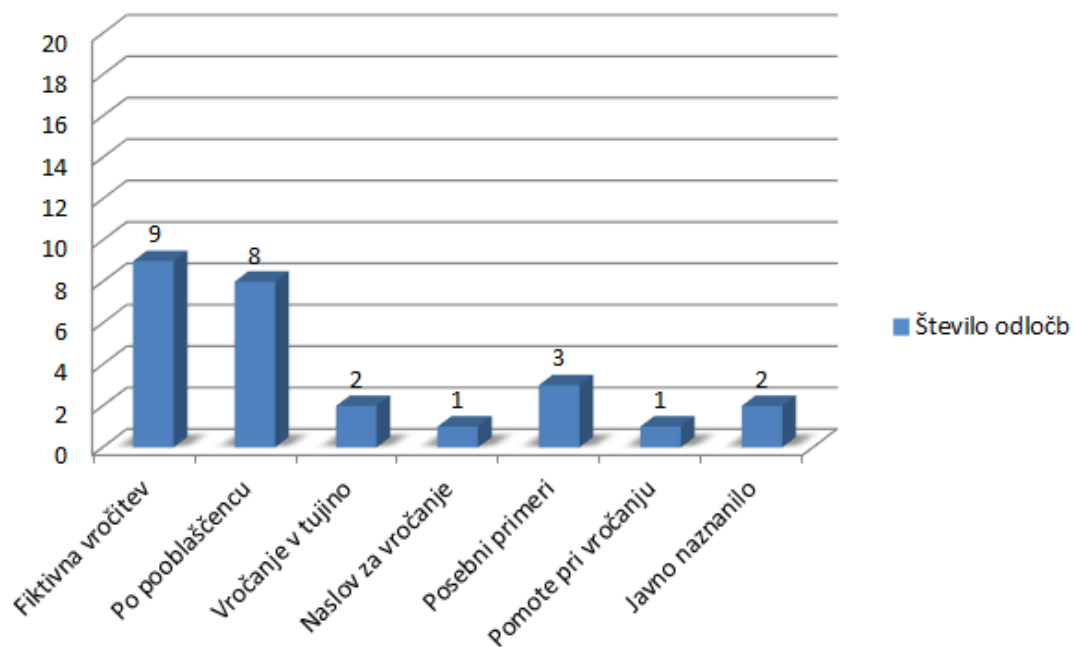
Vir 2: Vir 2: Portal sodne prakse Višjih sodišč RS, Vrhovnega sodišča RS in Ustavnega sodišča RS

Iz tabele 1 je razvidno, da je bilo v zvezi z uporabo instituta vročanja po določbah ZUP v prekrškovnih zadevah v obdobju od leta 2014 do junija 2020 izdanih skupno 25 odločb, od tega je eno odločbo izdalo Ustavno sodišče RS, šest Vrhovno sodišče RS in osemnajst Višja sodišča RS. Pri analizi odločb Ustavnega sodišča RS se nisem omejila z letom izdaje za določeno obdobje, zato je bila ena od analiziranih odločb izdana leta 2006. Na ravni odločb višjih sodišč je največ odločb izdalo Višje sodišče v Celju, sledi Višje sodišče v Ljubljani, najmanj pa Višje sodišče v Kopru in Višje sodišče v Mariboru.

Odločbe sem analizirala glede na posamezni element obravnave: fiktivna vročitev; vročanje zakonitemu zastopniku in pooblaščenju; vročanje v tujino; vročanje na naslov za vročanje;

vročanje državnim organom, organom samoupravnih lokalnih skupnosti, pravnim osebam in fizičnim osebam, registriranim za opravljanje dejavnosti; vročanje določenim osebam; pomote pri vročanju in vročanje z javnim naznanilom. Pri grafičnih predstavitvah sem element obravnave v zvezi z vročanjem državnim organom, organom samoupravnih lokalnih skupnosti, pravnim osebam in fizičnim osebam, registriranim za opravljanje dejavnosti ter vročanje določenim osebam, zaradi lažje preglednosti, združila v element imenovan posebni primeri. Glede na vsebino v Tabeli 1 navedenih odločb gre v posebnih primerih za vprašanje v zvezi z pravilnim vročanjem županu, pravni osebi in osebi, ki ji je bila odvzeta prostost.

Grafikon 1: Odločbe Višjih sodišč RS, Vrhovnega sodišča RS in Ustavnega sodišča RS glede na element obravnave v zvezi z uporabo določil ZUP v postopku o prekršku

Vir 3: Podatki iz Tabele 1

Iz grafikona 1 je razvidno, da je bilo največkrat obravnavano vprašanje o kršitvi vročanja po 87. členu ZUP, ki ureja fiktivno vročitev. Vprašanje o pravilnosti fiktivne vročitve je bilo obravnavano v devetih odločbah. Sledi vprašanje o pravilni uporabi določila 89. člena ZUP, ki ureja vročanje po pooblaščenju. V zvezi s tem elementom obravnave je bilo izdanih osem odločb. V zvezi z elementom obravnave vročanje v tujino in javno naznanilo sta bili izdani dve odločbi. Vročanje državnim organom, organom samoupravnih lokalnih skupnosti, pravnim osebam in fizičnim osebam, registriranim za opravljanje dejavnosti ter vročanje določenim osebam je bilo obravnavano v treh odločbah. Najmanj dilem o pravilni uporabi določil ZUP o vročanju v postopku o prekršku predstavlja element naslov za vročanje in pomote pri vročanju.

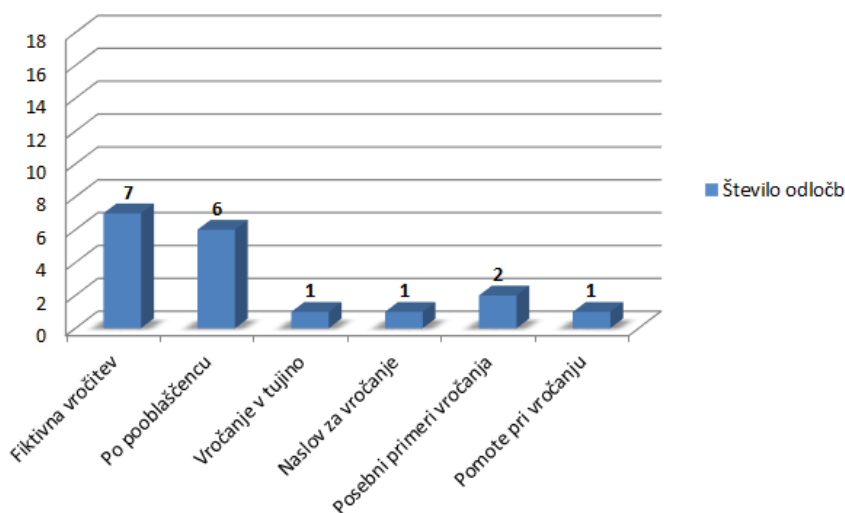
V nadaljevanju bom prikazala, kateri element obravnave je bil največkrat obravnavan v analiziranih odločbah posameznih sodišč.

Tabela 3: Odločbe Višjih sodišč RS glede na element obravnave v zvezi z uporabo določil ZUP v postopku o prekršku

ELEMENT OBRAVNAVE	ODLOČBA	DOLOČBA ZUP	KRŠITEV PRAVIL O VROČANJU
Fikcija vročitve	VSK sklep PRp 5/2014 z dne 16. 1. 2014	87. člen ZUP	NE
	VSC sklep EPVDp 23/2015 z dne 10. 3. 2015	87. člen ZUP in 43. člen ZPSto-2	NE
	VSM sklep EPVDp 37/2015 z dne 11. 3. 2015	87. člen ZUP	NE
	VSK sklep EPVDp 15/2015 z dne 1. 6. 2015	87. člen ZUP	NE
	VSL sklep PRp 223/2016 z dne 20. 10. 2016	87. člen ZUP	DA
	VSL sklep PRp 246/2016 z dne 10. 11. 2016	87. člen ZUP	NE
	VSM sklep EPVDp 72/2019 z dne 11. 9. 2019	87. člen ZUP	NE
Vročanje po pooblaščenju	VSC sklep EPVDp 25/2014 z dne 1. 4. 2014	89. člen ZUP	DA, vendar ne vpliva na pravilnost odločitve sodišča prve stopnje
	VSC sklep EPVDp 21/2014 z dne 24. 3. 2014	89. člen ZUP	NE
	VSC sklep EPVDp 2/2018 z dne 16. 1. 2018	89. člen ZUP	NE
	VSL sklep EPVDp 89/2019 z dne 4. 7. 2019	89. člen ZUP	NE
	VSL sklep EPVDp 95/2019 z dne 4. 7. 2019	89. člen ZUP	NE
VSC sklep EPVDp 83/2098 z dne 28. 11. 2019	89. člen ZUP	NE	
Vročanje v tujino	VSK sodba PRp 88/2014 z dne 11. 9. 2014	Drugi odstavek 92. člena ZUP	NE
Vročanje na naslov za vročanje	VSC sklep PRp 211/2014 z dne 24. 2. 2015	Prvi odstavek 96.a člena ZUP	NE
Vročanje državnim organom, organom samoupravnih lokalnih skupnosti, pravnim osebam in fizičnim osebam, registriranim za opravljanje dejavnosti	VSL sklep PRp 298/2016 z dne 12. 1. 2017	91. člen ZUP	DA
Vročanje določenim osebam	VSC sklep EPVDp 40/2015 z dne 17. 4. 2015	Prvi odstavek 93. člena ZUP	DA
Pomote pri vročanju	VSC sklep EPVDp 97/2017 z dne 1. 12. 2017	98. člen ZUP	NE

Vir 4: Portal sodne prakse Višjih sodišč RS

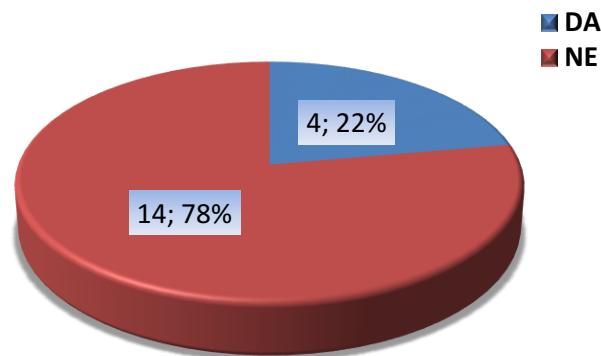
Grafikon 2: Odločbe Višjih sodišč RS glede na element obravnave v zvezi z uporabo določil ZUP v postopku o prekršku

Vir 5: Podatki iz Tabele 2

Iz tabele 2 in grafikona 2 je razvidno, da je bilo na ravni višjih sodišč največkrat obravnavano vprašanje pravilne uporabe 87. člena ZUP, to je fiktivno vročanje in določbe 89. člena ZUP, to je vročanje po pooblaščenju. V dveh zadevah so višja sodišča obravnavala element posebni primeri vročanja, in sicer vprašanje o pravilni uporabi 91. člena ZUP in prvega odstavka 93. člena ZUP. Po eno odločbo so višja sodišča izdala v zvezi z elementom obravnave vročanje v tujino, vročanje na naslov za vročanje in pomote pri vročanju.

Grafikon 3: Ugotovitev kršitve pravil o vročanju v analiziranih odločbah Višjih sodišč RS

Vir 6: Podatki iz Tabele 2

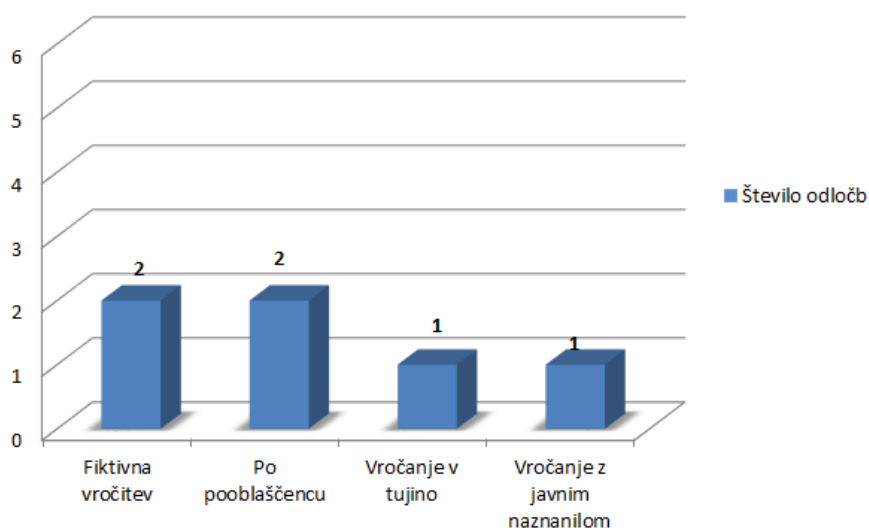
Iz grafikona 3 je razvidno, da je bilo od vseh izdanih 18 odločb, ugotovljena kršitev pravil o vročanju v 4 zadevah. V odločbah, kjer je bila ugotovljena kršitev pravil o vročanju po določilih ZUP, so bili obravnavani sledeči elementi: fiktivna vročitev (87. člen ZUP), vročanje po pooblaščenju (89. člen ZUP), vročanje državnim organom, organom samoupravnih lokalnih skupnosti, pravnim osebam in fizičnim osebam, registriranim za opravljanje dejavnosti (91. člen ZUP) in vročanje določenim osebam (93. člen ZUP). V sklepu Višjega sodišča v Celju EPVDp 25/2014, z dne 1. 4. 2014, je bila sicer ugotovljena kršitev uporabe 89. člena ZUP, vendar to ni imelo vpliva na pravilnost odločitve sodišča prve stopnje, zato jo je višje sodišče potrdilo.

Tabela 4: Odločbe Vrhovnega sodišča RS glede na element obravnave v zvezi z uporabo določil ZUP v postopku o prekršku

ELEMENT OBRAVNAVE	ODLOČBA	DOLOČBA ZUP	KRŠITEV PRAVIL O VROČANJU
Fikcija vročitve	Sodba IV Ips 36/2012 z dne 17. 2. 2015	87. člen ZUP	NE
	Sodba IV Ips 18/2019 z dne 15. 10. 2019	87. člen ZUP	DA
Vročanje po pooblaščenju	Sodba IV Ips 144/2013 z dne 21. 1. 2014	88. člen ZUP	DA
	Sodba IV Ips 70/2015 z dne 17. 11. 2015	89. člen ZUP	DA
Vročanje v tujino	Sodba IV Ips 55/2017 z dne 17. 10. 2017	Drugi odstavek 92. člena ZUP	DA
Vročanje z javnim naznanilom	Sklep IV Ips 19/2019 z dne 11. 7. 2019	Drugi odstavek 94. člena ZUP	DA

Vir 7: Portal sodne prakse Vrhovnega sodišča RS

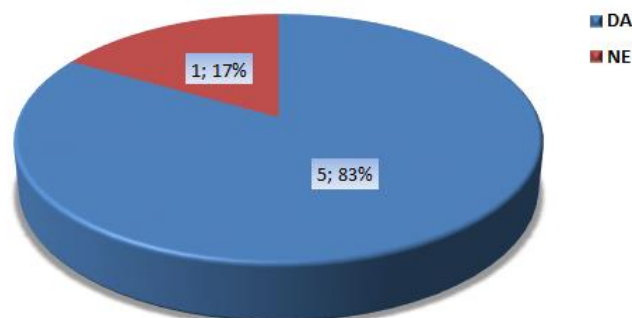
Grafikon 4: Odločbe Vrhovnega sodišča RS glede na element obravnave v zvezi z uporabo določil ZUP v postopku o prekršku

Vir 8: Podatki iz Tabele 3

Tabela 4 in grafikon 4 je razvidno, da je Vrhovno sodišče RS največkrat obravnavalo fiktivno vročitev in vročanje po pooblaščenju. Elementa obravnave Vrhovnega sodišča RS pa sta bila tudi vprašanji o pravilnem vročanju v tujino in vročanju z javnim naznanilom.

Grafikon 5: Ugotovitev kršitve pravil o vročanju v analiziranih odločbah Vrhovnega sodišča RS

Vir 9: Podatki iz Tabele 3

Iz grafikona 5 je razvidno, da je Vrhovno sodišče RS ugotovilo kršitev pravila o vročanju po določbah ZUP kar v petih zadevah. V teh zadevah je bila ugotovljena kršitev vročanja v zvezi s fiktivnim vročanjem, vročanjem po pooblaščenču, vročanje v tujino in vročanje z javnim naznanilom.

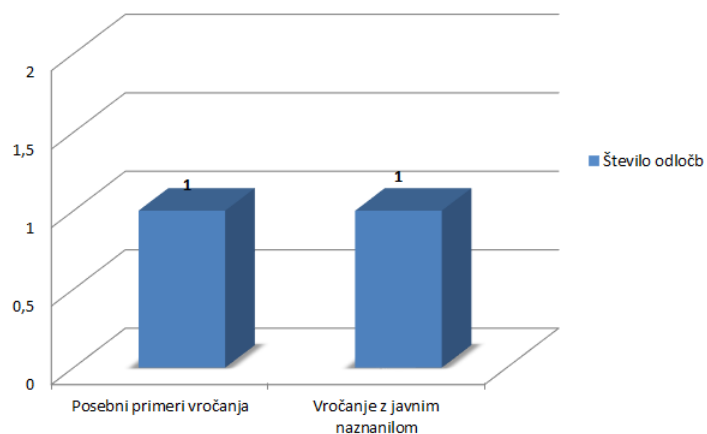
Tabela 5: Odločbe Ustavnega sodišča RS glede na element obravnave v zvezi z uporabo določil ZUP v postopku o prekršku

ELEMENT OBRAVNAVE	ODLOČBA	DOLOČBA ZUP	KRŠITEV PRAVIL O VROČANJU
Vročanje državnim organom, organom samoupravnih lokalnih skupnosti, pravnim osebam in fizičnim osebam, registriranim za opravljanje dejavnosti	Up-436/2015 z dne 22. 3. 2017	91. člen ZUP	DA
Vročanje z javnim naznanilom	Up-1128/2005 z dne 9. 10. 2006	96. člen ZUP	NE

Vir 10: Portal sodne prakse Ustavnega sodišča RS

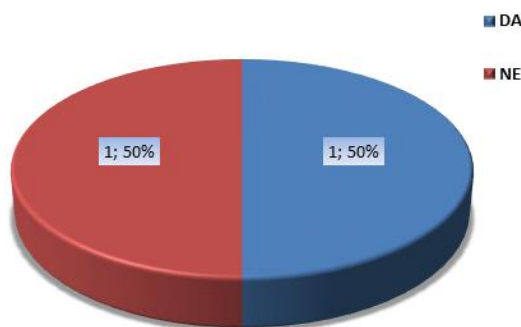
Iz tabele 5 izhaja, da je Ustavno sodišče RS pravilno uporabo določil ZUP o vročanju ugotavljalo v dveh zadevah. Elementa obravnave sta bila vročanje z javnim naznanilom in pravilnost vročanja po določbi ZUP, ki ureja vročanje državnim organom, organom samoupravnih lokalnih skupnosti, pravnim osebam in fizičnim osebam, registriranim za opravljanje dejavnosti. V zvezi s slednjo vročitvijo je bila ugotovljena kršitev pravila o vročanju po določbah ZUP. Grafični prikaz je v prikazan v nadaljevanju.

Grafikon 6: Odločbe Ustavnega sodišča RS glede na element obravnave v zvezi z uporabo določil ZUP v postopku o prekršku

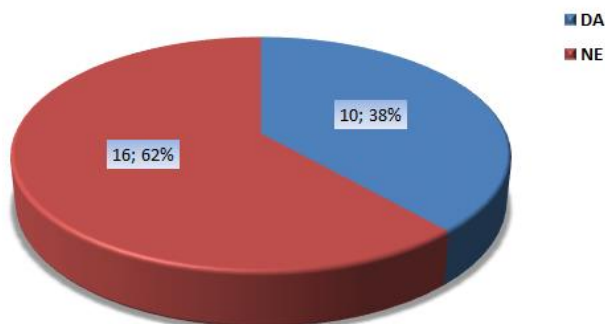
Vir 11: Vir: Podatki iz Tabele 4

Grafikon 7: Ugotovitev kršitve pravil o vročanju v analiziranih odločbah Ustavnega sodišča RS

Vir 12: Podatki iz Tabele 4

Grafikon 8: Ugotovitev kršitve pravil o vročanju v analiziranih odločbah sodne prakse

Vir 13: Podatki iz Tabele 2

Iz grafikona 8 je razvidno, da je bilo od vseh analiziranih 26 odločb ugotovljena kršitev pravil o vročanju po ZUP v 10 zadevah, kar predstavlja 38%.

Tabela 6: Število analiziranih odločb glede na leto izdaje

Element / Leto	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Fikcija vročitve	1	4	2			2	
Vročanje po pooblaščenju	3	1			1	3	
Vročanje v tujino	1			1			
Vročanje na naslov za vročanje		1					
Vročanje državnim organom, organom samoupravnih lokalnih skupnosti, pravnim osebam in fizičnim osebam, registriranim za opravljanje dejavnosti				2			
Vročanje določenim osebam		1					
Pomote pri vročanju				1			
Vročanje z javnim naznanilom						1	
SKUPAJ	5	7	2	4	1	6	0

Vir 14: Podatki iz Tabele 1

Iz tabele 6 je razvidno, da je bilo največ vprašanj v zvezi s pravilno uporabo določil ZUP o vročanju v prekrškovnih zadevah obravnavanih v letu 2015 in najmanj v letu 2018 oziroma v letu 2020 do meseca junija.

7 REZULTATI RAZISKAVE

Na podlagi predstavljenega teoretičnega dela ugotavljam, da v državah članicah Evropske unije postopek o prekršku ni urejen enotno. Posledično je neenotno obravnavan tudi pojem prekršek. Kot razlaga Tratar (2002) nekateri pravni sistemi prekrške obravnavajo kot kazniva dejanja, nekateri pa jih obravnavajo v posebni kategoriji prekrškovnih dejanj.

Nadalje ugotavljam, da so za odločanje o prekrških pristojni različni organi po posameznih državah. V Avstriji o prekrških na prvi stopnji odločajo upravni organi, na drugi stopnji pa neodvisni upravni senati, ki imajo podoben status sodišču. Izjema so davčni prekrški, saj je pristojnost organov za odločanje le-teh urejena drugače. V pritožbenem postopku zoper odločbe upravnih senatov odloča Višje upravno sodišče ali Vrhovno ustavno sodišče. V Italiji so za izvrševanje prekrškov pristojni organi, ki so odgovorni za nadzor spoštovanja določb, katerih se kaznuje z upravno sankcijo (npr. policija, mestni redarji). Na drugi stopnji o ugovoru zoper odločitev organa prve stopnje odloča redno sodišče (Tratar, 2002). Na Madžarskem so za vodenje postopka o prekršku in kaznovanje za prekršek pristojne upravne oblasti. V Nemčiji o prekrških na prvi stopnji odločajo upravni organi. Na drugi stopnji pa o ugovoru zoper odločbo upravnega organa odloča okrajno sodišče (Marušič, 2002). Kot izhaja iz analize posameznih držav v Franciji o prekrških odloča sodišče za prekrške.

Kot izhaja iz analize glavnih faz postopka o prekršku v slovenskem pravnem sistemu odločajo o prekrških prekrškovni organi in sodišča. Temeljni vrsti postopka o prekršku sta hitri postopek o prekršku in redni sodni postopek. Glede pristojnosti organov za odločanje o prekrških v hitrem postopku o prekršku ugotavljam, da je slovenska ureditev primerljiva z italijanskim in nemškim sistemom. Kot v omenjenih državah tudi v Sloveniji na prvi stopnji odloča upravni organ, v pritožbenem postopku pa sodišče.

Na podlagi raziskave učinkov vročitve odločb izdanih v postopku o prekršku ugotavljam, da se odločbe izdane v hitrem postopku o prekršku ali rednem sodnem postopku vročajo na podlagi smiselne uporabe določbe ZUP, kar določata 58. člen in 67. člen ZP-1. V okviru tega pravila pa je potrebno upoštevati omejitve, ki jih določa ZP-1. V določbah ZP-1 je posebej urejeno kdo je dolžan pisanja vročiti in komu se vročajo pisanja. Če povzamem, ZP-1 ureja vročanje v postopku o prekršku le delno, večinoma se uporabljajo določbe ZUP.

Na podlagi normativne analize instituta vročanja v postopku o prekršku ugotavljam, da je obvezno osebno vročanje najpogostejši način vročanja v postopku o prekršku. V postopku o prekršku je uresničevanje pravic in obveznosti vezano na prekluzivni rok. Posledično se na podlagi prvega odstavka 87. člena ZUP odločbe, od katerih vročitve začne teči rok, vročajo osebno naslovníku.

Ugotavljam, da se način vročanja po elektronski poti v postopku o prekršku uporablja le redko. Na podlagi osebne poklicne prakse ugotavljam, da predvsem sodišča vročajo po poštni poti, saj nimajo izpostavljenega ustreznega informacijskega sistema za sprejemanje vlog v elektronski obliki.

Na podlagi analize temeljnih načinov vročanja ugotavljam, da v postopku o prekršku v nekaterih primerih ne pride v poštev smiselna uporaba ZUP. Določbe ZUP o vročanju ne pridejo v poštev, kadar je zakoniti zastopnik storilca stečajni upravitelj. V tem primeru velja ZFPPIPP kot *lex specialis*. Po določbi 251. člena ZFPPIPP se od trenutka, ko se nad osebo začne stečajni postopek, vsa pisanja vročajo stečajnemu upravitelju, na naslov, ki je vpisan v ustreznem registru. Prav tako se določbe ZUP o vročanju ne uporabljajo, kadar storilca v postopku zastopa odvetnik, saj vročitev odločbe samo odvetniku, ne zadošča. V tem primeru mora organ postopati po določbah ZP-1 (sedmi odstavek 56. člena in prvi odstavek 140. člena ZP-1) in pisanje vročiti tako storilcu kot tudi odvetniku. Nadalje ugotavljam, da ZP-1 v drugem odstavku 65.a člena posebej ureja kdo vroča pisanje v postopku zahteve za sodno varstvo. Kljub temu, da o zahtevi za sodno varstvo odloča sodišče, ZP-1 v slednji določbi določa, da sodbo ali sklep sodišča vroči vlagatelju zahteve za sodno varstvo prekrškovni organ po določbah ZUP. Smiselna uporaba določb ZUP ne pride v poštev tudi pri vročanju v tujino, saj ZP-1 v petem odstavku 45. člena napotuje na uporabo MKPPKZ.

Na podlagi preučitve vročanja osebam z neznanim dejanskim prebivališčem ugotavljam, da kljub uvedbi zakonskega prebivališča po določbah ZPPreb-1, v postopku o prekršku še vedno ostaja problematika vročanja tem osebam. Po določbi 25. člena ZPPreb-1 zakonsko prebivališče ne more biti naslov za vročanje. Če organu ni znano nobeno drugo prebivališče, kjer bi naslovnik dejansko prebival, pride v poštev vročanje po detektivu ali izvršitelju. Problem takšnega načina vročanja so stroški vročanja, ki nastanejo tudi v primeru neuspešne vročitve. Ugotavljam, da ti stroški največkrat bremenijo le organ, ki je odredil vročanje, saj se od oseb, ki nimajo znanega dejanskega prebivališča težje izterjajo. V poklicni praksi ugotavljam, da se navedena problematika pojavlja tudi v postopku nadomestitve plačila globe z delom v splošno korist.

Analiza pravne ureditve vročanja v prekrškovnih zadevah v Nemčiji je pokazala, da je ureditev vročanja v osnovi podobno slovenski ureditvi. Ugotavljam, da ima nemška ureditev nekaj posebnosti pri poštnem načinu vročanja, in sicer se datum dostave zapiše na samem dokumentu, prav tako se ob posebnih pogojih lahko vroča ponoči. Sistema vročanja obeh držav se razlikujeta v zvezi z ureditvijo fiktivnega vročanja.

Na podlagi empirične analize vročanja v slovenski prekrškovni praksi ugotavljam, da se je v obdobju od leta 2014 do leta 2020 največkrat presojalo okoliščine za nastop fiktivne vročitve in vročanje po pooblaščenju. Nadalje ugotavljam, da je bilo vročanje v postopku o prekršku največkrat obravnavano v odločbah višjih sodišč. Po številu izdanih odločb

izstopata Višje sodišče v Celju in Višje sodišče v Ljubljani, ki sta izdala največ odločb. Ugotavljam, da je bila kršitev pravil o vročanju v postopku o prekršku ugotovljena v 10 odločbah, kar predstavlja 38 %.

7.1 PREVERITEV HIPOTEZ

H1: Določbe ZUP in ZP-1 ter povezanih predpisov so jasne, zato je sodna praksa tudi na prekrškovnem področju glede vročanja enotna na vseh ravneh.

Vročanje po ZUP je bilo v redni sodni postopek uvedeno z novelo ZP-1E (Gril, 2008). Eden ključnih razlogov, da se je smiselna uporaba ZUP uvedla v postopek o prekršku, je bila določba 87. člena ZUP, saj se je vročanje z nastankom fikcije vročitve ob odsotnosti naslovnika izkazalo za učinkovito (Jerovšek in Kovač, 2008, v Jerovšek in Kovač, 2019, str. 131).

Rezultati empirične analize vročanja v slovenski prekrškovni praksi so pokazali, da se je pravilnost uporabe določb ZUP o vročanju v postopku o prekršku presojala v skupaj 26 odločbah. Na ravni višjih sodišč je bila ugotovljena kršitev določb o vročanju v štirih zadevah. Vrhovno sodišče je obravnavalo šest zadev, od tega je v petih zadevah ugotovilo kršitev določb o vročanju. Zadnjo kršitev določb o vročanju je Vrhovno sodišče RS ugotovilo leta 2019, ki se je nanašala na vročanje z javnim naznanilom. Ustavno sodišče RS je obravnavalo dve zadevi, eno leta 2006 in eno leta 2017. V zadnji obravnavani zadevi je ugotovilo kršitev določb o vročanju.

Od skupaj 26 odločb je bila ugotovljena kršitev določb o vročanju v 10 odločbah, kar predstavlja 38 %.

Določbe ZUP, pri katerih je bila ugotovljena kršitev so sledeče:

1. 87. člen ZUP; ugotovljeno je bilo, da naslovnik na naslovu poskusa vročitve ni imel prijavljenega naslova za vročanje, niti dejanskega prebivališča, zato niso bili izpolnjeni pogoji za nastanek fiktivne vročitve.
2. 88. člen ZUP; ugotovljeno je bilo, da pisanje ni bilo vročeno zagovornici storilca.
3. 89. člen ZUP; ugotovljeno je bilo, da storilec ni pooblastil druge osebe za prevzem pisanj, ki so bila naslovljena nanj.
4. 91. člen ZUP, vendar Kovač (2020) opozarja, da bi bila vročitev županu na delovnem mestu pravilna le, če bi bil tam prisoten v času vročitve.
5. 93. člena ZUP; ugotovljeno je bilo, da je naslovnik pred iztekom petnajstdnevnega roka za prevzem pisanja na pošti nastopil kazen zapora, zato bi se mu moralo pisanje vročiti preko uprave zavoda za prestajanje kazni zapora.
6. 94. člena ZUP; ugotovljeno je bilo, da je bil plačilni nalog storilcu vročen z javnim naznanilom, ne da bi bil pred tem storilec sploh seznanjen, da zoper njega teče postopek.

Glede na odločitve instančnih sodišč (višja sodišča, Vrhovno sodišče RS in Ustavno sodišče RS) v zadnjih petih letih ugotavljam, da so spori glede vročanja v prekrškovnih postopkih praviloma rešeni tako, da se potrdi ravnanje nižjih organov oziroma sodišč.

Rezultat raziskave kaže, da sodišča v 16 prekrškovnih zadevah niso ugotovila kršitev določb ZUP o vročanju, kar predstavlja 62 %. Glede na rezultat ugotavljam, da so določbe ZUP in ZP-1 ter povezanih predpisov jasne, zato je sodna praksa tudi na prekrškovnem področju glede vročanja enotna na vseh ravneh.

Na osnovi predstavljenih rezultatov **hipotezo 1 potrdim.**

H2: Odločitve instančnih sodišč (višja sodišča, Vrhovno sodišče RS in Ustavno sodišče RS) v zadnjih petih letih kažejo, da so najbolj sporne dileme glede vročanja v postopku o prekršku vprašanja o vročanju v tujino in vročanje pooblaščenem.

Institut vročanja je pomemben z vidika nastanka pravnih posledic tako za stranke kot za organ, ki je odredil vročanje. Pri tem je potrebno poudariti, da se odločba šteje za izdano šele, če je vročitev pravilno opravljena (Kovač, 2004).

Rezultati raziskave so pokazali, da je bil element fiktivne vročitve obravnavan v skupaj devetih zadevah. Sedem odločb je bilo izdanih na ravni višjih sodišč, od tega je bila kršitev določbe 87. člena ZUP ugotovljena le v eni zadevi. Dve odločbi je izdalo Vrhovno sodišče RS, ki je ugotovilo eno kršitev. Element vročanja po pooblaščenju je bil obravnavan v skupaj osmih zadevah. Šest odločb je bilo izdanih na ravni višjih sodišč, v eni zadevi je bila ugotovljena kršitev določbe 89. člena ZUP. Dve odločbi je izdalo Vrhovno sodišče RS in v obeh ugotovilo kršitev. Element vročanja v tujino je bil obravnavan v dveh odločbah. Obravnavala sta ga Višje sodišče v Kopru in Vrhovno sodišče RS. Slednje je ugotovilo, da je bila vročitev izvedena napačno. Element naslov za vročanje je obravnavalo Višje sodišče v Celju in ni ugotovilo kršitve vročanja. Posebni primeri vročanja so bili obravnavani v treh odločbah. Obravnavana je bila vročitev pisanja županu, zaporniku in pravni osebi. Element pomote pri vročanju je vročanje je obravnavalo Višje sodišče v Celju, ki ni ugotovilo kršitve vročanja. Vročanje z javnim naznanilom je obravnavalo Vrhovno sodišče RS in Ustavno sodišče RS, kršitev vročanja je bila ugotovljena v eni zadevi.

Največ težav je zaznati pri presoji okoliščin za nastop fikcije in pri vročanju po pooblaščenju. V letu 2019 je bil na ravni višjih sodišč v treh zadevah obravnavan element vročanja po pooblaščenju in ena zadeva glede na element fiktivne vročitve. V obravnavanih zadevah ni bila ugotovljena kršitev določb ZUP o vročanju. Kršitev pa je bila ugotovljena pri elementu obravnave vročanje z javnim naznanilom in fiktivne vročitve. Kršitvi je ugotovilo Vrhovno sodišče RS.

Glede na rezultat ugotovim, da v prekrškovnem postopku ni veliko dilem glede vročanja v tujino kot sem pričakovala. Pravilno pa sem predvidevala, da je sporna dilema glede vročanja po pooblaščenju.

Na osnovi predstavljenih rezultatov **hipotezo 2 zavrnem**.

H2: Pravna ureditev o vročanju v prekrškovnih postopkih v Sloveniji je primerljiva z nemško ureditvijo.

Primerjalna analiza nemške pravne ureditve vročanja v postopku o prekršku s slovensko pravno ureditvijo je pokazala, da imata podobno urejen način vročanja po elektronski poti, vročanje zakonitemu zastopniku, vročanje po pooblaščenju oziroma zagovorniku, vročanje v primeru odklonitve prejema pisanja in vročanje v tujino.

Nemška ureditev vročanja po pošti se nekoliko razlikuje od slovenske ureditve. Če ni možna vročitev dokumenta fizično v roke naslovniku ali nadomestna vročitev, pusti vročevalec dokument v naslovnikovem hišnem predalčniku, s pripetim obvestilom o dostavi. Fikcija vročitve nastopi tretji dan, ko je vročevalec pustil dokument v hišnem predalčniku. V slovenskem pravnem redu pa vročevalec pusti v naslovnikovem hišnem predalčniku le sporočilo o prejetem pismu, pošiljko pa lahko naslovnik v roku petnajst dni prevzame na pošti. Fikcija vročitve nastopi šestnajsti dan. Po roku šestnajst dni vročevalec dokument pusti v naslovnikovem hišnem ali pa ga vrne pošiljatelju.

Posebnost nemškega načina vročanja je, da se lahko dokument pod posebnimi pogoji izroči v hrambo sodišču, kjer ga lahko naslovnik prevzame. V Sloveniji lahko organ izjemoma povabi naslovnika, da prevzame dokument, če to zahteva narava in pomen dokumenta, ki ga je potrebno vročati. Naslednja posebnost je, da se čas vročitve zaznamuje na sam dokument ali ovojnico.

Rezultati analize kažejo, da gre za primerljivi pravni ureditvi vročanja v prekrškovnih postopkih, saj je ureditev vročanja obeh držav podobna v večini elementov obravnave. Sistema se razlikujeta pri nastopu fiktivne vročitve. Nekaj razlik pa je tudi zaznati pri poštnem načinu pošiljanja.

Na osnovi predstavljenih rezultatov **hipotezo 3 potrdim**.

7.2 PRISPEVKI K STROKI IN UPRAVNO-PRAVNI ZNANOSTI TER PRAKSI

Moje delo predstavlja prispevek na področju upravno-pravne znanosti, kar se kaže skozi predvsem pravno determinirano tematiko naslovne teme, posledično pa v uporabljenih metodah raziskovanja, lastnih tej veji znanosti. Slednje so predvsem kvalitativne, prispevek celotnega dela pa z mojimi pristopi in izvirnimi izsledki pomeni nadgradnjo obstoječih virov na področju in temelj za nova raziskovanja.

Rezultati opravljene analize sodnih odločb višjih sodišč, Vrhovnega sodišča RS in Upravnega sodišča RS v zvezi z vročanjem v postopku o prekršku lahko prispevajo k razjasnitvi dilem, sej sem jih analizirala kot celoto, kar bo podlaga za enotnejšo tolmačenje in morebitne izboljšave zakonske ureditve.

Menim, da bodo ugotovitve raziskave koristile zlasti prekrškovnim organom, sodiščem, ministrstvom za pravosodje in javno upravo ter vsem zainteresiranim strokovnjakom na področju, kar pa pomeni prispevek za še bolj enotno prakso kot znak pravne države.

8 ZAKLJUČEK

Za obravnavano temo sem se odločila, ker ponuja glede na preliminarni vpogled dovolj primerov za analizo stanja trendov težav in rešitev pri vročanju v prekrškovnih zadevah, hkrati pa zajema fokusirano področje, ki v objavljenih magistrskih nalogah še ni bilo raziskano. Za obravnavano temo sem se odločila zato, ker se v poklicnem življenju pri upravljanju svojega dela kot sodniška pomočnica srečam tudi z vprašanjem o pravilnem postopanju v zvezi z vročanjem sodnih pisanj.

Vročanje aktov je v postopku o prekršku pomembna procesna predpostavka, saj se s pravilno vročitvijo udeleženci v postopku seznanijo s svojimi prekrškovnimi pravicami in obveznostmi. Posledično se storilcu omogoči sodelovanje v postopku in pošten postopek. Če akti niso pravilno vročeni, ne nastopijo njihovi pravni učinki, to pa je praviloma kršiteljem neljubih prekrškovnih zadevah zaradi javnega interesa nujno.

V magistrskem delu je bilo najprej obravnavano razmerje med prekrškom, upravnimi zadevami in kaznivim dejanjem. V nadaljevanju je bil obravnavan razvoj prekrškovnega razmerja med upravnim in kaznovalnim pravom. Glede na obravnavane teorije posameznih avtorjev lahko zavzamem stališče, da je prekrškovno pravo v slovenskem pravnem redu del kaznovalnega prava, med tem ko iz primerjave obravnavanja prekrškov v nekaterih državah članicah Evropske unije izhaja, da je v večini analiziranih držav del upravnega prava.

V okviru teoretičnega okvira prekrškovnega razmerja in pomena vročanja je bila opravljena kratka analiza glavnih faz postopka o prekršku, torej hitrega postopka o prekršku in rednega sodnega postopka. V okviru teh postopkov so bili predstavljeni prekrškovni akti, ki jih izdajo prekrškovni organi in sodišča, ter učinki vročanja le-teh. Sledi temeljna analiza načinov vročanja v postopku o prekršku na podlagi smiselne uporabe ZUP in določb ZP-1, ki vsebuje tudi vsebinsko obravnavo odločb višjih sodišč, Vrhovnega sodišča RS in Upravnega sodišča RS.

Menim, da je zakonodajalec jasno razmejil obravnavanje hitrega postopka o prekršku in rednega sodnega postopka. Prav tako je jasno določil, kdaj se v zvezi z vročanjem smiselno uporabljajo določbe ZUP in kdaj določbe ZP-1.

Poleg analize načina vročanja v slovenskem prekrškovnem postopku je bila opravljena analiza načina vročanja v nemškem prekrškovnem postopku. Na podlagi rezultatov analize ugotavljam, da sta sistema vročanja obeh držav primerljiva.

V poklicnem življenju se s problematiko vročanja srečujem tudi v okviru postopka nadomestitve plačila globe in stroškov postopka z delom v splošno korist. Ob preučevanju teme magistrskega dela sem dobila kar nekaj odgovorov na vprašanja, ki so se pojavila v

praksi. Opažam pa, da ostaja problematika v zvezi z vročanjem storilcem, ki nimajo prijavljenega stalnega ali začasnega prebivališča na območju Republike Slovenije, predvsem z vidika izterjave stroškov neuspešne vročitve. Predlagam, da se sodiščem vzpostavi ustrezen informacijski sistem, ki bi udeležencem v postopku omogočal elektronsko vlaganje sodnih pisanj. S tem bi bilo vlaganje vlog in samo poslovanje sodišča hitrejše ter cenejše.

Rezultati empirične analize vročanja v slovenski prekrškovni praksi so pokazali, da v 62 % ni bilo ugotovljene kršitve pravil o vročanju po ZUP. Ugotavljam, da so organom, ki odločajo v postopku o prekršku, odločbe o vročanju v večini razumljive, kar pripomore tudi k večjemu zaupanju strank v sodno vejo oblasti in nasploh pravno državo.

LITERATURA IN VIRI

LITERATURA

- Becker, F. (2016). *The Development of German Administrative Law*. Geo. Mason L. Rev.–HeinOnline.
- Bele, I. (2002). Kazensko pravo in prekrški: Elementi protipravnosti in krivde v kazenskem pravu in pravu o prekrških. *Podjetje in delo*, št. 6-7, str. 1419–1426.
- Blažič, A., Cuder, M., Čas, P., Gril, S., Orel, N. (2020). Opomnik za vodenje postopka o prekršku: Zbirka publikacij izboljšanja kakovosti sodstva – IKS. Ljubljana: Vrhovno sodišče RS.
- Breznik, J., Štucin, Z. in Marflak, Trontelj, J. (2001). *Zakon o splošnem upravnem postopku (ZUP) s komentarjem*, Ljubljana: GV Založba.
- Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz (ur.) (2015). Das Ordnungswidrigkeitenrecht. November 2015. Berlin.
- Čas, P., Gril, S., Filipčič, k., Fišer, Z., Kovač, P., Jenull, H., Maček Guštin, Š., Orel, N., Perpar, M., Selinšek, L. (2018). *Zakon o prekrških s komentarjem in upoštevanimi spremembami do vključno novele ZP-1J*, Ljubljana: GV založba.
- Fišer, Z. (2018). Ko sta si napoti kaznivo dejanje in prekršek. *Zbornik 13. dnevi prekrškovnega prava*, Ljubljana : GV založba, št. 13, str. 5–20.
- Gril, S. (2004). Reorganizacija sodnikov za prekrške. *Pravna praksa*, let. 23, št. 25-26, str. 6–7.
- Gril, S. (2008). Vročanje v postopku prekršku. *Pravna praksa*, let. 27, št. 27, str. 15–17.
- Jerovšek, T., Kovač, P. (2019). *Upravni postopek in upravni spor*. Predelana in dopolnjena 2. izdaja. Ljubljana: Založba Fakultete za upravo.
- Kežmah, U. (2016). Cross border service of documents – practical aspects and case law. V V. Rijavec (ur), *24th Conference corporate entities at the market and european dimensions* (85-97). Maribor: Založba University of Maribor Press.
- Kopp, F., O., Ramsauer, U. (2015). *Verwaltungsverfahrensgesetz (VwVfG): Kommentar*. 16., vollständig überarbeitete Auflage. München: Beck, str. 356–359.
- Kovač, P. (2004). Smiselna uporaba ZUP v hitrem prekrškovnem postopku. *Pravna praksa*, let. 23, št. 25-26, str. 8–10.
- Kovač, P. (2008). Vročanje v upravnem postopku (od vročitve upravne odločbe do njene izvršitve). *Podjetje in delo*, št. 6-7, str. 1302–1316.
- Kovač, P., Remic, M. (2008). Aktualne dileme osebnega vročanja po ZUP, *Pravna praksa*, let. 27, št. 37, str. 8–10.
- Kovač, P. (2019). Pomen in sodna praksa vročanja po ZUP. Prekrškovnoppravna šola 2019. Učinkovito pravosodje. Bernardin, 13. november 2019. Ljubljana: Ministrstvo za pravosodje. Center za izobraževanje v pravosodju.

- Kovič, B., Gajšek, Rojs., J., Bukovac., Ž. (2019). Prekrškovnoppravna šola 2019. Učinkovito pravosodje. Bernardin, 13. do 15. novembra 2019 (str. 58–60). Ljubljana: Ministrstvo za pravosodje. Center za izobraževanje v pravosodju.
- Kovač, P. (2020). Vročanje v prekrškovnih zadevah: Kdaj in kako uporabljati ZUP. Pravosodni bilten, »v tisku«.
- Kramberger Škerl, J. (2010). Vročanje osebam z neznanim prebivališčem de lege lata in de lege ferenda. *Pravni letopis*, str. 73–98.
- Kramberger Škerl, J. (2016). The service of court documents on persons with unknown residence: a comparative analysis with an emphasis on Slovenia, v: Rijavec, V. (2016), 24th Conference corporate entities at the market and european dimensions, Portorož, Slovenia.
- Marušič, T. (2002). Sodišča za prekrške – slovenska posebnost? *Odvetnik: glasilo Odvetniške zbornice Slovenije*, let. 4, št. 2, str. 22–23.
- Marzel, K. (2017). Izzivi in dileme ob uveljavitvi novega Zakona o prijavi prebivališča. *Pravna praksa*, let. 36, št. 28-29, str. 23–24.
- Neffat, D. (2005). Reforma prekrškov. *Pravna praksa*, let. 24, št. 6, str. 20.
- Selinšek, L. (2016). *Zakon o prekrških z novelami ZP-1H do ZP-1J: Uvodna pojasnila*. Ljubljana: GV založba.
- Stadler, A. (2012). Practical Obstacles in Cross-Border Litigation and Communication between (EU) Courts, v: 5 Erasmus L. Rev. 151 (2012) / Erasmus Law Review, let. 5, št. 3, str. 151–168.
- Tratar, B. (2002). Prekrški – kazensko ali upravno pravo? *Podjetje in delo*, št. 6-7, str. 1427–1435.
- Volker, R. (2019). Judicial Protection as the Meta-norm in the EU Judicial Architecture. *Hague Journal on the Rule of Law*, št. 1.
- Ziekow, J. (2013). *Verwaltungsverfahrensgesetz: Kommentar*. 3., überarbeitete Auflage. Stuttgart: W. Kohlhammer, str. 72–73.

VIRI

- Ordnungswidrigkeiten, OWiG. Pridobljeno s http://www.gesetze-im-internet.de/owig_1968/index.html, dne 1. 6. 2020.
- Bundsmeldegesetz, BMG. Pridobljeno s <https://www.gesetze-im-internet.de/bmg/>, 1. 6. 2020.
- Zivilprozessordnung, ZPO. Pridobljeno s <https://www.gesetze-im-internet.de/zpo/>, dne 1. 6. 2020.
- Verwaltungszustellungsgesetz, VwZG. Pridobljeno s https://www.gesetze-im-internet.de/vwzg_2005/BJNR235410005.html, dne 1. 6. 2020.
- Portal slovenske sodne prakse višjih sodišč in Vrhovnega sodišča RS. Pridobljeno s: <http://www.sodnapraksa.si/>, 1. 6. 2020

Portal sodne prakse Ustavnega sodišča Republike Slovenije. Pridobljeno s <https://www.us-rs.si/>, dne 1. 6. 2020

Portal e-justice Europa. Pridobljeno s <https://e-justice.europa.eu/home.do>, dne 1. 6. 2020.

Portal e-justice Europa. Pridobljeno s https://e-justice.europa.eu/content_ordinary_courts-18-fr-maximizeMS-sl.do?member=1, dne 1. 6. 2020.

Portal e-justice Europa. Pridobljeno s: https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-IT-en.do?clang=sl&idSubpage=5, dne 1. 6. 2020.

PRAVNI VIRI

Ustava Republike Slovenije (URS). Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97–UZS68, 66/00–UZ80, 24/03–UZ3a, 47, 68, 69/04–UZ14, 69/04–UZ43, 69/04–UZ50, 68/06–UZ121,140,143, 47/13–UZ148, 47/13–UZ90,97,99 in 75/16–UZ70a.

Zakon o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami Evropske unije (ZSKZDČEU-1). Uradni list RS, št. 102/07-ZSKZDČEU, 48/13- ZSKZDČEU-1, 37/15- ZSKZDČEU-1A, 22/18- ZSKZDČEU-1B.

Zakon o ratifikaciji konvencije o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah med državami članicami Evropske unije, ki jo je Svet pripravil na podlagi 34. člena Pogodbe o Evropski uniji (MKPPKZ). Uradni list RS, št. 84/99-MEKPPKZ, 46/01-MEKPPKZ-A, 49/05-MKPPKZ.

Zakon o prekrških (ZP-1). Uradni list RS, št. 7/03-ZP-1, 92/03 Odl. US: U-I-319/00-21, 86/04-ZP-1A, 23/05-UPB1, 34/05 Odl. US: U-I-19/05-11, 44/05-ZP-1B, 55/05–UPB2, 40/06-ZP-1C (popravljen 51/06), 70/06-UPB3, 115/06-ZP-1D, 139/06 Odl. US: U-I-69/06-16, 3/07-UPB4, 29/07 Odl. US: U-I-56/06-31, 58/07 Odl. US: U-I-34/05-9, 17/08-ZP-1E (popravljen 21/08), 108/09-ZP-1F, 109/09 Odl. US: U-I-56/08-15, 9/11-ZP-1G, 29/11-UPB5, 43/11 Odl. US: U-I-166/10-8, 21/13-ZP-1H, 111/13-ZP-1I, 74/14 Odl. US: U-I-94/13-14, 92/14 Odl. US: U-I-12/12-22, 32/16-ZP-1J, 15/17 Odl. US: U-I-173/14-19, 3/18 Odl. US: U-I-89/15-13.

Zakon o splošnem upravnem postopku (ZUP). Uradni list RS, št. 80/99-ZUP, 70/00-ZUP-A, 52/02-ZUP-B, 73/04-ZUP-C, 22/05–UPB1, 119/05-ZUP-D, 24/06–UPB2, 105/06–ZUS-1, 126/07-ZUP-E, 65/08-ZUP-F, 47/09 Odl. US: U-I-54/06-32, 8/10-ZUP-G, 82/13-ZUP-H.

Kazenski zakonik (KZ-1). Uradni list RS, št. 50/12-KZ-1-UPB2, 6/16 popravek, 54/15-KZ-1C, 38/16-KZ-1D, 27/17-KZ-1E, 23/20-KZ-1F.

Zakon o kazenskem postopku (ZKP). Uradni list RS, št. 63/94, 70/94-popravek, 25/96 Odl. US: U-I-18/93, 39/96 Odl. US: U-I-33/95-12, 64/96 Odl. US: U-I 103/95, 66/96 Odl. US: U-I-27/95-9, 5/98 Odl. US: U-I-25/95, Odl. US: U-I-289/95, 11/98 Odl. US: U-I-

132/95, 42/98 Odl. US: U-I-307/94-11, 72/98-ZKP-A, 6/99-ZKP-B, 42/00 Odl. US: U I 282/99, 66/00-ZKP-C, 111/01-ZKP-D, 32/02 Odl. US: U-I-92/96–27, 3/03 Odl. US: U-I-204/99-22, 21/03 Odl. US: U-I-190/00-11, 44/03 Odl. US: U-I-149/99-15, 56/03-ZKP-E, 92/03 Odl. US: U-I-319/00-21, 114/03 Odl. US: U-I-426/02, Up-546/01-21, 116/03-ZKP-UPB1, 43/04-ZKP-F, 68/04 Odl. US: U-I-296/02, 96/04-ZKP-UPB2, 111/05-ZKP-G, 8/06-ZKP-UPB3, 14/07-ZKP-H, 32/07-ZKP-UPB4, 40/07 Odl. US: U-I-24/04-24, 21/08 Odl. US: U-I-96/06-13, 65/08 Odl. US: U-I-328/04-22, 68/08-ZKP-I, 89/08 Odl. US: U-I-25/07-43, 77/09-ZKP-J, 88/09 Odl. US: Up-3871/07-26, U-I-80/09-26, 109/09 Odl. US: U-I-46/08-20, 29/10 Odl. US: U-I-50/09-18, Up-260/09-17, 91/11-ZKP-K, 105/11 Odl. US: U-I-90/09-33, Up-489/09-34, Up-510/09-27, 30/12 Odl. US: U-I-23/12-14, 32/12-ZKP-UPB5, 47/13-ZKP-L, 87/14-ZKP-M, 8/16 Odl. US: U-I-115/14-28, Up-218/14-45, 64/16 Odl. US: U-I-12/15-13, 65/16 Odl. US: Up-185/14-19, U-I-51/16-9, 16/17 Odl. US: U-I-246/14-20, 66/17–ORZKP153, 22/19-ZKP-N, 55/20 Odl. US: Up-96/15-33.

Zakon o prijavi prebivališča (ZPPreb). Uradni list RS, št. 9/01-ZPPreb, 39/06-ZPPreb-A, 59/06-UPB1, 111/07-ZPPreb-B, 52/16-ZPPreb-1.

Zakon o poštnih storitvah (ZPSto). Uradni list RS, št. 35/97-ZPSto, 64/01- ZPSto-A, 42/02-ZPSto-1, 37/04-ZPSto-1A, 102/04-UPB1, 51/09-ZPSto-2, 77/10- ZPSto-2A, 81/15 ZPSto-2B.

Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP). Uradni list RS, št. 126/07-ZFPPIPP, 40/09-ZFPPIPP-A, 59/09-ZFPPIPP-B, 52/10-ZFPPIPP-C, 26/11-ZFPPIPP-D, 23/12–Odl. US: U-I-185/10-18, 48/12–Odl. US: U-I-285/10-13, 47/13-ZFPPIPP-E, 63/13-UPB7, 100/13-ZFPPIPP-F, 13/14–UPB8, 10/15-popravek, 92/15-Odl. US: U-I-220/14-11, U-I-161/14-15, 27/16-ZFPPIPP-G, 31/16-Odl. US: U-I-57/15-13, U-I-2/16-6, 36/16-Odl. US: U-I-177/15-8, 38/16-Odl. US: Up-386/15-26, U-I-179/15-8, 54/18-Odl. US: Up-769/16-32, U-I-81/17-14, 82/18-Odl. US: U-I-21/16-14, 28/19-Odl. US: U-I-56/17-20, Up-335/17-25, 69/19-Odl. US: U-I-56/17-20 U-I-44/18-6.

Zakon o odvetništvu (ZOdv). Uradni list, 18/93-ZOdv, 24/96-Odl. US: U-I-201/93-19, 73/97-Odl. US: UI 34/95-25, 24/01-ZOdv-A, 48/01-Odl. US: U-I-371/98-34, 111/05-Odl. US: U-I-212/03-14, 54/08-ZOdv-B, 35/09-ZOdv-C, 35/09-Odl. US: U-II-1/09-9, 39/14-ZOdv-D, 8/16-Odl. US: U-I-115/14-28, Up-218/14-45, 46/16-ZOdv-E, 36/19-ZOdv-F.

Zakon o probaciji (ZPro). Uradni list RS, št. 27/17.

Zakon o brezplačni pravni pomoči (ZBPP). Uradni list RS, št. 48/01-ZBPP, 50/04-ZBPP-A, 96/04-ZBPP-UPB1, 23/08-ZBPP-B, 47/09 Odl. US: U-I-54/06-32, 45/12 Odl. US: U-I-

125/10-9, 15/14 Odl. US: U-I-253/13-8, 18/14 Odl. US: U-I-161/12-16, 19/15-ZBPP-C.

Zakon o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre) Uradni list RS, št. 61/10- ZSVarPre, 40/11-ZSVarPre-A, 14/13-ZSVarPre-B, 99/13-ZSVarPre-C, 90/15-ZSVarPre-D, 88/16-ZSVarPre-E, 29/18 Odl. US: U-I-110/15-22, 31/18-ZSVarPre-F, 73/18-ZSVarPre-G.

Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS) Uradni list RS, št. 62/10- ZUPJS, 40/11-ZUPJS-A, 14/13-ZUPJS-B, 99/13-ZUPJS-C, 57/15-ZUPJS-D, 90/15-ZUPJS-E, 38/16 Odl. US: U-I-109/15-14, 51/16 Odl. US: U-I-73/15-28, 88/16-ZUPJS-F, 75/17-ZUPJS-G, 77/18-ZUPJS-H, 47/19-ZUPJS-I.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij (ZIKS-1G). Uradni list RS, št. 11/18.

Pravilnik o obliki in vsebini ovojnice, vsebini vročilnice in drugih sporočil za osebno vročanje v upravnem postopku. Uradni list, št. 1/2019.

Pravilnik o vročanju po detektivih in izvršiteljih v civilnih sodnih postopkih in v kazenskem postopku. Uradni list, št. 61/19.

Pravilnik o izvrševanju probacijskih nalog. Uradni list RS, št. 21/18.

Sodba Vrhovnega sodišča RS IV Ips 27/2008 z dne 15. 4. 2008.

Sodba Vrhovnega sodišča RS IV Ips 36/2012 z dne 17. 2. 2015

Odločba Ustavnega sodišča RS U-I-12-22 z dne 11. 12. 2014.

Sklep Višjega sodišča v Celju EPVDp 21/2014 z dne 24. 3. 2014.

Sklep Višjega sodišča v Celju EPVDp 25/2014 z dne 1. 4. 2014.

Sklep Višjega sodišča v Kopru PRp 5/2014 z dne 16. 1. 2014.

Sklep Višjega sodišča v Kopru PRp 88/2014 z dne 11. 9. 2014.

Sodba Vrhovnega sodišča Republike Slovenije IV Ips 144/2013 z dne 21. 1. 2014.

Sklep Višjega sodišča v Celju EPVDp 23/2015 z dne 10. 3. 2015.

Sklep Višjega sodišča v Celju EPVDp 40/2015 z dne 17. 4. 2015.

Sklep Višjega sodišča v Celju PRp 211/2014 z dne 24. 2. 2015.

Sklep Višjega sodišča v Kopru EPVDp 15/2015 z dne 1. 6. 2015.

Sklep Višjega sodišča v Mariboru EPVDp 37/2015 z dne 11. 3. 2015.

Sodba Vrhovnega sodišča Republike Slovenije IV Ips 36/2012 z dne 17. 2. 2015.

Sodba Vrhovnega sodišča Republike Slovenije IV Ips 70/2015 z dne 17. 11. 2015.

Sklep Višjega sodišča v Ljubljani EPVDp 223/2016 z dne 20. 10. 2016.

Sklep Višjega sodišča v Ljubljani PRp 246/2016 z dne 10. 11. 2016.

Sodba Upravnega sodišča RS IV U 131/2017-11 z dne 30. 8. 2017.

Sklep Višjega sodišča v Celju EPVDp 97/2017 z dne 1. 12. 2017.

Sklep Višjega sodišča v Ljubljani PRp 298/2016 z dne 12. 1. 2017.

Sodba Ustavnega sodišča Republike Slovenije UP-1128/2015 z dne 9. 10. 2016.

Sodba Ustavnega sodišča Republike Slovenije UP-436/2015 z dne 22. 3. 2017.

Sodba Vrhovnega sodišča Republike Slovenije IV Ips 55/2017 z dne 17. 10. 2017.
Sklep Višjega sodišča v Celju EPVDp 2/2018 z dne 16. 11. 2018.
Sklep Višjega sodišča v Ljubljani EPVDp 83/2019 z dne 28. 11. 2019.
Sklep Višjega sodišča v Ljubljani EPVDp 89/2019 z dne 4. 7. 2019.
Sklep Višjega sodišča v Ljubljani EPVDp 95/2019 z dne 4. 7. 2019.
Sklep Višjega sodišča v Ljubljani PRp 406/2019 z dne 6. 1. 2017.
Sklep Višjega sodišča v Mariboru EPVDp 72/2019 z dne 11. 9. 2019.
Sklep Vrhovnega sodišča RS IV Ips 19/2019 z dne 11. 7. 2019.
Sodba Vrhovnega sodišča RS IV Ips 18/2019 z dne 15. 10. 2019.